

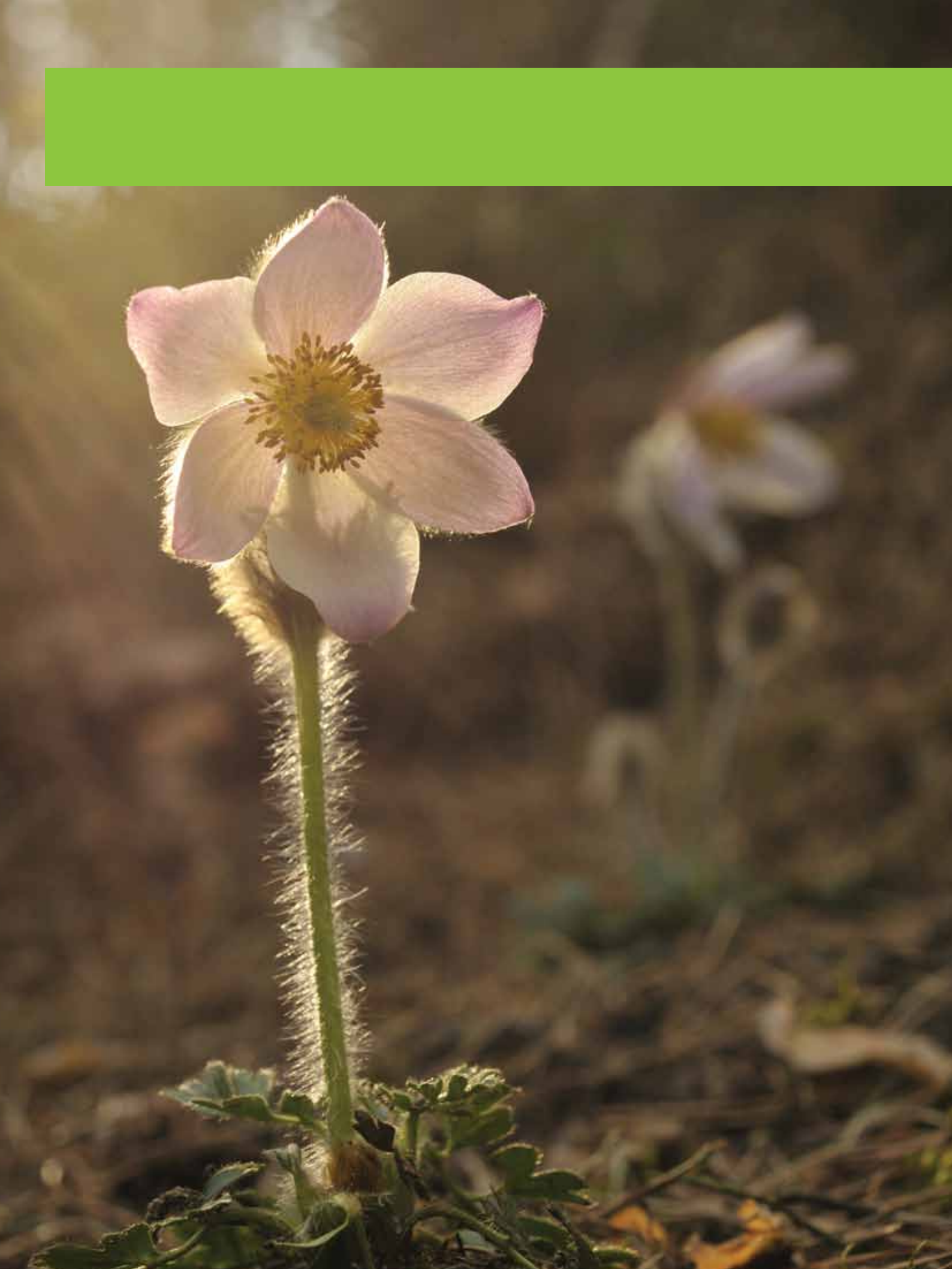
AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

Výroční zpráva 2013

Obsah

Slovo ředitele	5
AOPK ČR	7
1. Ochrana přírody a krajiny	11
1.1. Územní ochrana	11
1.2. Druhová ochrana	15
1.3. Obecná ochrana přírody a krajiny	16
2. Péče o přírodu a krajinu	25
2.1. Péče o majetek státu	25
2.2. Péče o chráněná území	31
2.3. Péče o volnou krajinu	34
2.4. Administrace finančních nástrojů v ochraně přírody	37
3. Monitoring	47
3.1 Projekt OPŽP Mapování a monitoring EVD	49
3.2 Sledování stavu biotopů	51
3.3 Sledování stavu druhů	52
3.4 Hodnocení péče o přírodu	59
4. Práce s veřejností	65
5. Mezinárodní spolupráce	69
1. Mezinárodní závazky	69
2. Vědecký orgán CITES	72
6. Informatika	75
7. Hospodaření a provoz	79
7.1. Rozpočet AOPK ČR	79
7.2 Správa majetku	81
7.3 Materiální technické zajištění	83
Zkratky	90
Publikace	91
Rada AOPK ČR	92
Kontakty	93

Slovo ředitele

Vážení přátelé, kolegové a spolupracovníci,

dostává se Vám do rukou výroční zpráva naší organizace, která prezentuje významná data a výsledky pracovních programů za loňský rok. Aby se zpravidla poněkud suchopárné údaje podařilo předat čtenářům v přijatelnější formě, jsou významnou součástí tohoto dokumentu boxy, které na základě konkrétních projektů realizovaných jednotlivými pracovišti představují ukázky z některých našich činností.

Rok 2013 byl po třiletém systematickém redukování mzdových a provozních prostředků (snížení o 30, resp. 40 %) prvním, kdy nedošlo k dalšímu propadu. A tak jenom díky sadě opatření, ne vždy populárních, můžeme k roku 2013 hodnotit stav celé organizace jako konsolidovaný a s relativně velmi slušnou efektivitou práce při vlastní ochraně přírody. A to vše nejen v národním, ale i mezinárodním kontextu. V naší práci se snažíme držet osvědčené zásady, že smysluplná a udržitelná ochrana přírody se dá vykonávat pouze při racionální kombinaci právní regulace, praktických opatření v terénu, systematického průzkumu přírodních fenoménů a práce s veřejností. Jen to přináší kýžené synergické efekty a to i v obdobích méně nakloněných naší profesi.

Rok 2013 je po mnohaletých soudních sporech s rozmanitými výstupy kvůli usnesení Nejvyššího soudu zlomový pro interpretaci náhrady újem vzniklých na státních pozemcích a ve správě státních institucí. Kromě toho, že pro tyto případy musíme v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí zajistit příjem a následné vyplacení opravdu velkého objemu prostředků přesahující třetinu miliardy korun, chceme se do budoucna pokusit o systémovou nápravu tohoto zjevně bizarního stavu. V uplynulém roce byla poprvé uzavřena dlouhodobá veřejnoprávní smlouva mezi správou CHKO a soukromým vlastníkem (Kinský dal Borgo a.s.) o zajištění péče o evropsky významnou lokalitu. Tento donedávna tolik diskutovaný typ smlouvy je v praxi veskrze pozitivním nástrojem: snižuje byrokracii, je výhodný pro vlastníka pozemků i stát a prospěšný pro vlastní ochranu stanovišť.

Po šesti letech jsme také vyhodnocovali na základě každoročního monitoringu stav evropsky významných druhů a stanovišť a zajistili jsme přípravu podkladů druhého reportingu pro Evropskou komisi obsahující 366 hodnotících zpráv. Mimochodem, v Nálezové databázi druhů jsme překročili 13 mil. položek a na tomto poli patříme ke špičce evropských zemí.

V oblasti stále trochu podceňované a málo profesionálně prováděné práce s veřejností jsme dokončili a se zakladatelem projednali ucelený návrh projektů oprav a vybudování návštěvnické infrastruktury v chráněných územích, která bude realizována převážně v roce 2014.

Důležité také je, jsme velkým vlastníkem státního majetku a v naší správě je přes 121 km² pozemků (tj. např. 1,5 násobek plochy NP Podyjí a nebo NP České Švýcarsko) o hodnotě blížící se 1 mld. Kč. Téměř třetinu (!) plochy tvoří rybníky. Celá tato oblast je dlouhodobě neudržitelně podfinancována a to jak z hlediska mzdových, tak i provozních prostředků. Je pro nás jedna z dalších priorit k řešení v blízké budoucnosti. V rámci Operačního programu Životní prostředí jsme expertně posoudili pro SFŽP více než devět set projektů a zahájili i systematické vyjednávání se zřizovatelem o naší pozici jako zprostředkujícího subjektu v příštím plánovacím období tj. od roku 2015.

Chtěl bych s velkým respektem poděkovat všem, kteří na dobrém jménu ochrany přírody a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR jakýmkoliv způsobem v uplynulém roce podíleli.

František Pelc

AOPK ČR

Činnost AOPK ČR

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR je organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí. Zabezpečuje odbornou a praktickou péči o přírodu a krajinu.

Sledování stavu přírody a dokumentace:

- sledování stavu biotopů a druhů na celém území státu, poskytování a interpretace získaných dat
- tvorba a správa Informačního systému ochrany přírody včetně aplikačních nadstaveb
- vedení Ústředního seznamu ochrany přírody včetně digitální podoby (Digitální registr ÚSOP), tj. evidence zřizovací a odborné dokumentace zvláště chráněných území, památných stromů, lokalit soustavy Natura 2000 a smluvně chráněných území a smluvně chráněných památných stromů
- poskytování ucelené nabídky mapových služeb v oblasti ochrany přírody na mapovém serveru AOPK ČR

Státní správa a její odborná podpora:

- výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny prostřednictvím správ CHKO na území chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem
- zajištění odborné podpory výkonu státní správy, metodická a znalecká činnost pro veřejnou správu, partnery či další subjekty působící v ČR

Péče o přírodu a krajinu:

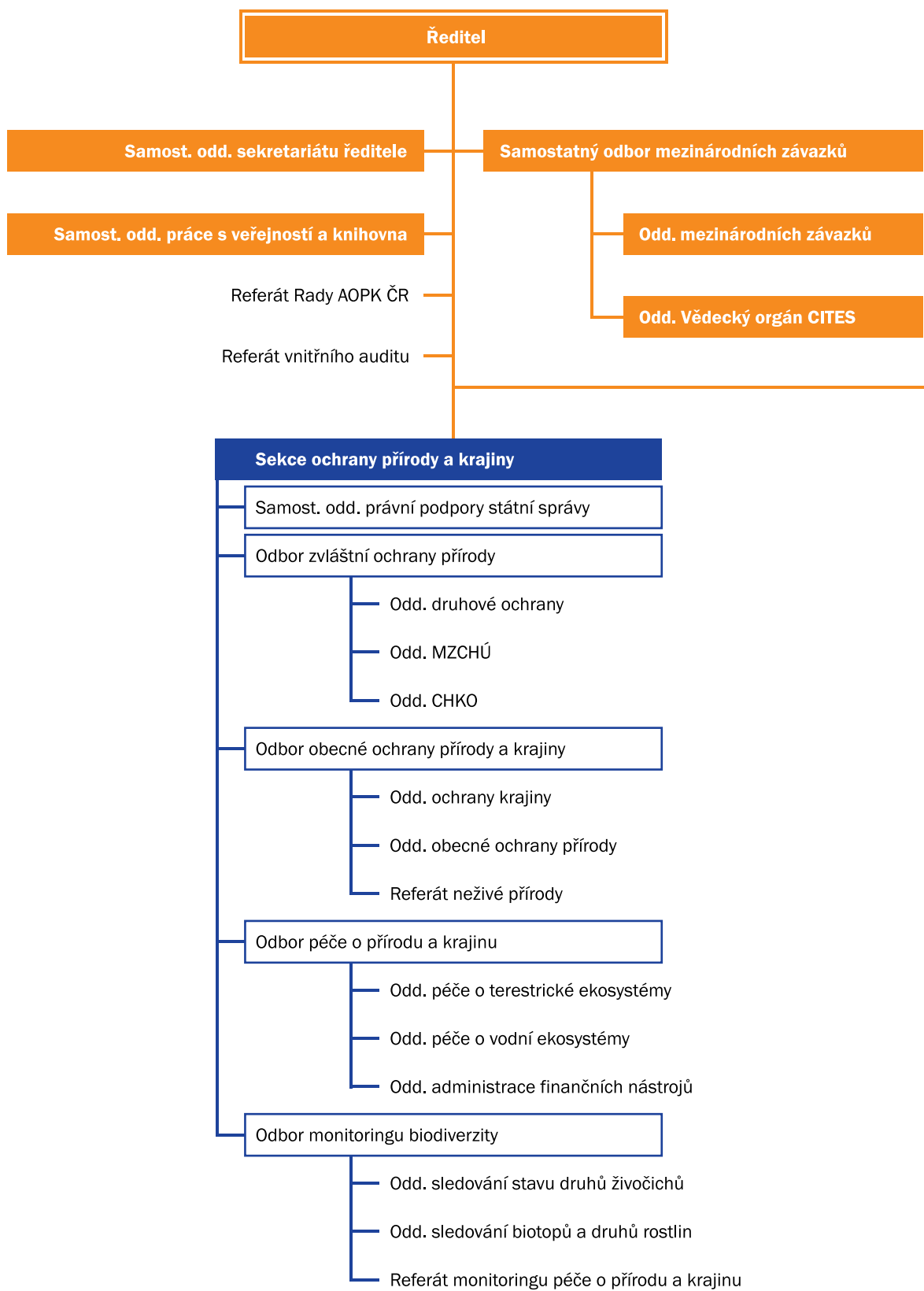
- tvorba a realizace plánů péče o 24 chráněných krajinných oblastí a o okolo 756 maloplošných zvláště chráněných území
- koordinace, tvorba a realizace záchranných programů pro ohrožené druhy rostlin a živočichů
- provádění praktických opatření na ochranu přírody a krajiny, administrace celostátních dotačních programů i vybraných fondů Evropské unie
- správa státního majetku a hospodaření s pozemky ve zvláště chráněných územích, vyplácení finanční náhrady za ztížení lesního nebo zemědělského hospodaření

Práce s veřejností:

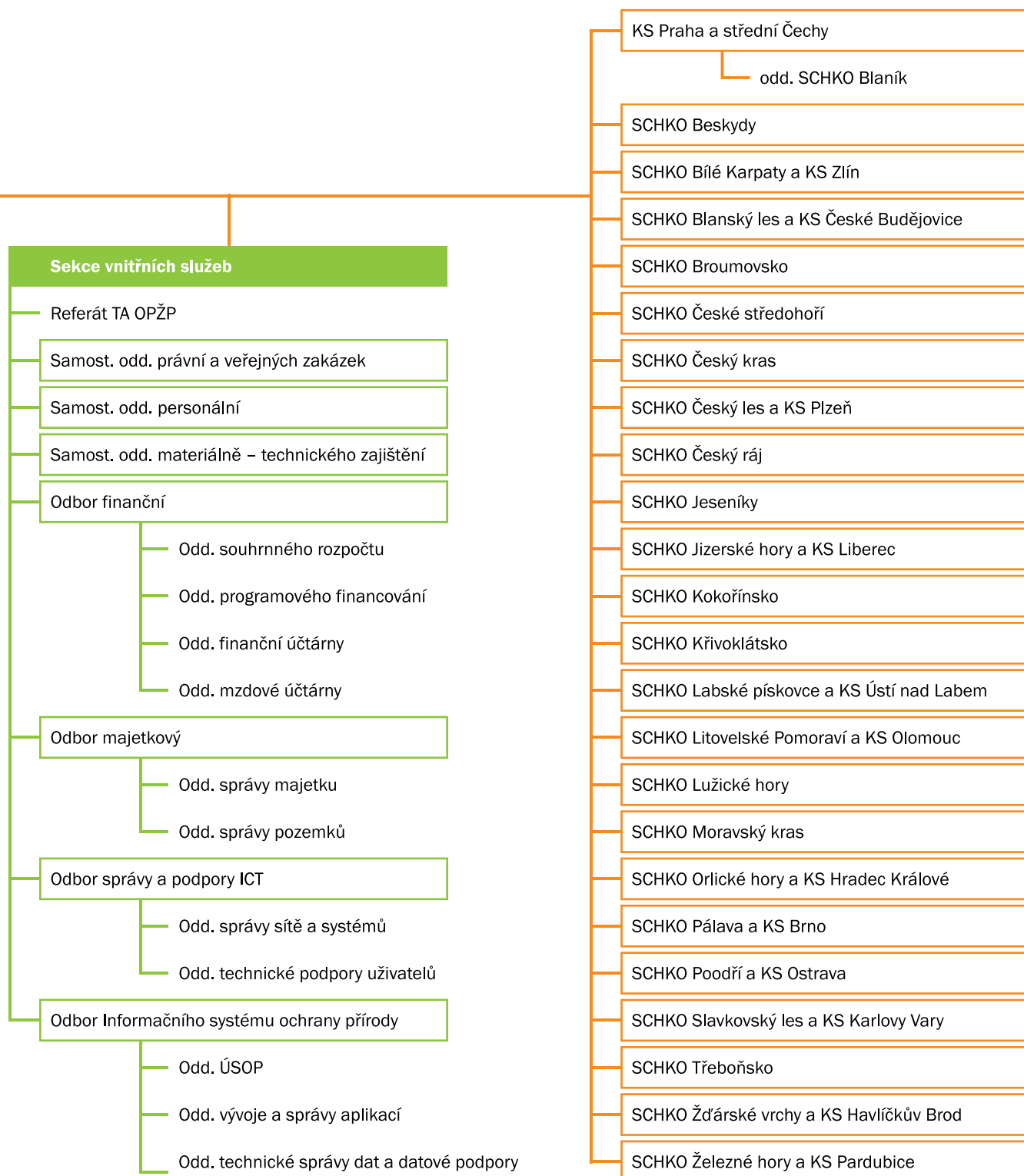
- poskytování informací, poradenství a vzdělávání
- program Dům přírody, téměř stovka naučných stezek v CHKO
- publikační činnost
- veřejnosti přístupný archiv a odborná knihovna

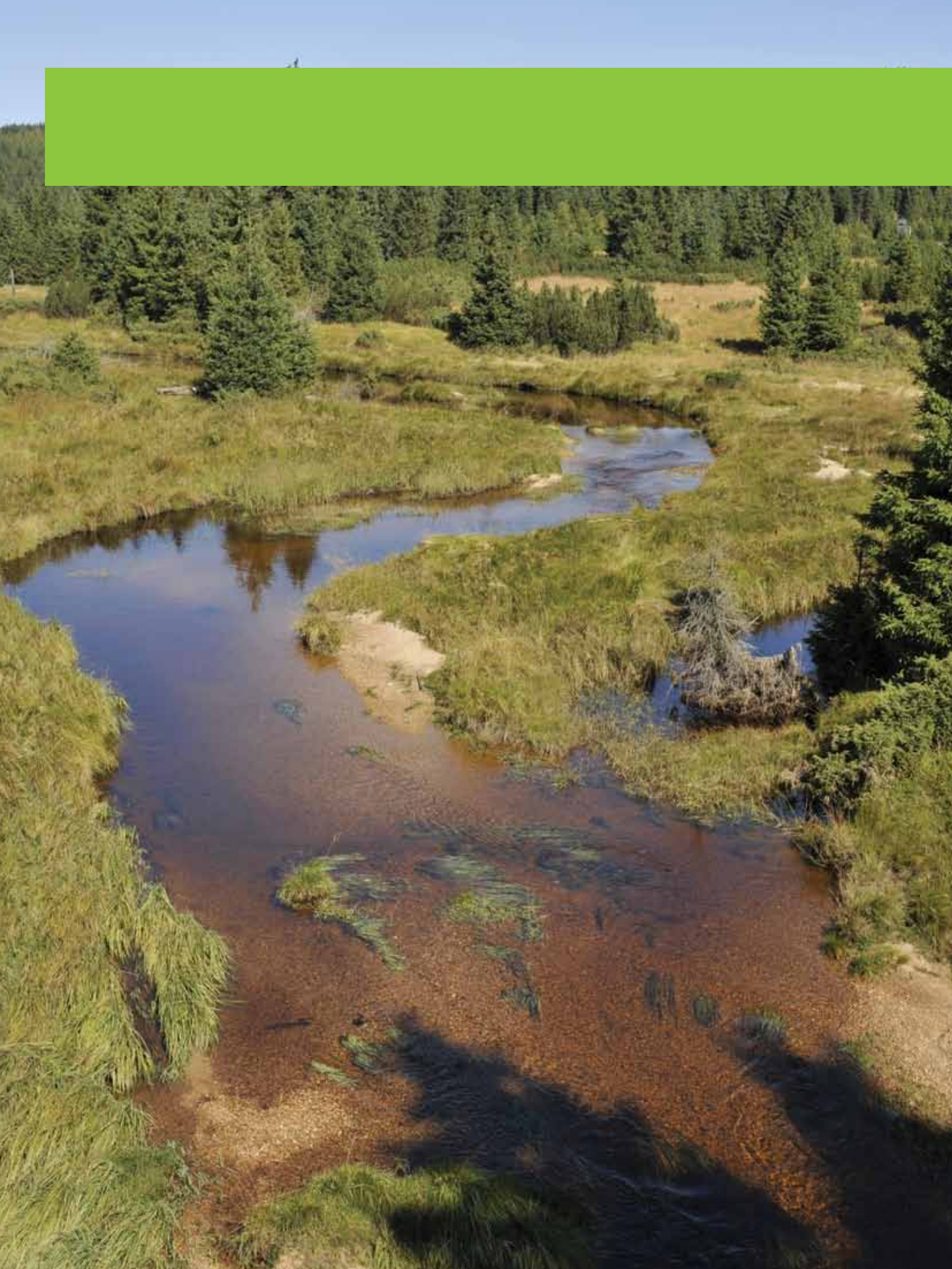
Mezinárodní spolupráce:

- spolupráce s významnými mezinárodními organizacemi v oblasti ochrany přírody
- členství například v Evropském tématickém středisku biologické rozmanitosti (ETC/BD), v Mezinárodní unii na ochranu přírody (IUCN) a Federaci EUROPARC
- vědecký orgán CITES, tj. Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v České republice

Organizační struktura

1/ Ochrana přírody a krajiny

AOPK ČR zajišťuje odbornou a metodickou podporu pro výkon státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny na území celé ČR formou poskytování odborných podkladů, dat, vytvářením metodik, standardů, vydáváním odborných stanovisek nebo vyjádření (viz box č. 2).

Prostřednictvím svých regionálních pracovišť – správ CHKO, vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR státní správu v ochraně přírody a krajiny na území chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem, a to v rozsahu daném zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění a vyhláškou č. 46/2010 Sb., o příslušnosti správ národních parků a správ chráněných krajinných oblastí k výkonu státní správy ve správních obvodech tvořených národními přírodními rezervacemi, národními přírodními památkami a jejich ochrannými pásmy, v platném znění.

Mezi průřezové agendy v ochraně přírody a krajiny, kterými se v roce 2013 AOPK ČR zabývala, patří posuzování žádostí a vyplácení náhrady újmy za ztížení zemědělského a lesního hospodaření. V roce 2013 obdržela AOPK ČR celkem 210 žádostí o náhradu újmy vzniklé v roce 2012 na území České republiky (mimo území národních parků a CHKO Šumava) a několik žádostí za újmu vzniklou v průběhu roku 2013. Celkový požadavek o náhradu újmy činil přes 80 mil. Kč. Administrace újmy byla zatížena nejasnou právní úpravou. Finanční náhrady se soudní cestou domáhal zejména státní podnik Lesy ČR. AOPK ČR v roce 2011 pozastavila posuzování a vyplácení finančních náhrad státnímu podniku na základě pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 21 Co 84/2011. Uvedený rozsudek byl ze strany státního podniku napaden mimořádným opravným prostředkem (dovoláním). Dne 28. 8. 2013 byl rozhodnutím Nejvyššího soudu (č.j. 25 Cdo 3837/2011-121) napadený rozsudek zrušen. Následně AOPK ČR začala posuzovat pozastavené žádosti Lesů ČR o náhradu újmy ve světle nového rozhodnutí Nejvyššího soudu. Do konce roku 2013 bylo posouzeno a proplaceno celkem 204 žádostí ve výši přes 49 mil. Kč včetně starších žádostí (z toho pro Lesy ČR 73 žádostí ve výši přes 25 mil. Kč). Přesto bylo k 31. 12. 2013 v dané agendě evidováno 110 soudních řízení.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR se stala znaleckým ústavem. Dne 25. 3. 2013 bylo Ministerstvem spravedlnosti potvrzeno, že AOPK ČR dostatečně prokázala, že splňuje podmínky pro zápis do II. oddílu seznamu znaleckých ústavů podle § 21 odst. 3 zákona č. 36/1967 Sb. V roce 2013 vydala AOPK ČR z pozice znaleckého ústavu celkem 11 znaleckých posudků.

1.1. Územní ochrana

1.1.1. Chráněné krajinné oblasti

AOPK ČR prostřednictvím regionálních pracovišť – správ CHKO, vykonává státní správu a zajišťuje péči o všechny CHKO v ČR s výjimkou území CHKO Šumava.

Změny v soustavě CHKO

Pro připravovanou CHKO Brdy AOPK ČR zpracovala a v dubnu 2013 MŽP odevzdala kompletní podklady pro oznámení návrhu na vyhlášení. Po oznámení návrhu na vyhlášení CHKO Brdy (květen 2013) se AOPK ČR podílela na vypořádání došlých námitek obcí a vlastníků pozemků zpracováváním odborných stanovisek jako podkladu pro vydání rozhodnutí MŽP.

V nově vyhlášené CHKO Kokořínsko – Máchův kraj probíhaly finální práce spojené s meziresortním projednáváním návrhu a jeho předložením vládě ČR.

V CHKO Železné hory v roce 2013 pokračovaly práce na vypořádání námitek k novému vymezení zón CHKO.

Plány péče o CHKO

V roce 2013 MŽP schválilo AOPK ČR zpracovaný plán péče o CHKO Broumovsko a CHKO Jeseníky (viz box č. 3). AOPK ČR dále v první polovině roku 2013 odevzdala MŽP kompletní návrhy plánů péče o CHKO Český ráj a CHKO Orlické hory. Plán péče o CHKO Český ráj byl na konci roku 2013 připraven ke schválení, protože během roku 2013 prošel procesem oznámení i vypořádání připomínek. Během roku 2013 byl dále dokončen návrh plánu péče o CHKO Lužické hory, aby byl připraven k odevzdání počátkem roku 2014. Plány péče o CHKO České středohoří a Slavkovský les byly rozpracovány tak, aby po připomínkovém řízení v rámci AOPK ČR mohly být odevzdány na MŽP během první poloviny roku 2014.

V roce 2013 byla jako podklad pro plány péče o CHKO, ale i pro odbornou a správní činnost správ CHKO aktualizována Preventivní hodnocení krajinného rázu v CHKO Poodří a v CHKO Žďárské vrchy.

Výkon státní správy a metodika

Správy CHKO vydaly v roce 2013 celkem 815 správních rozhodnutí, z toho významnou část tvořila rozhodnutí o udělování výjimek ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných území (161 ks). Ve 36 případech bylo vydané správní rozhodnutí napadeno odvoláním, což činí přibližně 4 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí.

Správy CHKO dále v roce 2013 vydaly celkem 11 213 závazných stanovisek (např. ke schválení lesních

hospodářských plánů, v rámci ochrany krajinného rázu či ke stavebním činnostem) a 24 opatření obecné povahy (zejména k ošetření zákazů u zvláště chráněných druhů).

AOPK ČR byla v roce 2013 pořadajícím partnerem semináře Standard v oboru arboristika konaném v lednu na Lesnické a dřevařské fakultě Mendelovy univerzity v Brně, který se věnoval arboristickým standardům a metodice AOPK ČR k oceňování dřevin rostoucích mimo les. AOPK ČR byla také pořadajícím partnerem tradičního semináře ÚSES - zelená páteř krajiny konaného začátkem září na Mendelově univerzitě v Brně se zaměřením na problematiku ÚSES v územní plánovacích dokumentacích a pozemkových úpravách.

Stráž přírody

Na konci roku 2012 byly vydány vnitřní předpisy AOPK ČR, které sjednocují výkon stráže přírody na správách CHKO a dávají doporučení k řešení základních činností. S těmito předpisy byla seznámena regionální pracoviště i účastníci celostátního setkání strážců, které AOPK ČR uspořádala ve spolupráci s Asociací strážců přírody ČR ve dnech 12. a 13. dubna v CHKO Poodří. Setkání se zúčastnilo celkem 72 lidí, mezi kterými bylo 14 strážců národních parků (všech čtyř), 49 strážců 13 chráněných krajinných oblastí a 6 zástupců ze čtyř krajských úřadů.

Stráž přírody je na správách CHKO vykonávána především dobrovolnými spolupracovníky. Situace na správách v rámci AOPK ČR je stále nejednotná. Na dvou správách (Kokořínsko a Třeboňsko) nebyl v letošním roce nikdo, kdo by byl ustanovený strážcem přírody. Strážců ustanovených z řad zaměstnanců bylo celkem 56, dobrovolných strážců bylo celkem 330. Kromě strážců jsou členy stráže přírody i zpravodajové, kterých bylo 58. Jednou z činností, i když ne tou hlavní, je také ukládání blokových pokut za přestupky. Pokut bylo uloženo celkem 87 v souhrnné výši 48 000 Kč. V případě zjištění rušivé probíhající činnosti je jedině strážce přírody oprávněn k jejímu pozastavení na místě (§ 81 odst. 9 ZOPK). Tento nástroj byl použit pouze jednou, a to v Českém krasu, což dokladuje jeho rozumné využívání, ale nijak nesnižuje význam.

1.1.2. Maloplošná zvláště chráněná území

AOPK ČR je pověřena správou a péčí o celkem 756 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ), z čehož je 108 národních přírodních rezervací (NPR), 109 národních přírodních památek (NPP), 275 přírodních rezervací (PR) a 264 přírodních památek (PP).

Změny v soustavě maloplošných zvláště chráněných území

V roce 2013 vyhlásila AOPK ČR zcela nově pět MZCHÚ. Tři území byla vyhlášena v kategorii přírodní rezervace: Správa CHKO Jizerské hory vyhlásila 18. 2. 2013 PR Černá Desná k ochraně údolí horského potoka se soustavou vodopádů, peřejí, skalních ploten a evorzních útvarů a na tok navazující svahové acidofilní bučiny; Správa CHKO Třeboňsko vyhlásila 5. 3. 2013 PR V Luhů k ochraně střemchové doubravy

s dochovanými odstavenými rameny řeky a nivními tůněmi a na tento ekosystém vázaných vzácných a ohrožených druhů, zejména ptáků, pro které byla vymezena ptačí oblast Třeboňsko; Správa CHKO Beskydy vyhlásila 25. 11. 2013 PR Malý Javorník k ochraně přírodě blízkých lesních porostů a fragmentů hřebenových luk s řadou ohrožených a vzácných živočišných a rostlinných druhů, zejména roháčka jedlového a jasoně dymnivkového. Zbýlá dvě území byla vyhlášena v kategorii přírodní památka: Správa CHKO Český les vyhlásila 13. 3. 2013 PP Louky u Prostředního Žďáru k ochraně zchovalých vlhkomilných lučních společenstev s výskytem zvláště chráněných a vzácných rostlin; Správa CHKO Jeseníky vyhlásila 3. 6. 2013 PP Pfarrerberg k ochraně reprezentativní ukázky mineralizace alpského typu s výskytem mineralizovaných struktur a četných druhů minerálů, zvláště epidotu.

Dále bylo v roce 2013 nově vyhlášeno dalších 13 PR a PP, zde se však jednalo o nové vyhlášeovací předpisy pro již existující MZCHÚ, kde bylo přehlášení nezbytné zejména z důvodu vyjasnění parcelní situace nebo zpřesnění předmětu a režimu ochrany.

V roce 2013 zpracovala AOPK ČR pro MŽP 9 návrhů na vyhlášení a návrhů plánů péče o NPR či NPP plánované k novému vyhlášení (viz Tab. 1). V roce 2013 byla vyhlášena nová NPP Kukle (více viz box č. 4).

Tab. 1: Návrhy na vyhlášení a návrhy plánů péče o NPP a NPR připravované a předané MŽP v roce 2013

NPP	Bublák a niva Plesné
NPP	Kaňkovy hory
NPP	Řezabinec
NPP	Zlatý potok
NPR	Brouskův mlýn
NPR	Karlovské bučiny
NPR	Lichnice
NPR	Soos
NPR	Větrušické rokle

Plány péče o maloplošná zvláště chráněná území

Důležitou součástí péče o MZCHÚ je tvorba plánů péče, což jsou odborné a koncepční dokumenty, které na základě vyhodnocení stavu území a výsledků dosavadního managementu stanovují opatření pro další období.

Příslušným orgánem ochrany přírody k projednávání a schvalování plánů péče o MZCHÚ národní kategorie je MŽP. V roce 2013 AOPK ČR připravila a předala MŽP k projednání a schválení 22 plánů péče o stávající NPP a NPR (viz Tab. 2). V roce 2013 bylo dle plánu hlavních úkolů AOPK ČR připraveno 91 plánů péče o PR a PP, které následně byly či v nejbližší době budou příslušnými správami CHKO projednány a schváleny.

První komplexní dohoda o hospodaření v chráněném území

1

Na středověkém hradě Kost byla v srpnu podepsána první komplexní dohoda o způsobu hospodaření mezi AOPK ČR, Správou CHKO Český Ráj a Kinský dal Borgo, a. s.

Dohoda upravuje hospodaření vlastníka (zde akciové společnosti) na pozemcích zahrnutých v chráněných územích tak, aby byly zohledněny zájmy ochrany přírody. K některým z činností se vlastník zavázal dobrovolně, některé je povinen dodržovat v souladu s platnou legislativou. Výčet činností vazáných na dané území je uváděn níže v tabulce.

Tabulka činností, které jsou předmětem dohody

Činnost	Lokalita	Cíl opatření
ponechávání výstavků a přibližování dřeva lanovkou	PR a EVL Údolí Plakánek a EVL Podtrosecká údolí (I. a II. zóna CHKO)	ochrana vláskatce tajemného
výsadba melioračních a zpevňujících dřevin nad rámec závazného ustanovení v LHP	PR a EVL Údolí Plakánek a EVL Podtrosecká údolí (I. a II. zóna CHKO)	zvýšení biodiverzity a ekologické stability porostů a jejich přiblížení přirozené druhové skladbě
každoroční kosení křovinořezem včetně vyklizení travní hmoty	PR a EVL Plakánek (I. zóna CHKO)	péče o lokalitu upolínu evropského, prstnatce májového a bledule jarní
úklid, odvoz a likvidace trusu netopýrů	EVL Kost (II. zóna CHKO)	péče o letní kolonii vrápence malého

Dohoda je oboustranně výhodná, neboť jsou v ní pro obě strany na období 10 let stanovena pravidla managementu o tato území a definovány finanční prostředky, se kterými může vlastník při dodržení smluvních pravidel do budoucna počítat. AOPK ČR tento typ spolupráce s vlastníky pozemků v chráněných území upřednostňuje, neboť si je vědoma, že je způsobilý odstraňovat jak komunikační bariéry, tak administrativní náklady mezi zúčastněnými stranami.

Během roku 2013 byly zveřejněny první dva schválené standardy péče o přírodu a krajinu a to standard SPPK A 02 001 Výsadba stromů a SPPK A 02 002 Řez stromů. Standardy se postupně dostávají do širšího povědomí a zveřejněné standardy jsou prakticky využívány. Ministerstvo životního prostředí postupně začleňuje odkazy na standardy do svých metodických materiálů a zveřejňuje je ve Věstníku MŽP (Metodická instrukce Odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP pro zajišťování agendy ochrany dřevin rostoucích mimo les v okolí nadzemních vedení elektrizační soustavy, Metodické doporučení Ministerstva životního prostředí, odboru obecné ochrany přírody a krajiny, k aplikaci některých ustanovení vyhlášky Ministerstva životního prostředí č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení).

Z řady A (arboristické standardy) byly v roce 2013 dále zpracovávány tyto standardy: Hodnocení stavu stromů, Ochrana stromů při stavební činnosti, Výsadba a řez keřů, Kácení stromů, Ochrana stromů před úderem blesku, Údržba stromů kolem produktovodů. Z ostatních řad byly v roce 2013 ve fázi zpracování tyto standardy: Vytváření a obnova tůň, Stavba a provoz rybochovů (řada B - voda v krajině), Funkční výsadby ovocných stromů v zemědělské krajině, Péče o jedince a sady starých a krajových odrůd ovocných dřevin (řada C - ÚSES a krajinotvorné prvky), Obnova travních společenstev s využitím regionálních směrů, Péče o travní společenstva – kosení, Péče o travní společenstva – pastva, Opatření ke zlepšení druhové skladby lesních porostů (řada D - péče o vybrané terestrické biotopy), Zřizování a provoz mobilních zábran pro obojživelníky podél komunikací (řada E - speciální opatření druhové ochrany).

Zpracování standardů probíhá za spolupráce AOPK ČR s partnerskými institucemi z akademické sféry. Ve vývojovém týmu konkrétních standardů jsou pak zástupci dalších odborných pracovišť či profesních sdružení. Např. u řady A se na zpracování standardů velmi významně podílí zástupci Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu, zejména sekce péče o dřeviny. Znění standardů a další informace včetně výčtu partnerů a spolupracovníků jsou uvedeny na www.standardy.nature.cz.

STANDARDY PÉČE O PŘÍRODU A KRAJINU		
ARBORISTICKÉ STANDARDY	VÝSADBA STROMŮ	SPPK A02 001:2013
ŘADA A		
<p>Planting of trees Anpflanzung der Bäumen Tento standard je určen pro definici materiálního a technického zabezpečení a technologických postupů při výsadbě stromů v mimolesním prostředí včetně základních zásad projektování.</p> <p>Citované zdroje: FLL Empfehlungen für Baumpflanzungen Teil 1: Planung, Pflanzarbeiten, Pflege, 2005 FLL Empfehlungen für Baumpflanzungen Teil 2: Standortvorbereitungen für Neupflanzungen; Pflanzgruben und Wurzelraumverweigerung, Bauweisen und Substrate, 2010 ČSN EN 12899-1 – Stálé svíslé dopravní značení, 2008 ČSN 46 4902 Výpěstky okrasných dřevin, Společná a základní ustanovení, 1984 ČSN 73 6101 Projektování silnic a dálnic, 2004 ČSN 75 7143 Jakost vod. Jakost vody pro závlahu, 1991 ČSN 83 9001 Sadovnictví a krajinářství – Terminologie – Základní odborné termíny a definice, 1999 ČSN 83 9011 Sadovnictví a krajinářství – Technologie vegetačních úprav v krajině – Práce s půdou, 2006 ČSN 83 9012 Technologie vegetačních úprav v krajině – Rostliny a jejich výsadba, 2006 ČSN 83 9051 Technologie vegetačních úprav v krajině – Rozvojová a údržbová péče o vegetační plochy, 2006</p> <p>Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích Zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů Zákon č. 458/2000 Sb., o podnikáních podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích</p> <p>Vyhláška č. 395/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení Vyhláška č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů Vyhláška č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích Vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlečení a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů Vyhláška č. 32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin Vyhláška č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci</p> <p>Nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích Zpracování standardů: Pro AOPK ČR zpracovala v r. 2011 – 2013 Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně</p> <p>Oponentské pracoviště: Fakulta zahradnictví a krajinářství, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre Zahradnická fakulta, Mendelova univerzita v Brně</p> <p>Autorský kolektiv: Ing. Jaroslav Kolařík, Ph.D. (koordinátor), Ing. Stanislav Flek, David Hora, DIS., Petr Imramovský, Ladislav Kejha, prof. Ing. Oldřich Mauer, DrSc., Ing. Jaromír Opravil, doc. Ing. Luboš Úradníček, CSc.</p> <p>Ilustrace: Bc. David Ladra</p> <p>Documentace ke zpracování standardu je dostupná v knihovně AOPK ČR. Standard schválen</p> <p style="text-align: right;">RNDr. František Pele Ředitel AOPK ČR</p>		

Tab. 2: Plány péče o NPP a NPR připravované a předané MŽP v roce 2013

NPP	Cikánka I
NPP	Černé rokle
NPP	Hojná voda
NPP	Kalendář věků
NPP	Kotýz
NPP	Lochkovský profil
NPP	Na Požárech
NPP	Pastvisko u Lednice
NPP	Pastviště u Fínů
NPP	Požáry
NPP	Ptačí hora
NPP	Rašovické skály
NPP	Stročov
NPP	Upolínová louka pod Křížky
NPP	Zbrašovské aragonitové jeskyně
NPR	Čerchovské hvozdy
NPR	Čertoryje
NPR	Kněhyně – Čertův mlýn
NPR	Kněžičky
NPR	Mazák
NPR	Salajka
NPR	Šerák-Keprník

Výkupy pozemků v NPR a NPP

Získávání pozemků do státního vlastnictví a přímé uplatňování vlastnických práv je jedním z nástrojů ochrany přírody, který se využívá pouze v přírodovědně nejceněnějších územích. Do vlastnictví České republiky, v rámci kterého má příslušnost hospodařit s majetkem státu AOPK ČR, se v průběhu roku 2013 vykoupilo celkem 228 pozemků o výměře necelých 13 ha, jejich celková kupní cena činila 6,3 mil. Kč. Byly vykoupeny zejména pozemky ležící na území několika národních přírodních rezervací a národních přírodních památek, konkrétně NPR Čertoryje, NPP Hrabanovská černava, NPR Jazevčí, NPR Koda, NPR Novozámecký rybník, NPP Polabská Černava, NPR Raná, NPR Řežabinec a Řežabinecké tůně, NPR Špraněk, NPR Úhošť, NPR Větrníky a NPR Žebračka.

1.2. Druhová ochrana

AOPK ČR v rámci druhové ochrany zajišťuje odbornou a metodickou podporu pro MŽP a ostatní orgány státní správy, sama prostřednictvím správ CHKO zajišťuje výkon státní správy v oblasti druhové ochrany na území CHKO (s výjimkou CHKO Šumava) a je garantem přípravy a realizace záchranných programů a programů péče vybraných zvláště chráněných druhů ČR.

1.2.1. Odborná a metodická podpora

V rámci zvyšování odbornosti bylo uspořádáno několik odborných setkání pracovníků AOPK ČR, např. mezinárodní seminář k dopravní infrastruktuře a ekologickým sítím, determinační semináře botaniků i zoologů apod.

Pro sjednocení postupu regionálních pracovišť při stanovení odchylného postupu dle § 5b odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, při prevenci závažných škod na rybářství působených volavkou popelavou (*Ardea cinerea*) a za účelem ochrany volně žijících živočichů v souvislosti s predací tímto druhem byly vytvořeny metodické listy - k uplatňování odchylného postupu na volavku popelavou dle § 5b odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.

Metodické listy mají především sloužit jako odborný podklad pro posuzování případů, kdy lze uplatnit odchylný postup ze zákazů úmyslného usmrcování a vyrušování jedinců volavky popelavé při prevenci závažných škod v rybářství a za účelem ochrany volně žijících živočichů. Zákaz úmyslného vyrušování se týká zejména období rozmnožování a odchovu mláďat, neboť především takové lze při dosažení určité míry považovat za významné z hlediska cílů směrnice o ptácích a naplňuje tak činnost, která podléhá odchylnému postupu. Metodické listy stanoví postup řízení, obecné náležitosti žádosti a výroku rozhodnutí, postup při posuzování podkladů a hodnocení důkazů. Další důležitou součástí metodických listů jsou informace o biologii volavky popelavé a přehled opatření používaných k zabránění a omezení škody způsobené volavkou popelavou na rybách a jejich účinnost a omezení.

V souvislosti s vyřazením kormorána velkého ze seznamu zvláště chráněných druhů byly aktualizovány metodické listy k uplatňování zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvl. chr. živočichy. Kormorán od 1. 4. 2013 již nepatří mezi zvláště chráněné druhy, a proto bylo možné uplatňovat náhradu škody za škody jím vzniklé nejpozději k 31. 3. 2013. Zároveň byly metodické listy doplněny o novou metodiku na výpočet náhrady škody způsobené vydrou říční.

Z důvodu stále trvajících trendů poklesu početnosti ptáků zemědělské krajiny byla ve spolupráci s Českou společností ornitologickou připravena do tisku Metodická příručka pro praktickou ochranu ptáků v zemědělské krajině. Tato metodika podává základní informaci o ptačích druzích spjatých se zemědělskou krajinou, o faktorech, které je ohrožují a o opatřeních, které mohou zlepšit biotopovou nabídku a hnízdní úspěšnost předmětných druhů.

V rámci ochrany ptáků je také věnována velká pozornost umístění elektrického vedení a jejich konstrukci, které jsou každoročně příčinou poranění či úhynu mnoha tisíců ptáků, včetně druhů vzácných a ohrožených. S cílem podat aktuální informace o problému, představit bezpečná a nebezpečná řešení a doporučit nejvhodnější postup při posuzování nebo povolování staveb či rekonstrukcí linek elektrického vedení byly v roce 2013 vytvořeny metodické listy - k zajištění ochrany ptáků před úrazy na elektrických vedeních.

V roce 2013 byl dokončen rukopis publikace Ochrana saproxylického hmyzu a opatření na jeho podporu, který je

momentálně recenzován odbornými recenzenty. Publikace shrnuje základní informace o ochraně saproxylického hmyzu, tj. hmyzu vázaného na mrtvé dřevo, a přináší řadu praktických doporučení, jak tyto druhy chránit.

1.2.2. Výkon státní správy

V rámci výkonu státní správy rozhodovaly správy CHKO ve své územní kompetenci (území chráněných krajinných oblastí a vybraných národních přírodních rezervací a památek) o povolování výjimek dle § 56 zákona ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, stanovovaly odchylný postup při ochraně ptáků dle § 5b zákona, udělovaly souhlasy s vypouštěním zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči a s vyséváním uměle vypěstovaných zvláště chráněných rostlin dle § 54 odst. 3 zákona. Také vydávaly osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči dle § 54 odst. V roce 2013 vydaly správy CHKO celkem 112 rozhodnutí.

1.2.3. Záchranné programy a programy péče

AOPK ČR stejně jako v předchozích letech koordinovala realizaci záchranných programů (ZP) a programů péče (PP) ohrožených druhů rostlin a živočichů. Informace o realizaci jednotlivých ZP a PP poskytují pravidelně internetové stránky www.zachranneprogramy.cz a profil na www.facebook.com/zachranneprogramy. Financování realizace ZP a PP bylo v roce 2013 zajišťováno především prostřednictvím dotačních titulů POPFK a PPK.

Jednalo se o záchranné programy pro:

- sysla obecného (*Spermophilus citellus*)
- hvozdík písečný český (*Dianthus arenarius* subsp. *bohemicus*)
- užovku stromovou (*Zamenis longissimus*)
- perlorodku říční (*Margaritifera margaritifera*)
- matiznu bahenní (*Angelica palustris*)
- rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*)
- hořeček mnohotvarý český (*Gentianella praecox* subsp. *bohemia*)
- hnědáška osikového (*Euphydryas maturna*)

a program péče pro:

- vydru říční (*Lutra lutra*)

Byl vyhodnocen celý průběh realizace ZP pro matiznu bahenní (*Angelica palustris*). Vyhodnocení ZP přináší přehled opatření realizovaných v rámci ZP v letech 2000 - 2012 a zároveň i zhodnocení jeho úspěšnosti ve vztahu k dlouhodobým cílům záchranného programu. Z hodnocení vyplývá, že z cílů záchranného programu byla dosud naplněna pouze jejich část. Kompletní naplnění cílů ZP je pravděpodobné v krátkodobém horizontu (cca deseti let). Na základě uvedených skutečností Ministerstvo životního prostředí následně přijalo rozhodnutí o aktualizaci tohoto ZP a jeho prodloužení o dalších 5 let.

V měsíci říjnu byl MŽP ve spolupráci s MZe přijat Program péče o bobra evropského (*Castor fiber*) v České republice a byla tak zahájena i jeho realizace. Program péče o bobra evropského řeší problematiku soužití bobra a člověka v kulturní krajině. Jsou zde stanovena základní pravidla, která zajistí ochranu bobra a zároveň omezí rozsah škod, které tento druh způsobuje. Území České republiky je v Programu rozděleno do tří zón, které se liší přístupem k ochraně bobříků populací v souvislosti s řešením konfliktních situací. Zóna A vymezuje území, na kterém bude bobrům poskytována maximální ochrana s cílem vytvoření životaschopných populací tohoto druhu. V zóně B nebude bráněno bobříkům aktivitám v případě, že výrazně neomezují a neohrožují lidskou činnost. V zóně C, vymezené zejména z důvodu přítomnosti jihočeských rybníčních pánví, bude bobr evropský aktivně eliminován z důvodu prevence vzniku enormních ekonomických škod (podrobněji viz box č. 5).

Byla dokončena aktualizace ZP pro perlorodku říční (*Margaritifera margaritifera*), která by měla být schválena MŽP počátkem roku 2014. Vzhledem k výraznému úbytku počtu lokalit v minulosti byly v osmdesátých letech zahájeny systematické aktivity vedoucí k ochraně populací i biotopu perlorodky říční a od roku 1993 pak probíhala první etapa záchranného programu, od roku 2000 pak etapa druhá, na kterou navazuje tato, již třetí etapa, pro kterou byl zpracován aktualizovaný záchranný program dle nové metodiky Ministerstva životního prostředí. Aktualizovaný záchranný program je rovněž v souladu s evropským záchranným programem pro tento druh. Základním cílem záchranného programu perlorodky říční je zachování tohoto druhu na území České republiky v takovém stavu, aby byl životaschopný a byl schopen samostatné reprodukce v přírodních podmínkách.

Dále byly vypořádány připomínky k nově zpracované Koncepci záchranných programů a programů péče zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin v ČR a je očekáváno její brzké schválení ze strany MŽP. Materiál především stanovuje postup přípravy, řízení a vyhodnocení programů a určuje standardní postup pro výběr kandidátních druhů, jejichž aktuální seznamy také obsahuje.

V průběhu roku byly záchranné programy prezentovány na řadě národních i mezinárodních akcí, např. na workshopu „Opětovné osázení ohrožených rostlin“ (Wiederansiedlung gefährdeter Pflanzen) konaném v Drážďanech, na českosaském setkání ochrany přírody se zaměřením na druhovou ochranu či na 3. konferenci České společnosti pro ekologii.

1.3. Obecná ochrana přírody a krajiny

Památné stromy

K 31. 12. 2013 bylo v Ústředním seznamu ochrany přírody (ÚSOP) evidováno 5 166 objektů památných stromů (aktuálně vyhlášených soliterních jedinců, stromořadí i skupin stromů, tedy bez zrušených či zaniklých objektů památných stromů), což představuje 25 148 jednotlivých stromů. Za období od

Nový plán péče o CHKO Jeseníky na období 2014–2023

3

Plán péče je dokument ochrany přírody odborného a koncepčního charakteru, který reflektuje dosavadní vývoj a současný stav chráněného území a navrhuje opatření na zlepšení stavu předmětů ochrany. Historicky vůbec první plán péče o CHKO Jeseníky byl platný v období 2003–2013. Proto Ministerstvo životního prostředí již s předstihem pověřilo AOPK ČR zpracováním návrhu plánu péče nového.

CHKO Jeseníky představuje díky kombinaci řady velmi dobře dochovaných ryze či převážně přírodních prvků (horské smrčiny, subalpínské bezlesí, rašeliniště, skalní biotopy), vysoké (80 %) lesnatosti a charakteristicky utvářené kulturní krajiny území významné v národním i středoevropském kontextu. Kromě specificky utvářené harmonické kulturní krajiny lze za hlavní předměty ochrany CHKO Jeseníky, které ji odlišují od ostatních velkoplošných zvláště chráněných území, označit primární alpínské bezlesí (bez přirozené účasti borovice kleče), horské a rašelinné smrčiny a otevřená rašeliniště. Z těchto skutečností pak vychází strategie ochrany přírody a krajiny obsažená v novém plánu péče.

Nejdůležitější návrhy opatření v plánu péče směřují především k ochraně a zachování typického krajinného rázu a udržení pestrosti krajiny, k aktivnímu managementu cenných částí přírodního prostředí zaměřenému na uchování případně obnovu druhové rozmanitosti včetně jejich monitoringu, k udržení druhové rozmanitosti druhotně nelesních stanovišť, trvalému monitoringu a podpoře zvláště chráněných (zejména deštníkových) druhů rostlin a živočichů (např. šikoušek zelený, prstnatec májový, lilie cibulkonosná, zvonek vousatý, lipnice jesenická, zvonek jesenický, okáč menší, čolek karpatský, jeřábek lesní, datlík tříprstý, linduška horská, chřástal polní, sokol stěhovavý, vrápenec malý, netopýr černý, vydra říční nebo rys ostrovid).

Nejvýznamnější změny oproti minulému plánu péče se týkají nepůvodního druhu kamzíka horského, evropské soustavy Natura 2000 a problematiky krajinného rázu. Nový plán péče zohlednil výsledky několika jednání mezi MŽP a občanským sdružením Jesenický kamzík, které nesouhlasilo s formulací předchozího plánu péče, jehož dlouhodobým cílem bylo úplné vyloučení chovu kamzičí zvěře z CHKO. Nový plán péče umožňuje zachovat populaci kamzíka horského v počtu cca 200 ks. Nově je v plánu péče zohledněna také existence evropské soustavy Natura 2000, která je v CHKO Jeseníky zastoupena 14 evropsky významnými lokalitami a jednou ptačí oblastí. Pro zachování populací druhů ptáků, které jsou v ptačí oblasti Jeseníky předmětem ochrany (jeřábek lesní, chřástal polní), byla zpracována podrobná opatření. Zkvalitnění ochrany krajinného rázu na území CHKO Jeseníky umožňuje nová studie „Preventivní hodnocení území CHKO Jeseníky z hlediska krajinného rázu“ (Atelier V – Doc. Ing. arch. I. Vorel, CSc., 2011), která byla do plánu péče zapracována. Tradičně velký prostor je pak v plánu péče věnován lesním ekosystémům, které jsou v CHKO Jeseníky plošně nejrozsáhlejším biotopem.

Nový plán péče klade důraz na to, aby naplňování cílů ochrany přírody bylo zajištěno především prostřednictvím komunikace a spolupráce s místní i regionální samosprávou, s místními hospodáři a s dominantním správcem lesů v majetku České republiky a také na prezentaci přírodního dědictví široké veřejnosti s cílem opětovného navázání blízkého vztahu lidí ke krajině a vytvoření atmosféry porozumění pro její ochranu (včetně nezbytnosti některých zákonných omezení).

Nový plán péče o CHKO Jeseníky na období 2014–2023 byl, po projednání s dotčenými obcemi, kraji a dalšími subjekty a vypořádání všech připomínek, které byly k návrhu vzneseny, dne 19. prosince 2013 Ministerstvem životního prostředí schválen.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Jeseníky.

Nová národní přírodní památka Kukle v péči CHKO Pálava

S účinností od 1. srpna 2013 vyhlásilo Ministerstvo životního prostředí nové zvláště chráněné území – národní přírodní památku Kukle.

Území se nachází v Hustopečské pahorkatině uprostřed lesního komplexu Přední kout, který je jako celek evropsky významnou lokalitou soustavy Natura 2000. Nová NPP Kukle leží v blízkosti obce Boleradice na ploše 56,78 ha na jižně orientovaném zalesněném svahu.

Geologické podloží tvoří Ždánicko-hustopečské souvrství překryté slabším pokryvem spraše, pro které je charakteristické střídání vápnatých jílu, slínů a pískovců.

Předmětem ochrany jsou lesní porosty panonských teplomilných doubrav na spraši a panonských dubohabřin s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů, např. pryšce mnohobarvého (*Euphorbia epithymoides*), medovníku meduňkolistého (*Melittis melissophyllum*), třemdavy bílé (*Dictamnus albus*). Vzácně se vyskytuje i kriticky ohrožená violka bílá (*Viola alba*). Staré stromy s dutinami poskytují hnízdní a potravní možnosti pro dutinové ptáky a savce jako je například datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud malý (*Dendrocopos minor*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), plšík lískový (*Muscardinus avellanarius*). V půdě byl nalezen vzácný druh Dendrobaena mrazeki z čeledi žížalovitých (*Lumbricidae*).

Hlavním důvodem vyhlášení ochrany v národní kategorii však je v ČR ojedinělý výskyt timoje trojlaločného (*Laser trilobum*), nápadné miříkovité rostliny, která zde dosahuje severní hranice svého areálu. Tato vytrvalá rostlina s vůní kmínu je rozšířena především v Malé Asii, na Blízkém východě, na jihu Ruska a Ukrajiny, na Balkáně, přičemž směrem na západ jejích lokalit ubývá. V České republice se nachází pouze na Předním koutě. Těžiště zdejší populace je právě v nové NPP Kukle, rostliny se místy objevují také v okrajích navazujících lesních porostů a podél lesních cest vedoucích při hranici NPP.

Interiér panonské sprašové doubravy na Kuklích s timojem trojlaločným (*Laser trilobum*) a třemdavou bílou (*Dictamnus albus*)

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Pálava a KS Brno.

Timoj trojlaločný (*Laser trilobum*) vytváří v NPP Kukle i kompaktní porosty o rozsahu až tisíců metrů čtverečních.

Prvotním impulsem k návrhu na vyhlášení národní přírodní památky byl podnět Doc. Ing. Zdeňka Bauera, který na jedinečnost lokality upozorňoval orgány státní správy. Protože jde o jediný známý výskyt timoje trojlaločného v rámci našeho státu, bylo rozhodnuto o vyhlášení jádrové části EVL Přední kout v kategorii národní. Národní přírodní památka se tak stává formou ochrany, která pokrývá přibližně 8 % rozlohy celé evropsky významné lokality CZ0624114 Přední kout. Další 26,33 ha je pokryto již existující PR Roviny ve správě Krajského úřadu Jihomoravského kraje a na ploše cca 12 ha se připravuje ještě vyhlášení PP Lipiny, která má zajistit ochranu nelesních předmětů ochrany EVL. Zbývajících asi 85 % rozlohy EVL zůstává v režimu základní ochrany.

Dřevinná skladba porostů, věkové zastoupení a prostorové uspořádání je zde dlouhodobě ovlivňováno člověkem. Osídlení je v blízkých Boleradicích prokázáno již od 9. století. Střídání feudálů a kolísání počtu poddaných mělo za následek i různou intenzitu hospodaření. Staroslovanský název Kuchle (dnes Kukle) je spojován se současným názvem kuchyň a poukazuje také na přítomnost člověka v tomto území. Habitus některých stromů naznačuje, že se zde v minulosti při obnově porostů ponechávaly výstavky. Po dlouhou dobu se zde patrně pařezilo. Z nedávné minulosti je možné podle narušení půdního horizontu a podle zbytků pařezů vyvodit pomístnou nahodilou těžbu. Hospodařením v lesích NPP jsou dnes pověřeny Lesy České republiky, s. p., Lesní závod Židlochovice, polesí Diváky. Zásahy provedené v minulosti (nahodilá těžba) populaci timoje trojlaločného nijak nepoškodily. Proto je vhodné pokračovat v trendu šetrného prořezávání porostů velmi mírnými a pouze nezbytnými zásahy. Při zásazích je nutné ponechávat staré a doupné stromy (např. ponechané výstavky). V několika místech NPP je nezbytné odstranit akáty a zamezit jejich výmladnosti.

1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 přišlo k evidenci do ÚSOP 71 nově vyhlášených objektů památných stromů. Za stejné období bylo zrušeno 28 objektů památných stromů.

Na území CHKO bylo v roce 2013 vyhlášeno 13 objektů památných stromů a zrušen byl 1 objekt památných stromů. Objektem s největším počtem jedinců památných stromů vyhlášených v roce 2013 byly Vosecké lípy – stromořadí s 10 lípami srdčitými. Památným stromem s největším obvodem kmene za rok 2013 byla Linda v poli u Satalic s obvodem kmene 668 cm.

Vedle nejčastěji vyhledávaných druhů dřevin za památné stromy, jako jsou lípa srdčitá či dub letní, byly v roce 2013 vyhlášeny památnými stromy i méně obvyklé druhy dřevin, např. jeřáb oskeruše, tis červený, liliovník tulipánokvětý, jinan dvoulaločný nebo jerlín japonský.

Regionální pracoviště AOPK ČR během roku 2013 v návaznosti na žádosti příslušných OOP zpracovávala odborná stanoviska k návrhu na vyhlášení a rušení památných stromů, případně k péči o památné stromy.

Na počátku roku 2013 byla v rámci databáze památných stromů (<http://drusop.nature.cz>) zveřejněna podrobná data o památných stromech, vedená u objektů památných stromů v ÚSOP.

Na péči o památné a významné stromy je možné zažádat o finanční příspěvky. Více k tématu ošetřování památných a významných stromů, konkrétně na území Broumavska (viz box č. 6)

Dřeviny rostoucí mimo les

V roce 2013 AOPK ČR vydala aktualizovanou verzi metodiky oceňování dřevin (celým názvem Metodika oceňování dřevin rostoucích mimo les včetně výpočtu kompenzačních opatření za kácení nebo poškozené dřeviny), která slouží pro výpočet společenské hodnoty dřevin, resp. ekologické újmy vzniklé kácením nebo poškozením dřevin rostoucích mimo les. Zároveň byla spuštěna softwarová aplikace – internetová kalkulačka pro výpočet hodnoty na základě uvedené metodiky www.ocenovanidrevin.nature.cz. Na těchto stránkách je zároveň i metodika ke stažení ve formátu pdf.

Zejména regionální pracoviště AOPK ČR během roku 2013 zpracovávala odborná stanoviska k žádostem o povolení kácení dřevin, hodnocení stavu dřevin, případně znalecké posudky ke dřevinám rostoucím mimo les.

Tak jako každoročně, i v roce 2013 proběhlo odborné setkání dendrologů AOPK ČR, které má za cíl předání informací, výměnu zkušeností, sjednocení názorů mezi jednotlivými regionálními pracovišti.

V lednu 2013 se AOPK ČR pořadatelsky podílela na odborném semináři Standard v oboru arboristika, který proběhl na Lesnické a dřevařské fakultě Mendelovy univerzity v Brně.

Invazní druhy

V roce 2013 byly připraveny podklady pro spuštění nových internetových stránek <http://invaznidruhy.nature.cz/> s komplexními informacemi o problematice invazních druhů na území ČR – od právních předpisů přes popis nejzávažnějších druhů a projektů na jejich likvidaci, včetně nejúčinnějších metod hubení, až po návod, jak přispět k ochraně naší přírody eliminací těchto organismů.

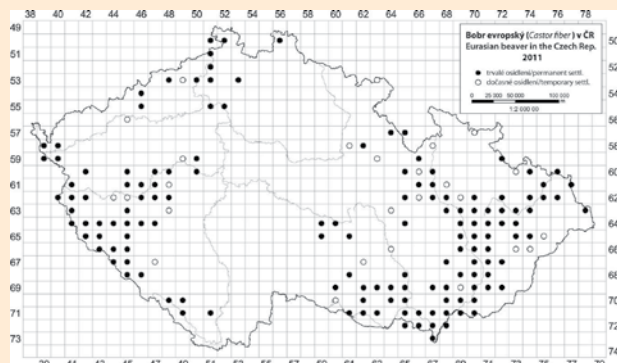
Ochrana krajiny

V průběhu roku 2013 byly zpracovány aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Poodří (viz box č. 7) a Žďárské vrchy. Dále došlo ke zpracování revize vymezení místního a regionálního ÚSES v CHKO Žďárské vrchy (viz box č. 8).

Ostatní

V rámci metodického vedení regionálních pracovišť AOPK ČR v obecné ochraně přírody byly v roce 2013 vydány metodické listy č. 19 „Vliv pěstování energetických rostlin na přírodu a krajinu“. Během roku 2013 pokračovaly práce na Standardech péče o přírodu a krajinu.

V měsíci říjnu roku 2013 byl Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství přijat Program péče o bobra evropského v České republice. Tento dokument vznikl z potřeby řešit problematiku ochrany tohoto specifického druhu v kontextu hospodářského využívání krajiny člověkem. Aktuální početnost bobří populace na území ČR je odhadována na 3 500 jedinců a její rozložení je patrné z obr. 1. Početnost nejen na našem území, ale i v celé Evropě stále narůstá, a tento velký hlodavec se znovu objevuje v oblastech svého historického výskytu. Návrat bobra do současné evropské krajiny, Českou republiku nevyjímaje, s sebou ale přináší celou řadu konfliktních situací, které znamenají ekonomické škody různého rozsahu nebo dokonce představují ohrožení lidských životů. Příčinou vzniku konfliktů jsou základní životní projevy bobra – zajišťování potravy, budování úkrytů a vytváření vhodných životních podmínek. Na straně druhé je však bobr evropský významnou složkou mokřadních ekosystémů. Na většině lokalit, které jsou ovlivněny aktivitou bobrů, vzrůstá ekologická hodnota a druhová rozmanitost území

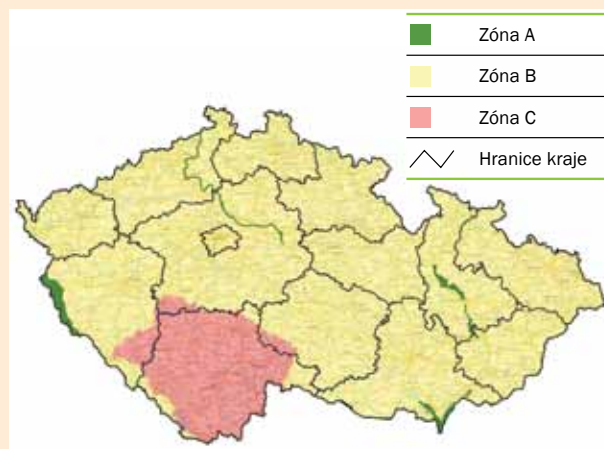

Rozšíření bobra evropského v ČR v roce 2011

Hlavním cílem Programu péče je zajistit existenci životaschopné populace bobra evropského na území naší republiky a současně snížit socioekonomický dopad výskytu tohoto druhu. Program péče byl schválen na období 10 - 15 let. V průběhu jeho realizace budou jednotlivá opatření kontrolována, a pokud nebudou přispívat ke stanoveným cílům, dojde k jejich revizi. Realizaci Programu péče zajišťuje a koordinuje AOPK ČR.

Koncepce Programu péče je založena na tzv. zonaci diferencované ochrany bobra evropského na našem území. V rámci této zonace byla ČR rozdělena do tří zón (tzv. zóna A, B, C – viz obr. 2), ve kterých je kladen odlišný důraz na ochranu jedinců a celých populací podle charakteru krajiny a biotopů a podle míry rizika vzniku závažných škod. Dlouhodobá existence bobra na území ČR by měla být zajištěna především na základě ochrany populací v územích zóny A (0,9 % území ČR), která je převážně tvořena

evropsky významnými lokalitami, ve kterých je bobr evropský předmětem ochrany. V oblastech, které nejsou primárně určeny pro rozvoj a ochranu populace - zóna B (85,9 %), bude při péči o populaci bobra evropského postupováno tak, aby aktivity bobrů nebyly hlavní příčinou zamezení lidské činnosti v krajině. Jako nejrizikovější z hlediska vzniku závažných škod byla po detailní analýze území ČR vymezena rozsáhlá oblast jihočeských rybníčních soustav. V této zóně C (13,3 %) bude výskyt bobra evropského aktivně eliminován (odlov dle zvláštních předpisů). Náplní Programu péče je dále souhrn kroků či opatření v oblasti administrativních nástrojů (metodické upřesnění postupu orgánů ochrany přírody, zajištění spolupráce s vodoprávními orgány aj.), v oblasti ekonomických nástrojů (podpora prevence a minimalizace škod, návrh optimalizace systému náhrad škod) a v oblasti podpory informovanosti veřejnosti (vytvoření manuálu praktických opatření k prevenci či minimalizaci škod). Jednou z oblastí zařazených do zóny A je CHKO Český les. Bobr evropský se do Českého lesa dostal v 80. letech 20. století z Německa povodím Kateřinského potoka. Toto povodí je dnes součástí EVL Kateřinský a Nivní potok, která je určena k ochraně bobra evropského. Zde, na rozloze bezmála 1 000 ha, čítá bobří populace přibližně 200 jedinců. Český les je pramenná oblast s drobnými vodními toky. Při jejich obsazování jsou bobří nuceni stavět hráze, které mohou být několik desítek metrů dlouhé a místy i dva metry vysoké. Touto činností vznikají rozsáhlé mokřadní plochy, vhodné pro život dalších vodních živočichů a rostlin. Bohužel současně dochází ke značným škodám na zaplavených loukách, pastvinách, lesních porostech, vodních nádržích, komunikacích apod., a tak vznikají konflikty s vlastníky, správci nebo uživateli pozemků. Pro tyto střety je potřeba hledat řešení, jinak nelze zajistit účinnou ochranu bobra evropského ani na území zařazeném Programem péče do zóny A.

Péče o památné a významné stromy v CHKO Broumovsko

6

V roce 2013 bylo v CHKO Broumovsko za finanční podpory Programu péče o krajinu realizováno ošetření řady vybraných památných a významných stromů. Z významných akcí lze jmenovat např. ošetření 20 významných stromů v Božanově, Martínkovicích, Otovicích a v České Metuji, ošetření 3 významných stromů v Křinicích, ošetření lípy ve Velkých Petrovicích, ošetření 2 lip v Hejtmánkovicích, 23 ks lip v historické aleji u hřbitova v Polici nad Metují, zdravotní řez 25 významných stromů Vernéřovice, Žďárky, ale i úpravu torza památné Husitské lípy.

Většina realizovaných opatření na konkrétních stromech spočívala v provedení udržovacích, nebo stabilizačních řezů, případně v instalaci bezpečnostních vazeb. Posledně jmenovaná akce - Úprava torza Husitské lípy - však měla odlišný charakter. Husitská lípa (obvod kmene 465 cm) v k. ú. Žďár nad Metují se totiž dne 25. 6. 2013 vlivem silných poryvů větru a deště zlomila těsně nad zemí ve výšce cca 1 m a celá spadla. Realizované opatření spočívalo v úpravě torza památného stromu a jeho okolí. Větve stromu byly řezem zkráceny tak, aby byl zachován celý padlý dvojkmen a hlavní větvení, ze kterého byla odstraněna stará bezpečnostní vazba. Zbytky šindelové stříšky byly odvezeny. Ořezané větve byly uklizeny na hromady k zetlení na podporu biologické rozmanitosti. Okolí lípy, tj. plocha zhruba ve tvaru kruhu o průměru cca 25 m, bylo upraveno vysečením trávy a buřně. Zároveň byl proveden lehký výchovný řez na výmladcích výmladkového trsu u paty původního kmene (odstranění křížících se větví). Většina stávajících pařezových výmladků o výšce cca 2,5 m tak zůstala prozatím zachována a torzo stromu zůstalo ležet na místě.

Akce proběhla za spolupráce s vlastníkem pozemku (Česká republika, právo hospodařit s majetkem státu Lesy České republiky, s. p.), konkrétní zásahy (opatření) provedl orgán ochrany přírody prostřednictvím smluvního dodavatele. Celkové náklady na realizované práce byly 7 701,65 Kč.

Ochrana památného stromu nebyla rušena, strom je dále veden v ÚSOP pod kódem 101501.

Celkový pohled na padlou Husitskou lípu (po realizaci opatření)

Výmladky u paty původního kmene Husitské lípy, z nichž může vyrůst budoucí pinohodnotný strom

Ponechaná část koruny Husitské lípy po realizaci opatření

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Broumovsko.

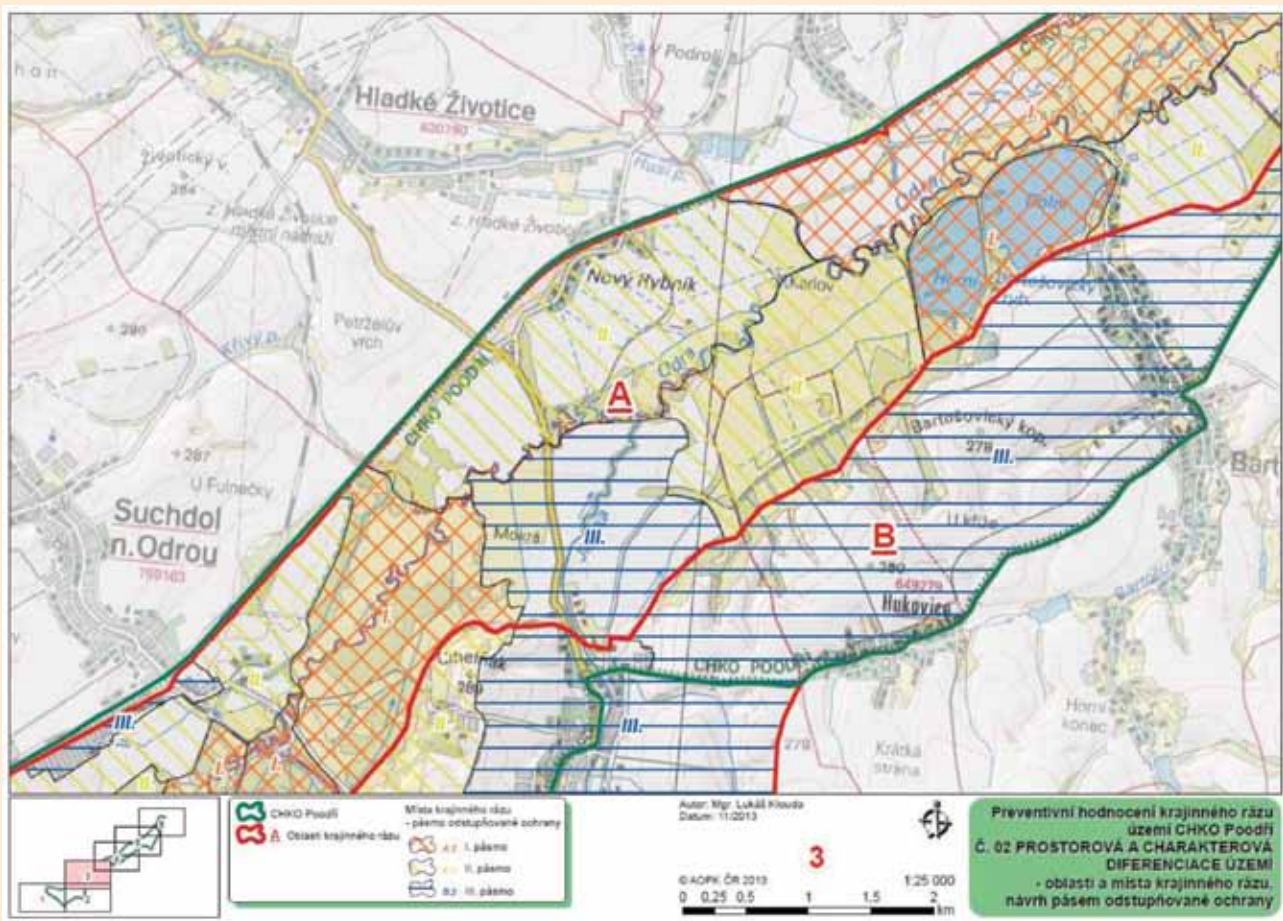
Pro území CHKO Poodří byla v roce 2013 zpracována aktualizace preventivního hodnocení krajinného rázu, oborového dokumentu, který slouží Správě CHKO jako podklad pro vydávání stanovisek k územně plánovací dokumentaci i k jednotlivým stavebním záměrům. Aktualizace se zaměřila na vymezení a popis oblastí a míst krajinného rázu ve smyslu územně analytických podkladů, s důrazem na stávající hodnoty krajinného rázu.

Vymezená místa krajinného rázu byla s ohledem na přítomnost přírodních a kulturně historických hodnot rozdělena do tří pásem odstupňované ochrany krajinného rázu, pro každé pásmo ochrany byly stanoveny návrhy vhodných opatření a podmínky ochrany krajinného rázu. Součástí preventivního hodnocení krajinného rázu tvoří také pasporty sídel ležících na území CHKO Poodří. Sídla jsou rozčleněna do čtyř kategorií

podle zachovalosti typické urbanistické struktury a podle přítomnosti charakteristické historické zástavby. Pasporty jednotlivých sídel obsahují informace o umístění sídla v krajinném rámci, základních historických souvislostech vývoje sídla, vizuálním projevu zástavby s ohledem na obraz sídla v krajině, a především doporučení k ochraně krajinného rázu, které lze využít v procesu územního plánování.

Aktualizovaná studie preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Poodří obsahuje informace o hodnotách krajinného rázu a o plošné diferenciaci území v grafické podobě a také ve formě jednotlivých vrstev, které lze snadno poskytnout zpracovatelům územně plánovací dokumentace. Výsledky preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Poodří se tak mohou promítnout do dokumentů závazných pro rozhodování v území.

Prostorová a charakterová diferenciacie území CHKO Poodří

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Poodří a KS Ostrava.

Revize vymezení místního a regionálního ÚSES v CHKO Žďárské vrchy

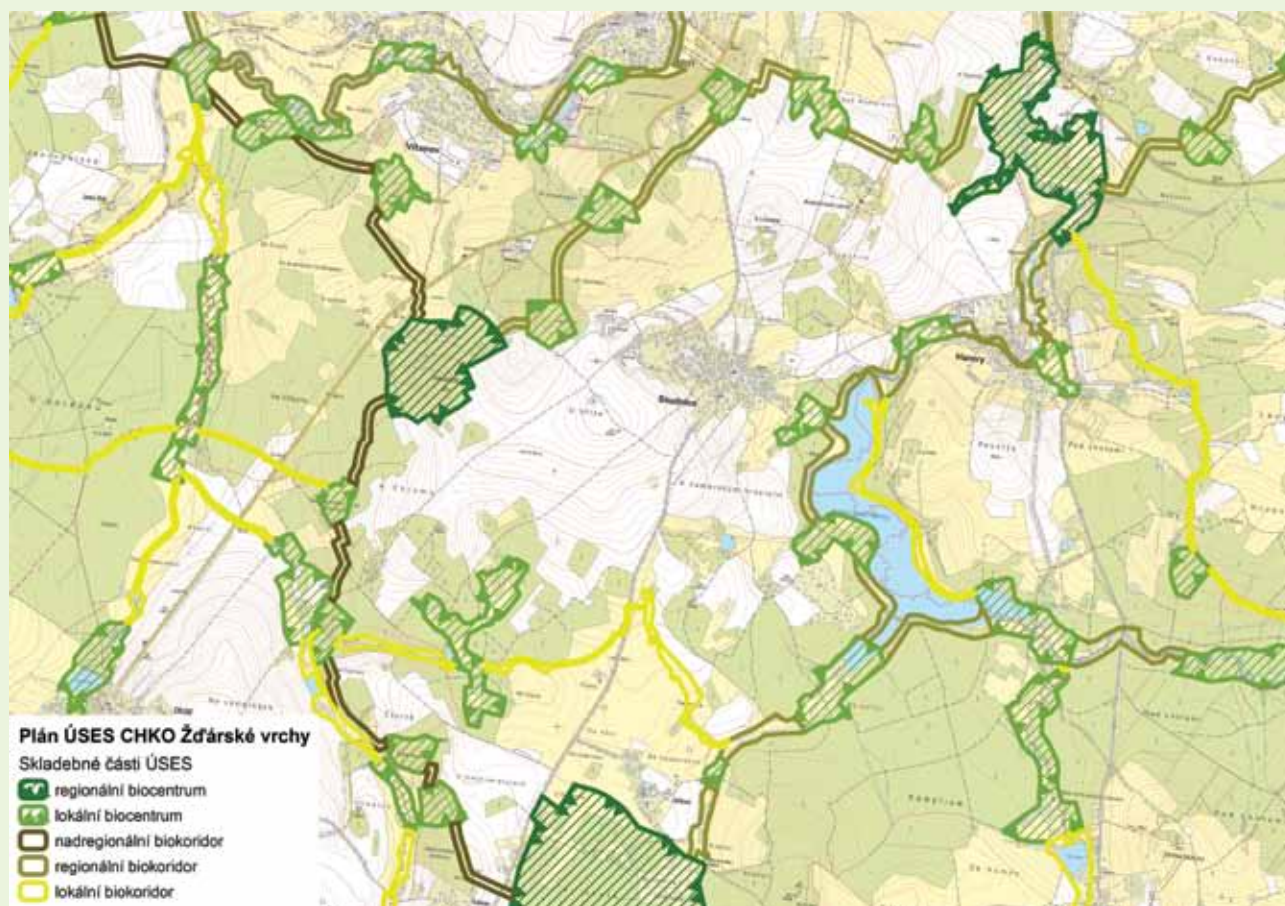
8

Na území CHKO Žďárské vrchy se nachází 136 katastrálních území, pro které bylo v minulosti zpracováno 53 generelů lokálních ÚSES. Přibližně 80 % těchto generelů lokálního ÚSES bylo postupně zapracováno do územních plánů. Vzhledem k velkému počtu obcí je však vymezení ÚSES v jednotlivých genezech místního ÚSES a následně i v územních plánech zpracováno nejednotně. Některá vymezení ÚSES nereflektují aktuální stav území či jsou zpracována ve špatné kvalitě.

Proto byl v roce 2013 pro velkou část území CHKO Žďárské vrchy (63 katastrálních území, celková rozloha 37 415,85 ha) pořízen plán lokálního a regionálního ÚSES, který obsahuje revidované vymezení skladebných částí ÚSES. V rámci zpracování plánu ÚSES došlo k revizi stávajícího vymezení 17 biocenter a 25 biokoridorů regionálního významu a přes 300 skladebných částí lokálního významu.

Plán ÚSES je oborovým dokumentem Správy CHKO Žďárské vrchy, který slouží jako kvalitní podklad pro prosazování zájmů ochrany přírody a krajiny v procesu územního plánování (zpracování územně plánovacích dokumentací, pozemkových úprav a lesních hospodářských plánů) a zároveň k přípravě projektů pro obnovu nefunkčních nebo posílení funkce částečně funkčních skladebných částí ÚSES.

Vymezení skladebných částí ÚSES v plánu ÚSES CHKO Žďárské vrchy

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Žďárské vrchy a KS Havlíčkův Brod.

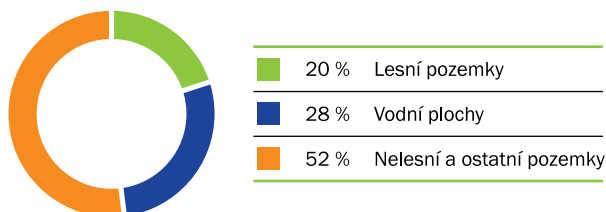
2/ Péče o přírodu a krajinu

2.1. Péče o majetek státu

V současné době přísluší AOPK ČR hospodařit na 12 120 ha pozemků ve vlastnictví státu, kdy převážná většina pozemků svěřených do péče AOPK ČR se nachází ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ), kde je při péči o tyto pozemky kladen důraz především na části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno. Jako odborné a koncepční dokumenty slouží plány péče, navrhuující opatření k zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany v předmětných územích. Péče o pozemky ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR je finančně zajišťována z následujících zdrojů:

- podprogram Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích MŽP – v celkové výši 7,6 mil. Kč ročně,
- program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny – v celkové výši 7,2 mil Kč ročně,
- Operační program Životní prostředí – v celkové výši 7,2 mil. Kč ročně.

Struktura pozemkové držby, ke které je příslušná k hospodaření AOPK ČR, podle typu pozemků

Péče o vodní plochy ve správě AOPK ČR

AOPK ČR zajišťuje správu státního majetku a činnosti s tím související na 3 364 ha vodních ploch na území celé České republiky. Většinu tvoří vodní nádrže. Při naplňování povinností vlastníka vodního díla AOPK ČR zajišťuje technickobezpečnostní dohled, zpracování parametrů zvláštních povodní, manipulaci s vodou, povolení k nakládání s vodami, zpracování manipulačních řádů, zavkládání hrází do katastru nemovitostí a řádný technický a funkční stav vodního díla.

Více než polovinu vodních nádrží AOPK ČR pronajímala. Nájemci se zavázali hospodařit v souladu s ochrannými podmínkami vyplývajícími z právní normy o zřízení ZCHÚ a dalšími podmínkami uvedenými ve schváleném plánu péče. Z celkového počtu 146 nádrží ve správě AOPK ČR bylo v pronájmu celkem 89 a v osmi případech přenechala AOPK ČR pozemky nádrží do dlouhodobého užívání NGO či vzdělávacím institucím. U zbývajících buď probíhalo

dojednávání nájemních vztahů, nebo se rozhodnutí o pronájmu odsunulo po uvedení nádrže do právního stavu a péči zajišťovala AOPK ČR přímo.

V roce 2013 vynaložila AOPK ČR na péči o vodní plochy ve své správě 8,9 mil. Kč z národních programů MŽP, tj. 3,8 mil. Kč z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ, 1,1 mil. z programu Rozvoj a obnova MTZ MŽP – stavby, 4,0 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, a dále 6,0 mil. Kč z Operačního programu Životní prostředí. Nejvíce se z národních zdrojů financovaly rekonstrukce a opravy technických objektů vodních nádrží, dále obnova a tvorba tůň a v neposlední řadě uvedení vodních děl ve správě AOPK ČR do právního stavu (zajištění povolení k nakládání s vodami a zpracování manipulačních řádů). K tématu box č. 9.

Z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ byla stavebně dokončena akce Rekonstrukce technických objektů rybníka U Polánky v hodnotě 2,4 mil. Kč, PR Velký Pařezitý rybník – oprava výpusti a lávky v hodnotě 0,1 mil.Kč, Obnova tůň v PR U sedmi rybníků v hodnotě 0,1 mil. Kč a Ornitologické pozorovatelný v NPP Lednické rybníky v hodnotě 0,5 mil. Kč. Z programu Rozvoj a obnova MTZ MŽP – stavby byly stavebně dokončeny akce Oprava nátoku, zdvihacího zařízení a obnova výdřevy bezpečnostního přelivu rybníka Prostřední v hodnotě 0,5 mil. Kč a Oprava vývaru v NPR Lednické rybníky v hodnotě 0,6 mil. Kč.

Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny byly dokončeny např. akce Rekonstrukce rybníků Hrudka a Vidlák v hodnotě 1,1 mil. Kč, Oprava výpustního zařízení rybníka Blanko-havárie v hodnotě 0,6 mil. Kč, Vyrovnání vzdušního svahu hráze NPR Novozámecký rybník v hodnotě 0,7 mil. Kč. Z Operačního programu Životní prostředí byla stavebně dokončena akce Rekonstrukce a odbahnění PP Rybník Neratov v hodnotě 2,6 mil. Kč, Revitalizace NPR Božidarské rašeliniště – I. etapa v hodnotě 1,2 mil. Kč, Revitalizace rybníků v PR Meandry Smědě v hodnotě 1,3 mil. Kč a probíhala realizace akce Záchrana rybníka Velký Váček v NPR Polanská niva, ohroženého postupujícím meandrem řeky Odry v hodnotě 0,6 mil. Kč a dokončení čtyřleté akce Bilanční studie podzemních vod v CHKO Litovelské Pomoraví za 0,3 mil. Kč. K tématu boxy č. 10, 11 a 12.

Péče o lesní pozemky ve správě AOPK ČR

Ke konci roku 2013 spravovala AOPK ČR přibližně 2 436 ha pozemků určených k plnění funkcí lesa ve vlastnictví státu. Celková hodnota lesních porostů a lesních pozemků dle znaleckých posudků z roku 2007 činila 201,8 mil. Kč. Lesní pozemky tvoří převážně součást zvláště chráněných území. Nejvýznamnější pozemky, na kterých AOPK ČR hospodaří,

Koncem roku byly zahájeny stavební práce na realizaci akce „Rybník Farář – revitalizace a rekonstrukce“ financované z programu Rozvoj a obnova MTZ v systému řízení MŽP. Celkové náklady na akci dosahují výše 4,7 mil Kč včetně nezbytné inženýrské činnosti zahrnující i archeologický dohled.

Stav hráze před rekonstrukcí

Rybník Farář je součástí stejnojmenné přírodní památky, na jediné známé lokalitě v Pardubickém kraji zde roste kriticky ohrožená vodní rostlina kotvice plovoucí (*Trapa natans*). Svým výskytem je na ekosystém rybníka vázáno mnoho dalších zvláště chráněných druhů organismů, zejména obojživelníků a ptáků.

Hlavním cílem akce bylo opravit technické objekty rybníka včetně náhonu a vzdouvacího objektu na toku Ležák. Stav těchto objektů před realizací neumožňoval spolehlivou manipulaci s vodou zejména v případě nízkého, nebo naopak velmi vysokého průtoku v korytě potoka. Manipulace s vodou na vodním díle v průběhu roku je přitom zcela zásadní

Rekonstrukce hráze

pro vytvoření optimálních podmínek pro populace zvláště chráněných druhů.

Kromě toho byla v neuspokojivém stavu hráz rybníka. Kvůli existenci zvýšených průsaků hráze a s tím spojeným rizikem poškozování sousedící nemovitosti soukromého majitele, byla dlouhodobě hladina rybníka udržována na snížené úrovni. Z tohoto důvodu nemohl být zcela využit i potenciál lokality z pohledu ochrany přírody a krajiny.

Předmětem realizace akce je:

- oprava přírodě blízkého vzdouvacího objektu, balvanitého skluzu, záhozem z těžkého kamene a doplnění kulatiny
- rekonstrukce náпустného objektu na náhonu včetně jeho zajištění proti nepovolené manipulaci
- oprava a pročištění náhonu v délce 500 m
- opravy hráze s dorovnáním povrchu, opravou kamenného záhozu na návodním líci, oprava průsaků v západní části hráze pomocí hutněného jílu na základě doporučení hydrogeologického průzkumu
- výměna výpustního zařízení včetně potrubí
- vytvoření 2 tůní a laguny v litorálním porostu pro zajištění refugia kotvice plovoucí (*Trapa natans*) i obojživelníků

Jílové těsnění návodního líce hráze

Po dokončení prací v roce 2014 lze předpokládat stabilizaci vodních poměrů v přírodní památce a tím vytvoření základního předpokladu pro další existenci kotvice plovoucí (*Trapa natans*) a ostatních zde se vyskytujících chráněných druhů.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Železné hory a KS Pardubice.

se rozkládají na cca 400 ha v NPR Božídarské rašeliniště v Karlovarském kraji.

Při správě lesních pozemků AOPK ČR zabezpečovala výkon odborného lesního hospodáře (OLH) prostřednictvím svých zaměstnanců, kteří splňují podmínky k udělení licence OLH podle lesního zákona. Hospodaření v lesích ve správě AOPK ČR probíhalo podle třinácti platných lesních hospodářských plánů (LHP), zpracovaných pro jednotlivé lesní hospodářské celky (LHC) vymezené krajským uspořádáním.

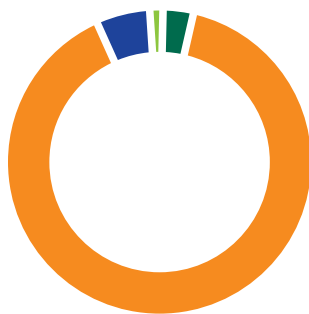
Při nakládání s lesními porosty plnila AOPK ČR povinnosti vlastníka vyplývající ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, a řídila se zákonem č. 114/1992 Sb., ze kterého vyplývá především realizace opatření uvedená v plánu péče

jejich zdravotního stavu představovaly 2 073,77 m³, z toho těžby nahodilé 661,15 m³ zpracované dřevní hmoty (kůrovcové, těžby zlomů a vývratů). Výchovné těžební zásahy v porostech do 40 let věku se prováděly na ploše 5,51 ha. Na asanaci dřevní hmoty (lapáky, shazování klestu) bylo využito cca 0,01 mil. Kč. Veškeré finanční prostředky získané prodejem dříví v hodnotě 1,4 mil. Kč odvedla AOPK ČR do státního rozpočtu.

Veškerá péče o lesní pozemky dosáhla z prostředků podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích částky přes 0,7 mil. Kč a z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny částky přes 0,1 mil. Kč.

Z důvodů výkupů a získání nových lesních pozemků

Podíl čerpání finančních prostředků na péči o vodní plochy ve správě AOPK ČR v roce 2013 z Podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ a z Programu obnovy přirozených funkcí krajiny

3 %	Zajištění dokumentací vodních děl
90 %	Rekonstrukce a opravy vodních děl
6 %	Managementová opatření (např. tvorba tůň)
1 %	Revitalizace vodního toku

o ZCHÚ. Ve většině případů se uplatňovaly citlivé úpravy porostních podmínek tak, aby si lesní porosty zachovaly současnou podobu, nebo jimi byl korigován směr vývoje.

Při obnově porostů se v maximální možné míře využívalo přirozené obnovy. Dřeviny se vysazovaly v porostech, kde bylo žádoucí vylepšení do zajištěné kultury (buk lesní a meliorační dřeviny). V roce 2013 se vysadilo pouze 3800 sazenic. Zalesňování bylo provedeno souhrnně na ploše 1,35 ha. Velká pozornost se věnovala ochraně kultur vysazených v předešlých letech. K ochraně výsad, nárostů a náletů před buřením a zvěří a k vylepšení stávajících výsad se využilo přes 0,7 mil. Kč. K tématu box č. 13.

Podíl čerpání z Podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ podle jednotlivých oblastí v roce 2013

49 %	Vodní ekosystémy
40 %	Nelesní ekosystémy
10 %	Lesní ekosystémy
1 %	Ostatní

Úmyslné těžby mýtní a předmýtní na zlepšení prostorové struktury porostů, podporu přirozené obnovy a zlepšení

(cca 80 ha), došlo u třech lesních hospodářských plánů k provedení jejich změny.

Péče o nelesní pozemky ve správě AOPK ČR

V roce 2013 hospodařila AOPK ČR na 6 320 ha nelesních a ostatních pozemků, což představovalo 52 % pozemků, na kterých měla AOPK ČR právo hospodařit. Největší část finančních prostředků (cca 2,5 mil. Kč) z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku a 0,3 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny) se použilo na kosení travních porostů. Na další obdobná opatření (pastva, výřezy náletových dřevin, chemická likvidace výmladků, likvidace invazních druhů organismů, rozrušování drnu) zajišťující existenci částí přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ včetně jeho ochranného pásma vyhlášeno, bylo použito cca 0,5 mil. Kč z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku (0,1 mil Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny). Opatření přispívají k udržení druhové skladby luk, příznivému stavu ekosystémů a biotopů a k udržení populací chráněných a ohrožených druhů. K dalším opatřením patřilo zajištění a ošetřování vysazených stromů a bezpečnostní kácení vzrostlých stromů.

V rámci podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ se na nelesních pozemcích realizovalo finanční plnění ve výši 3,0 mil. Kč.

V rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny se realizovaly akce v hodnotě téměř 0,4 mil. Kč.

V roce 2013 bylo úspěšně zkolaudováno provedení prací akce Rekonstrukce Přírodní památky (PP) Rybník Neratov. V rámci dotace z Operačního programu Životní prostředí, prioritní osy 6, byla vyspravena hráz rybníka, opraven požerák, vytvořena nová lávka, zrekonstruován bezpečnostní přeliv

Bezpečnostní přeliv po rekonstrukci

s úpravou koryta od přepradu, vytvořen nový odvodňovací příkop, rozšířena litorální zóna a v části rybníční zdrže bylo odtěženo 2 250 m³ sedimentů. Zároveň byla provedena výsadba dřevin jak na břehu rybníka, tak na deponii sedimentů v celkovém počtu 530 ks.

PP Rybník Neratov se nachází ve Vizovické vrchovině v nadmořské výšce 425 m, asi 1,5 km jihovýchodně od obce Prlov, v místní části Neratov, necelých 100 m od státní silnice Prlov - Valašská Polanka. Katastrálně území patří pod Prlov a Pozdýchov (část ochranného pásma). Předmětem ochrany PP jsou významná vodní a mokřadní společenstva s bohatým výskytem ohrožených druhů obojživelníků a bezobratlých. Při podrobném hydrobiologickém průzkumu byli dříve sledováni také další vodní bezobratlí. V přítokové zóně rybníka převažovali zástupci čistých vod, jako např. máloštětinátec *Pristina aequisetata*, pakomáři rodu *Xenopelopia*, z brouků vírníci (*Gyrinus* sp.) a také zástupci čistých studených tekoucích vod, např. máloštětinátec žízalice říční (*Stylodrilus heringianus*). Z vodních měkkýšů byl zjištěn drobný kružník žebrovaný (*Gyraulus crista*), ve velkém množství se vyskytovaly perloočky rodu *Camtocercus*, lasturnatky a především larvy jepice dvoukřídle (*Cloeon dipterum*). V zóně u hráze rybníka se vyskytují zástupci studených stojatých vod, v obrovském množství byli přítomni perloočky rodu *Simocephalus*, ze zajímavých druhů byla objevena lukovka (*Alona guttata*) a srpovka (*Pleuroxus laevis*). Rybník byl také významným místem pro rozmnožování

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Bílé Karpaty a KS Zlín.

obojživelníků, velmi početné byly zdejší populace skokana hnědého (*Rana temporaria*) a ropuchy obecné (*Bufo bufo*), dále se zde vyskytoval čolek velký (*Triturus cristatus*), čolek horský (*Triturus alpestris*) a čolek obecný (*Triturus vulgaris*), z plazů užovka obojková (*Natrix natrix*).

Zátopa rybníka po odbahnění

Vzhledem k tomu, že v PP Rybník Neratov docházelo k postupnému zhoršení technického stavu objektů, jakosti vody a kvantitativnímu i kvalitativnímu úbytku výše zmíněných druhů, což bylo pozorováno i při monitoringu obojživelníků prováděném AOPK ČR a při technicko-bezpečnostním dohledu, bylo již nutné danou akci realizovat.

Stavební práce byly prováděny v zimním období na základě výjimky ze základních ochranných podmínek ochrany zvláště chráněných druhů živočichů.

V návaznosti na provedenou rekonstrukci předpokládáme nárůst biodiverzity, kdy lokalita bude též vhodná jako atraktivní ukázka revitalizované vodní nádrže s primární funkcí ochrany přírody pro návštěvníky Vizovických vrchů.

Nový stav po rekonstrukci

Revitalizace NPR Božídarské rašeliniště

– I. etapa

11

V roce 2013 byl dokončen čtyřletý skupinový projekt podpořený z Operačního programu Životní prostředí, oblast podpory 6.4 – „Optimalizace vodního režimu krajiny“ a oblast podpory 6.3 – „Obnova krajinných struktur“.

Národní přírodní rezervace Božídarské rašeliniště nacházející se v Karlovarském kraji v hřebeni Krušných hor (940 – 1115 m n. m.) je komplexem lesních a nelesních společenstev na několika ložiskách vrchovištní rašeliny i na minerální oglejené půdě v jejich okolí. Ochrana území byla vyhlášena již v roce 1965, v současnosti na ploše o více než 1 100 ha. Mimo ochrany rašelinných vrchovišť jsou i významné porosty smrčín a klečů s vnosem borovice blatky a břízy trpasličí, ale i plochy vřesovišť a horských luk s výskytem typické rosnatky okrouhlosté.

Cílem projektu byla obnova přirozeného vodního režimu území v souladu s Plánem péče a zlepšení zastoupení dřevin přirozené druhové skladby porostů odpovídající místním stanovištním podmínkám. Vodohospodářské práce a lesopěstební zásahy probíhaly od roku 2010. Jednalo se zejména o stavbu přehrážek několika typů na předem vytipovaných odvodňovacích kanálech, reliktech po těžbě rašeliny. Celkem bylo instalováno 2228 ks přehrážek na

jedle bělokorá, smrk ztepilý) s cílem tvorby kostry porostů a východisek obnovy zajišťujících do budoucna samovolné šíření melioračních dřevin do ostatního území (viz foto 1). Realizovaná byla opatření na ochranu výsadeb a stávajících kultur před poškozením zvěří formou individuálních oplůtků, oplocenek, nátěrů repelenty a ovazů. Dále pak byly realizovány silné výchovné zásahy ve stávajících mladých smrkových porostech za účelem udržení hlubokého zavětvení stromů k podpoře mechanické stability smrkových porostů, ale také s cílem posílení atraktivity biotopu pro tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*) formou světlin.

V roce 2013 probíhal monitoring provedených opatření, kontroly provedených prací a dokončení administrace projektu (např. kolaudace stavby). Mimo jiné bylo prokázáno, že i přes nedostatek srážek v průběhu celého roku dochází ke zpomalení odtoku vody z plochy vrchoviště a zadržení vody v retenčních prostorách přehrážek i v rašelinných jezírkách (viz foto 2).

Celkové náklady na realizaci projektu dosáhly výše 13,423 mil. Kč.

Foto 1

ploše 196 ha, jež zpomalily povrchový i podpovrchový odtok vody z území a stabilizovaly (eliminovaly) další erozní účinky v jednotlivých úsecích kanálů.

Lesopěstební zásahy probíhaly na ploše cca 29 ha, kdy se jednalo především o podsadby a výsadby dřevin původní dřevinné skladby vhodné proveniencí (buk lesní, jeřáb ptačí,

Foto 2

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Labské pískovce a KS Ústí n. Labem.

V roce 2013 byla dokončena realizace čtyřletého projektu s názvem „Bilanční studie podzemních vod na území CHKO Litovelské Pomoraví“ z Operačního programu Životní prostředí, oblast podpory 6.6 - „Prevence sesuvů a skalních říčních, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod“.

Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví, ležící na podloží mohutných vrstev zvodnělých kvartérních štěrkopísků, přispívá k ochraně strategicky významných zdrojů pitné vody. Vzhledem k tomu, že nejsou stanoveny limity vodárenské exploatace území, dochází v některých lokalitách ke kumulování negativních vlivů odběrů podzemní vody na nivní ekosystémy, zejména lužní lesy. Z toho důvodu bylo účelem studie posoudit vliv odběrů podzemní vody nejen z hlediska hydrogeologického, ale také, což je velmi důležité, z hlediska tolerance lužních lesů k poklesu hladiny podzemní vody.

Nejprve byl zpracován matematický model proudění podzemní vody, který ukazuje pokles hladiny podzemní vody při různě velkých odběrech podzemní vody ve vztahu k bázi holocenních hlín. Následující část projektu byla zaměřena na klasifikaci lesních porostů a posouzení možného ovlivnění edafonických stanovišť dlouhodobými pohyby hladiny podzemní vody.

Na základě modelových simulací proudění podzemních vod a ekofyziologických poznatků byl navržen metodický postup pro stanovení minimální hladiny podzemní vody a byl tak poskytnout odborný podklad pro návrhy managementových opatření a pro rozhodování orgánu státní správy ochrany přírody na území CHKO Litovelské Pomoraví.

Výše příspěvku z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) činila 1,590 mil. Kč a celkové náklady na realizaci projektu dosáhly výše 1,872 mil. Kč.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Litovelské Pomoraví a KS Olomouc.

Ostatní opatření

Z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ se v roce 2013 financovalo zpracování projektu pro asanaci skalního masívu v havarijním stavu v CHKO Pálava a v nejhroženějších lokalitách odstranění odpadků ve výši 0,1 mil. Kč. Z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny se financovala především údržba naučných stezek v majetku AOPK ČR umístěných na pozemcích ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR. Jednalo se zejména o údržbu mostků a zábradlí sloužících k usměrňování pohybu návštěvníků chráněným územím. V rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny se realizovaly akce v hodnotě 0,6 mil. Kč. Jednalo se například o akci Vybudování pozorovatelny v NPP Pastvisko u Lednice.

2.2. Péče o chráněná území

AOPK ČR v rámci své působnosti zajišťuje péči o zvláště chráněná území (ZCHÚ), evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO) bez ohledu na vlastnictví, k čemuž slouží národní dotační programy:

- Program péče o krajinu (PPK A),
- program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK),
- Program LIFE+.

Každé opatření, např. kosení, pastva, likvidace nežádoucích nárostů křovin a dřevin, výsadby dřevin, likvidace nepůvodních či invazních organismů či budování návštěvnické infrastruktury, vychází z platného plánu péče, souhrnu doporučených opatření, nebo se realizuje za účelem podpory předmětu ochrany EVL. AOPK ČR vystupuje v podobných případech

jako žadatel o finanční prostředky a na základě smluv o dílo či veřejnoprávních smluv s vlastníky (v případě PPK) zadává odpovídající práce na péči o území vybraným zhotovitelům či vlastníkům pozemků. Přednostně oslovuje vlastníky či nájemce dotčených pozemků. V roce 2013 uzavřela AOPK ČR v rámci Programu péče o krajinu (PPK A) smlouvy a dohody v celkové výši přibližně 81,9 mil. Kč, z toho dohody činí 29,6 mil. Kč a smlouvy 52,3 mil. Kč., v rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny ve výši přibližně 3,5 mil. Kč. V oblasti péče o vodní ekosystémy AOPK ČR realizovala především obnovu a tvorbu drobných vodních ploch v ZCHÚ – mokřadů, tůní a rašelinišť pro podporu předmětů ochrany. Na tato opatření se v roce 2013 vynaložilo téměř 3,6 mil. Kč z Programu péče o krajinu a na revitalizaci biotopu bylo vynaloženo 0,1 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. K tématu box č. 14.

Stejně jako v předešlých letech se i v roce 2013 prováděly zásahy za účelem usměrnění vývoje lesních ekosystémů s cílem dosažení přírodě blízkého stavu lesa. Většina opatření v hodnotě cca 10 mil. Kč z Programu péče o krajinu a 0,4 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny se zaměřila na úpravu druhové nebo prostorové struktury lesa a podporu procesů přirozené obnovy (zejména výsadby stanovištně původních dřevin, ochrany výsadeb a přirozeného zmlazení). Podíl prostředků v hodnotě téměř 0,3 mil. Kč byl vyčleněn na práce spojené s bezpečným ponecháním dřevní hmoty k zetlení v cenných porostech I. zón CHKO a MZCHÚ. K tématu box č. 15.

Na plochách nelesních ekosystémů se vynaložilo téměř 54,2 mil. Kč z Programu péče o krajinu a 0,2 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Největší objem prostředků se každoročně investuje především do údržby lokalit zvláště chráněných druhů rostlin či živočichů (kosení a pastva travních porostů).

Národní přírodní rezervace Drbákov-Albertovy skály představuje jedinečnou ukázkou říčního fenoménu středního Povltaví. Nadmořská výška se pohybuje mezi 271–475 m. Dolní hrana území je tvořena hladinou VN Slapy. Území je geomorfologicky velmi členité, převažují prudké skalnaté svahy, skalní hřbety a suťová pole.

Lesnická opatření jsou zde hrazena z programu MaS, jsou prováděna jednak s cílem zajištění řádného lesnického hospodaření v souladu s legislativou, ale také k naplnění požadavků platného plánu péče o NPR. Jedná se zejména o přeměnu druhově nevhodných lesních porostů a zajištění odpovídajícího podílu stanovištně vhodných druhů dřevin pomocí výsadby, dále o jejich ochranu a ochranu přirozeného zmlazení proti poškození zvěří pomocí lesních oplocenek a nátěrů repelenty a ochranu proti buňení. Součástí jsou také výchovné zásahy v mladých porostech k úpravě jejich druhové skladby a k zajištění jejich mechanické stability do budoucna. V neposlední řadě se jedná o těžební zásahy v kmenovinách za účelem úpravy prostorové struktury porostů z důvodu podpory populací entomofauny (např. střevlík nepravidelný (*Carabus irregularis*), okáč bělopásný (*Hipparchia alcyone*))

Typický fenomén NPR Drbákov – Albertovy skály, skalní suť s porosty vřesu s pomístními skupinami dřevin HB, DB, B0

a podpory bylinného podrostu (např. kyčelnice devítilistá (*Dentaria enneaphyllos*), sasanka pryskyřníkovitá (*Anemone ranunculoides*), šalvěj lepkavá (*Salvia glutinosa*), hlísník hnízdák (*Neottia nidus-avis*)). Z plžů se zde vyskytují citlivé lesní druhy indikující přirozenou druhovou skladbu lesa jako žebnatěnka drobná (*Ruthenica filigrana*), vrásenka orlojovitá (*Discus perspectivus*), závonatka malá (*Clausilia parvula*), řasnatka lesní (*Macrogastra plicatula*), trojlaločka pyskatá (*Helicodonta obvoluta*).

V roce 2013 byla z prostředků MaS provedena v lesních porostech v podzimním termínu výsadba dřevin k vylepšení stávajících kultur, s využitím obalovaných sazenic BK v počtu 1500 ks, a to na celkové ploše 0,2 ha. Dále byla provedena ochrana proti buňení ožinem v pruzích u výsadby a přirozené obnovy na celkové ploše 0,89 ha. Ochrana nátěrem repelenty byla provedena na všech výsadbách a přirozené obnově listnatých dřevin tisu červeném, který je jedním z hlavních předmětů ochrany v NPR, a jedle bělokore. Nátěr byl proveden jako letní a zimní na celkové ploše 0,43 ha, celkový počet ošetřených dřevin byl 5660 ks. Zároveň bylo provedeno zavěšení pachových zradidel proti zvěří po obvodu oplocenek a u zvěřích stezek, ke snížení rizika poškození oplocení zvěří a jejímu vniknutí dovnitř. Zároveň je chráněno proti okusu a ohryzu širší okolí s přirozenou obnovou dřevin jako JV, HB, JR, LP apod. Přípravek se aplikuje v uzavíratelných PET zkusmavkách s knotovým odparníkem. V souladu s plánem péče o NPR byl dále na vytipovaných lokalitách proveden výchovný zásah směřující k prosvětlení porostu na podporu světlomilných druhů rostlin v podrostu a na úpravu podmínek existence okáče bělopásného (*Hipparchia alcyone*). Dále zásahy sloužily k likvidaci jedinců AK. Tento zásah byl proveden na celkové ploše 0,72 ha. Současně byla provedena prostřihávka nárstu na porostním okraji s podporou jedinců BK, DB a JD. Vzhledem k podílu SM porostů v NPR bylo provedeno preventivní opatření proti podkornímu hmyzu a to instalací 3 ks feromonových deskových lapačů. Toto opatření přispívá k ochraně asi 3,5 ha SM porostů. Lapače se upevňují na kovových držácích, které jsou stejně jako vlastní lapače určeny k mnohonásobnému využití.

Lesnická opatření směřovaná na využití a ochranu přirozeného obnovního potenciálu stanovištně vhodných dřevin, a to včetně podpory obnovy populace ohroženého tisu červeného, přispívá k tvorbě, z hlediska ochrany přírody perspektivních, strukturovaných lesních porostů.

Rozšíření tůní v PP Brazílka v CHKO Lužické hory

14

PP Brazílka leží v pramenné oblasti Svitávky, na hranicích s Německem, východně od nejvyššího vrcholu Lužických hor, Luže. Je tvořena mozaikou vlhkých luk, vřesovišť a mokřadů. Minulost Brazílkou není jednoduchá. Kvůli zemědělské politice před rokem 1989 bylo území nynější PP v rámci náhradní rekultivace plošně odvodněno (1988), koryto pravostranného přítoku Svitávky, protékající přes Brazílku bylo prohloubeno a napřímáno. I po tomto zásahu však několik míst zůstalo zamokřených a přežily tu populace chráněných a vzácných druhů rostlin – rosnatky okrouhlohlísté (*Drosera rotundifolia*), všivce mokřadního (*Pedicularis sylvatica*), sítiny ostrokvěté (*Juncus acutiflorus*). Zajímavá byla kombinace vřesovišť a vlhkých partií s ohroženými rostlinnými společenstvy *Crepido – Juncetum acutiflori* a *Nardo – Juncetum squarrosi*. Jako celek ale lokalita nebyla obhospodařována, postupně zarůstala náletem dřevin a hrozila její degradace spojená se ztrátou chráněných druhů.

Z těchto důvodů iniciovala Správa CHKO Lužické hory plošnou revitalizaci území, která byla provedena na jaře roku 1999. Vytvořením příčných přehrázek na prohloubeném korytě potoka a přerušením některých sběrných drénů byla

zvýšena hladina podzemní vody, některé drény byly vyvedeny na povrch a byl vytvořen mokřad s volnou vodní plochou. Byla odstraněna podstatná část náletových dřevin. Pravidelná péče o území (od roku 2005 PP Brazílka) probíhá do současnosti – louka je kosena nebo pasena, z porostů vřesu jsou vyřezávány náletové dřeviny. Na vhodných vlhkých místech bylo v roce 2000 vytvořeno několik drobných tůní, které byly v krátké době osídleny. Pravidelně jsou zde monitorovány především obojživelníci, vážky a cévnaté rostliny. V některých tůních se objevil rdest alpský (*Potamogeton alpinus*), na vlhkých místech v okolí rosnatka okrouhlohlístá (*Drosera rotundifolia*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a Fuchsův

(*Dactylorhiza fuchsii*). V tůních se pravidelně rozmnožují obojživelníci, například čolek horský (*Ichthyosaura alpestris*), čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), i silná populace skokana hnědého (*Rana temporaria*). Na Brazílce se vyskytují i stanovištně odpovídající druhy vážek, dominují druhy rašelinných a oligotrofních vod - šídlo sítině (*Aeschna juncea*), šidélko kopovité (*Coenagrion hastulatum*), vážka tmavá (*Sympetrum danae*) nebo naopak druhy vlhkých a periodicky zaplavovaných luk - šídlatka brvnatá (*Lestes barbarus*) a vážka žlutavá (*Sympetrum flaveolum*).

Některé z tůní se za dobu své 13leté existence částečně zazemnilly a zarostly orobíčem. Vzhledem k tomu přistoupila na podzim 2013 Správa CHKO Lužické hory k částečnému odbahnění, odstranění orobince a rozšíření stávajících tří tůní, přičemž část tůně byla vždy ponechána bez zásahu. Zároveň bylo využito potenciálu podmáčených ploch a na botanicky méně významných plochách (např. s dominantní skřípínou lesní) byly vytvořeny dvě nové tůně. Jednotlivé tůně mají plochu 50 - 150 m², celková plocha všech tůní činí 430 m², celkový objem sedimentu 260 m³, sklon břehů 1:3 - 1:4 nebo mírnější. V tůních byly ponechány vytěžené větší kameny jako úkryt pro živočichy. Cílem opatření byla obnova a rozšíření biotopu pro obojživelníky a další vodní a mokřadní organizmy a podpora retence vody v PP Brazílka.

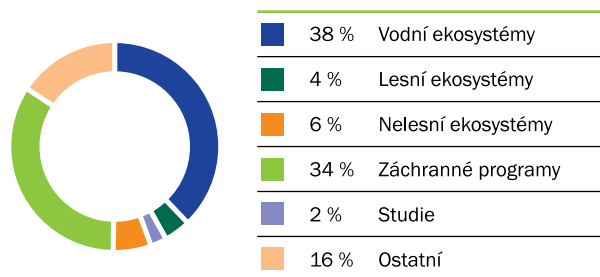
Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Lužické hory.

V roce 2013 se jednalo o asi 38,4 mil. Kč. Další opatření měla za cíl obnovu stanovišť, tj. zejména likvidaci nepůvodních nebo invazních druhů rostlin a živočichů nebo likvidaci nežádoucích nárůstů křovin či dřevin. K tématu boxy č. 16 a 17. Na speciální opatření týkající se zachrany a zlepšení podmínek zvláště chráněných druhů se vynaložilo přibližně 2 mil. Kč z Programu péče o krajinu. K tématu box č. 18. Dále bylo celkově z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny na všech pozemcích vynaloženo zhruba 3,6 mil. Kč na realizaci opatření pro zvláště chráněné druhy, pro které jsou vyhlášeny záchrané programy nebo programy péče. Nejvíce finančních prostředků bylo využito na realizaci opatření pro perlorodku říční a sysla obecného. K tématu box č. 19.

Do ostatních opatření spadají především práce související s tvorbou plánů péče, geometrické práce v ZCHÚ, značení hranic ZCHÚ a budování návštěvnické infrastruktury, včetně podkladových a osvětových materiálů. V roce 2013 se jednalo o opatření v hodnotě téměř 12,1 mil. Kč z Programu péče o krajinu a 1 mil. Kč z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny, dále byly uzavřeny smlouvy v hodnotě 4,4 mil. Kč v rámci projektu „Posílení návštěvnické infrastruktury v chráněných územích ve správě AOPK ČR“. Na budování a opravy návštěvnické infrastruktury (informační panely, zábradlí, povalové chodníky, lávky) se vynaložilo okolo 10,5 mil. Kč. Dále byl z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny financován i provoz Domu přírody Třeboňska a provoz Domu přírody Litovelské Pomoraví. K tématu box č. 20. Z národních programů se každoročně zpracovávají podkladové a osvětové materiály k zajištění a podpoře účelného vynakládání finančních prostředků v rámci krajinotvorných programů. V roce 2013 se ke zpracování 19 odborných studií využilo 2,0 mil. Kč, z nichž větší část AOPK ČR použila na zpracování podkladových materiálů pro účelné vynakládání finančních prostředků na konkrétní opatření realizovaná podle plánů péče a část na vydání a tisk tematicky zaměřených brožur.

Za finanční podpory Operačního programu Životní prostředí probíhá v EVL Beskydy ojedinělý projekt na sledování velkých šelem „Monitoring velkých šelem v EVL Beskydy“. V roce 2013 byly proplaceny služby v hodnotě cca 3,2 mil. Kč.

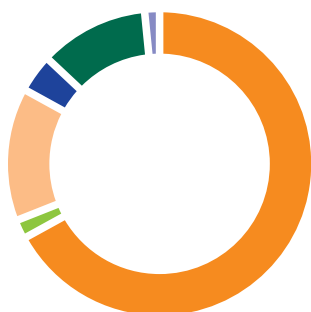
Podíl čerpání programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny podle jednotlivých oblastí v roce 2013

2.3. Péče o volnou krajinu

V oboru vodního hospodářství se AOPK ČR dlouhodobě zabývá stavem vodních toků ve volné krajině i v intravilánu. Pokračovala proto spolupráce se správci povodí a dalšími subjekty zapojenými v rámci druhého cyklu vodohospodářského plánování na tvorbě národních i dílčích plánů povodí v souladu s cíli Rámcové směrnice o vodách. V této souvislosti byl AOPK ČR uspořádán dvoukolový odborný seminář pro odbory životního prostředí krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností na téma „Ekologická správa vodních toků a jejich migrační propustnost“. Cílem semináře bylo představení možností úprav vodních toků způsobem zvyšujícím jejich morfologicko-ekologický potenciál, tedy jejich biologickou atraktivitu i stav. Pozornost byla věnována i odstraňování povodňových škod v korytech vodních toků a dále způsobům a možnostem zajištění migrační propustnosti vodních toků. V neposlední řadě bylo cílem i představení pohledu AOPK ČR na rybník jako významný krajinný prvek.

Podíl čerpání Programu péče o krajinu (podprogram A) podle jednotlivých oblastí v roce 2013

67 %	Nelesní ekosystémy
12 %	Lesní ekosystémy
4 %	Vodní ekosystémy
1 %	Studie, podkladové, osvětové materiály
2 %	Druhy
14 %	Ostatní

Při obnově Lesního hospodářského plánu (LHP) pro Lesní hospodářský celek Lužná (lesy v majetku České republiky s právem hospodaření LČR, Lesní správa Lužná) byla v roce 2012 z podnětu vlastníka zrušena genová základna Tří stoly, vymezená pro buk a ostatní listnáče v severní části CHKO. Protože porosty již neplní funkci genové základny, byla v LHP navržena obnova 71 % všech starých porostů a 100% obnova u většiny rozptýlených fragmentů. Vzhledem k tomu, že v území zcela chybí listnaté porosty ve věku od 60 do 160 let a současné porosty jsou ve věku 170 – 210 let, hrozilo nebezpečí významného omezení vhodných stanovišť a hnízdních příležitostí pro ptáky, a to včetně druhů, pro které byla nařízením vlády č. 684 ze dne 8 12.2004 zřízena ptačí oblast Křivoklátsko: kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), žluna šedá (*Picus canus*) a lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*). Protože jde o mozaiku převážně bukových porostů ve věku zhruba 200 let, je zde vysoká pravděpodobnost genetické původnosti porostů. Správa CHKO Křivoklátsko rozhodnutím podle § 66 zákona č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, omezila obnovu porostů na 45 hektarech starých bučin. V lokalitách, kde je perspektiva přirozené obnovy, byly plochy oploceny s cílem zajistit přirozenou obnovu a ve formě skupin výstavků ponechat staré stromy

nejen v průběhu současného, ale i příštího LHP (2023 – 2032). Tak by mohla být alespoň částečně nahrazena absence dospívajících porostů v lokalitě Tří stoly a zajištěna kontinuita pro udržení populací většiny druhů vázaných na biotopy starých listnatých porostů. Vzhledem k výskytu pěti druhů spárkaté zvěře a nebezpečí častých pádů větví z korun stromů byl zvolen typ stabilnějšího oplocení z dřevěných dílů. Vybudováno bylo 1 450 m oplocení v šesti samostatných oplocenkách v celkové hodnotě 233 349 Kč.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Křivoklátsko.

Péče o významný krajinný prvek „Motýlí step Pichce“ u Příbrami

Zájmová lokalita byla v roce 2007 vyhlášena VKP z důvodu koncentrace vzácných a ohrožených druhů, především motýlů, ptáků a rostlin. Tyto druhy jsou svými biotopovými nároky vázány na stepní a lesostepní vegetační formace. Ty jsou na lokalitě ve fragmentech dosud zachovalé a představují z hlediska přežití mnoha druhů velmi významné refugium v kontextu příbramského regionu. Ve zbytcích lesostepí jsou přítomny skalnaté stepi vřesového resp. mateřídouškového charakteru. V jižní části se nachází ruderalizované plochy vysokostébelných trávníků. V jižní části VKP se na malé části vyskytují i prameniště s mokřadními biotopy. Po upuštění od tradičního využívání lokality jako extenzivní obecní pastviny docházelo k masivnímu zarůstání náletovými dřevinami a ruderalizaci travních porostů. Z tohoto důvodu bylo v letech 2008 až 2013 přistoupeno k provádění odstraňování náletových dřevin a vytvoření a podpoře pestré mozaiky stanovišť stepního charakteru s přístupem slunce, travnaté plochy jsou od roku 2009 mozaikovitě sečeny. Provedené zásahy výrazně pozitivně ovlivnily druhovou pestrost i početnost vzácných a ohrožených druhů, především hmyzu, ptáků a rostlin. Obnovu a udržení biotopů, které podporují výskyt těchto druhů vázaných na otevřená, xerothermní stanoviště zajišťuje pravidelná dlouhodobá péče

spočívající v tomto případě především v mozaikovitém ručním kosení (křovinořezem, ručně vedenou sekačkou) vždy každý rok na jiném místě a zpravidla ve třech fázích (i v závislosti na otevření motokrosových drah, které další rok po jejich uzavření hostí konkurenčně slabé druhy rostlin, které slouží jako biotop chráněných druhů motýlů). Celková plocha VKP je 9,9 ha a kosení probíhá cca na 5 ha. Pokosená biomasa je z lokality odstraněna. Během biologického průzkumu provedeného v r. 2007 – 2011 bylo na lokalitě zjištěno 58 druhů denních motýlů (včetně vřetenušek), mezi nimiž jsou druhy chráněné národní i evropskou legislativou. Z těchto druhů je 23 vázaných na mezofilní stanoviště (často rozhraní lesních a lučních biotopů), 4 druhy obývající podmáčené louky, 11 druhů jsou zástupci stepních oblastí, 4 druhy jsou ohroženy na území ČR: otakárek fenyklový (*Papilio machaon*), otakárek ovocný (*Iphiclides podalirius*), batolec duhový (*Apatura iris*) a soumračník čárkovaný (*Hesperia comma*), dva druhy ohroženy celoevropsky: modrásek bahenní (*Phengaris nausithous*) a modrásek očkovaný (*Maculinea teleius*). Z ptáků byl potvrzen hnízdní výskyt minimálně 37 druhů. Obzvláště významný je v regionálním kontextu ojedinělý výskyt silně ohrožených druhů krutihlava obecného (*Jynx torquilla*) a pěnice vlašské (*Sylvia nisoria*). Významná lokalita je to také pro ohrožené druhy ůhýka obecného (*Lanius collurio*). Nalezneme zde početnou populaci ještěrky obecné (*Lacerta agilis*), velmi hojně se zde vyskytuje slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Dále byly nalezeny zbytky populací několika ohrožených druhů rostlin – vemeníku dvoulistého (*Platanthera bifolia*), zimostrázku alpského (*Polygala chamaebuxus*), upolínu nejvyššího (*Trollius altissimus*) a hadího mordu nízkého (*Scorzonera humilis*). V důsledku vhodného managementu se začaly tyto populace rychle zotavovat a prosperovat.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Krajské středisko Praha a Střední Čechy.

2.4. Administrace finančních nástrojů

AOPK ČR se každoročně podílí na administraci některých z národních i evropských finančních nástrojů v ochraně přírody a krajiny, tj. Program péče o krajinu – podprogram B, C, D (PPK B, PPK C, PPK D), program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK), Operační program Životní prostředí (OPŽP) a Operační program Rybářství (OPR), Program rozvoje venkova (PRV) – Agroenvironmentální opatření.

Proces administrace zajišťuje prostřednictvím regionálních pracovišť a ředitelství. V rámci jednotlivých dotačních programů se účastní příjmu žádostí a kontroly jejich formálních náležitostí, vypracovává u žádostí, jejichž realizace zasahuje na území CHKO, odborná stanoviska anebo plní kontrolní funkci, funkci metodického vedení a spolupracuje s ostatními organizacemi (MŽP, MZe, SFŽP aj.).

Administrace Operačního programu Životní prostředí (OPŽP)

AOPK ČR se v roce 2013 podílela na administraci části OPŽP, a to prioritní osy 6 „Zlepšování stavu přírody a krajiny“. Pro prioritní osu 6 byla dne 26. 6. 2013 vyhlášena 49. (pouze pro žadatele správy národních parků) a 50. výzva. Od 27. 6. do 29. 11. 2013 zajišťovala AOPK ČR v rámci výzev příjem žádostí a dále jejich formální kontrolu.

Celkově bylo přijato 914 žádostí o podporu o finančním

objemu cca 4,1 miliard Kč. Poměrné rozložení žádostí dle jednotlivých oblastí podpory osy 6 a podaných žádostí na jednotlivá regionální pracoviště AOPK ČR ukazují níže uvedené grafy. Nejvíce žádostí bylo předloženo v rámci oblastí podpory 6.3 (Revitalizace krajinných struktur) a 6.4 (Optimalizace vodního režimu v krajině) na regionální pracoviště SCHKO Pálava a KS Brno, KS Praha a střední Čechy a SCHKO Žďárské vrchy a KS Havlíčkův Brod.

Další činnosti, které AOPK ČR v rámci přijatých žádostí zajišťuje (kontrola obecné a specifické přijatelnosti, slovní návrh nezpůsobilých výdajů a hodnocení dle ekologicko-technických kritérií vč. vydávání odborných posudků), probíhaly až v roce 2014.

Program péče o krajinu – podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí (PPK B)

V rámci národního dotačního programu vyhlášeného v roce 1996 administrují regionální pracoviště AOPK ČR žádosti externích žadatelů ve dvou podprogramech. Program se zaměřuje na zvyšování biologické rozmanitosti zajištěním drobných neinvestičních akcí, které nemohou být zabezpečeny z plošněji nastavených evropských dotačních programů. Regionální pracoviště přijímají žádosti, schvalují je a následně vydávají rozhodnutí.

V roce 2013 bylo v rámci podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí podpořeno 586 žádostí

Poměrné zastoupení podaných žádostí o podporu ve 49. a 50. výzvě OPŽP v jednotlivých oblastech podpory prioritní osy 6

Oblast podpory	Počet podaných žádostí	Celková cena v Kč
31 % 6.1	3	20 581 562
31,5 % 6.2	71	426 514 625
10 % 6.3	174	432 790 512
0,5 % 6.4	282	1 768 153 792
8 % 6.5	289	854 072 423
19 % 6.6	95	587 505 405
Celkem	914	4 089 618 319

Poměrné rozložení podaných žádostí o podporu mezi jednotlivá krajská střediska AOPK ČR v rámci 49. a 50. výzvy OPŽP

31 % Jihomoravský kraj	7 % Plzeňský kraj
11 % Kraj Vysočina	2 % Liberecký kraj
7 % Olomoucký kraj	5 % Karlovarský kraj
10 % Jihočeský kraj	6 % Ústecký kraj
8 % Moravskoslezský kraj	5 % Královehradecký kraj
8 % Zlínský kraj	4 % Pardubický kraj
13 % Středočeský kraj a Hl. m. Praha	

Přírodní rezervace Hraniční louka v CHKO Orlické hory sestává z mozaiky a přechodů vegetace vlhkých až rašelinných luk, pramenišť, odvodněných degradovaných fragmentů přechodových rašelinišť. Nejzachovalejší a nejcennější vegetaci území představují vlhké pcháčkové louky a prameniště, které postupně zarůstají zejména smrkovými nálety. V přírodní rezervaci můžeme nalézt spoustu vzácných a ohrožených druhů, jako např. prstnatec májový, škardu

měkkou čertkusolistou, upolín nejvyšší, starček potoční, kozlík dvoudomý a prhu arniku. Lokalita představuje malý zbytek kdysi rozsáhlých komplexů luk a pastvin navazujících na dnešní bezlesí v oblasti Orlického Záhoří. V současné době se jedná o izolovanou lokalitu, což vede k postupnému ochuzování o typické luční druhy. Rozsáhlé odlesnění v nivě potoka a propojení s dalšími lučními enklávami je proto

žádoucí a z dlouhodobého hlediska nezbytné pro zachování populací řady významných druhů nejen rostlin, ale zejména bezobratlých, jako jsou plachetnatky, pavučenka a reliktní horský slíďák, vázaný na rašeliniště a podmáčené smrčiny, žijící na našem území pouze v severních pohraničních pohořích. Smrkové nálety v okolí fragmentů přechodových rašelinišť stíní a okyselují intenzivně prostředí.

V rámci akce došlo k výřezu soliterních i zapojených vzrostlých náletových dřevin včetně úklidu klestu mimo luční společenstva, přičemž část dřevní hmoty byla seštěpkována a rozptýlena pod sousedními porosty smrčín. Práce probíhaly většinou v zimním období při zámru a únosné výšce sněhové pokrývky, aby bylo možné vedle vysokého podílu ruční práce použít i běžnou techniku přibližování dřeva traktorem a tím minimalizovat rozsáhlejší narušení povrchu podmáčených luk.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory a KS Hradec Králové.

Obnova vlhkých lesních louček u Janovic u Kravař v CHKO České středohoří

18

Druhově bohaté mokřadní louky a prameniště jsou v CHKO České středohoří relativně vzácným jevem. Kromě komplexů Babinských luk, Bohyňských luk a luk v okolí Milešovy je tvoří pouze plošně nevelké fragmenty ve střední a severní části CHKO. Zůstaly zachované při okrajích větších lesních komplexů na svazích vrchu Starosti a soutěsky Bobřího potoka, severně od vsi Janovice u Kravař a u Velké Javorské. Na lesních loučkách se postupně pro neefektivitu upouštělo po druhé světové válce od obhospodařování, vzhledem ke konfiguraci terénu a ohraničení menších ploch širokými kamennými, agrárními valy nepodlehly ani vodohospodářským úpravám.

Obnova první louky s 50 rostlinami prstnatce Fuchsova (*Dactylorhiza fuchsii*) začala odstraněním náletu expanzivních křovin a dřevin (jasan, svída, trnka, hloh) v roce 2007. V dalších letech pokračovala údržba pravidelným ručním kosením. Postupně došlo k rozvolnění hustého porostu vysokých trav. Početnost prstnatce Fuchsova vzrostla do roku 2013 na více než 300 rostlin. V současnosti se jedná o jednu z nejbohatších lokalit tohoto druhu v CHKO České středohoří. V roce 2008 bylo započato s obnovou druhé

louky. Postupně bylo vyčištěno luční prameniště s výskytem prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*) a upolínu evropského (*Trollius europaeus*) od náletu osik a jasanu a dále návazná ovsíková loučka s menší populací prstnatce Fuchsova. Ta byla hustě porostlá náletem ostružiníku. Další plochy byly připojeny postupně od roku 2011 po provedení pozemkových úprav na katastru Janovice u Kravař. Ustálení vedení hranic kultur (PUPFL a louky) a převedení příslušnosti hospodaření s majetkem státu na AOPK ČR vedla ke zjednodušení místní situace obnovy luk. V současnosti jsou plochy postupně rozšiřovány o další menší louky ve správě AOPK ČR; v roce 2013 dosáhla celková plocha plocha 2,3 ha. Odstranění křovin proběhlo na ploše 0,8 ha (cena 33 600 Kč) a ruční kosení mokřadů na ploše 1,5 ha (cena 28 900 Kč). Postupně dochází ke zvyšování ploch kosení a snižování odstraňování křovin. Část plochy představují agrární valy – 0,3 ha z celkových 2,6 ha. Pro podporu dalšího šíření vzácných druhů je provádění prací směřováno na období konce léta a podzimu. Výskyt vstavačovitých je často registrován i při pokusech o rozšiřování okolních intenzivněji obhospodařovaných půdních bloků (zejména při odstraňování křovinatých pláštů).

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO České středohoří.

o finanční podporu na zajištění drobného managementu v krajině za 22,6 mil. Kč.

Nejvyužívanějším dotačním titulem se stal titul „Vytváření podmínek pro zachování nebo obnovu významných biotopů s přirozeným výskytem alespoň jednoho stanoviště odpovídajícího druhu černého nebo červeného seznamu ČR“, ze kterého se zajišťovalo především maloplošné kosení, extenzivní pastva a vyřezávání náletových dřevin. K tématu box č. 21.

Vzhledem ke krátkému trvání výzvy a značně zkrácené možnosti realizace opatření se podprogram nesetkal s velkým ohlasem. Bylo podpořeno 30 žádostí v celkové částce 4,8 mil. Kč. Nejvíce prostředků putovalo na opatření v Moravskoslezském kraji.

Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

Hlavním cílem programu, vyhlášeného MŽP v roce 2009 jako součást naplnění optimalizace dotačních programů

Čerpání prostředků PPK B v roce 2013

Název dotačního titulu	Počet akcí	v Kč
Vytváření podmínek pro zachování nebo obnovu významných biotopů druhů černého a červeného seznamu ČR – B.1	372	12 932 789
Péče o významné krajinné prvky a prvky ÚSES – B.2	214	9 563 015
Celkem	586	22 563 804

Čerpání prostředků z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny v roce 2013

Název podprogramu	Počet akcí	v Kč
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů na klimatické změny na vodní ekosystémy	24	3 082 478
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů na klimatické změny na nelesní ekosystémy	65	5 147 909,5
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů na klimatické změny na lesní ekosystémy	2	128 087
Celkem	91	8 358 474,5

Program péče o krajinu – podprogram zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK C)

V rámci podprogramu jsou podporované činnosti směřující k péči o zraněné a handicapované živočichy a jejich návrat do přírody, péči o trvalé handicapy, které jsou určeny k odchovným a osvětovým účelům. Osvětová činnost probíhá ve vztahu k veřejnosti v oblasti ochrany druhů a možnosti omezování působení ohrožujících faktorů.

V rámci tohoto podprogramu se na podporu záchranných stanic pro tyto živočichy vyplatilo zhruba 5,1 mil. Kč v řádné výzvě v rámci podprogramu a dalších zhruba 10 mil. Kč bylo následně vyplaceno v rámci speciální výzvy v rámci tohoto podprogramu.

Program péče o krajinu – podprogram pro podporu výsadby izolační zeleně (PPK D)

V rámci podprogramu vyhlášeného na sklonku léta minulého roku byly finanční prostředky příznávány na výsadby trvalé nelesní zeleně plnící izolační funkci v intravilánu sídel. Podpořená opatření se týkala zeleně oddělující bytovou zástavbu nebo budovy a objekty občanské vybavenosti od zdrojů znečištění ovzduší a hlukové zátěže.

v ochraně přírody, je realizace opatření v lesních, nelesních a vodních ekosystémech za účelem zmírnění dopadů klimatických změn. V roce 2013 AOPK ČR administrovala žádosti externích žadatelů ve třech podprogramech prostřednictvím svých regionálních pracovišť, která je přijímala, kontrolovala a navrhovala hodnocení. Ředitelství AOPK ČR následně provádělo kontrolu doporučených žádostí a následně dále je postupovalo na MŽP k vydání rozhodnutí. V roce 2013 byly schváleny žádosti na realizaci 91 akcí, včetně akcí z předchozího roku (víceleté akce), o celkovém finančním objemu 8,4 mil. Kč.

Finanční nástroje v působnosti Ministerstva zemědělství

AOPK ČR se podílí na administraci některých finančních nástrojů, které jsou v působnosti Ministerstva zemědělství (MZe). Prostřednictvím regionálních pracovišť vydává stanoviska a odborné posudky k žádostem o dotaci v rámci dotačních programů MZe. Ve stanoviscích hodnotí dopady záměrů z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny a může definovat podmínky, za kterých je možné dané záměry realizovat.

Protierozní opatření v povodí Zlatého potoka – ZP pro perlorodku říční

19

Povodí Zlatého potoka je jednou z posledních lokalit výskytu kriticky ohrožené perlorodky říční (*Margaritifera margaritifera*). Lokalita je hodnocena jako prioritní z pohledu záchranného programu. Vzhledem k havarijní situaci, kdy erozní snosy a následná sedimentace kombinovaná s vyššími průtoky vážně narušovaly jak prostředí, tak kolonie vzácného druhu, bylo nutné zajistit omezení negativního dopadu splaveninového režimu a ukládání sedimentů v místech s výskytem kolonií perlorodky říční.

Protierozní opatření na Lučním potoce v povodí Zlatého potoka byly realizovány v roce 2012 a 2013, na pozemcích 1711/11, k.ú. Křišťanov – vlastník Lesy ČR, s.p. a na p.č. 917 (trvalý travní porost), k.ú. Křišťanov – vlastník AOPK ČR. Při realizaci byla na základě podkladů projektové dokumentace schválené příslušnými dotčenými orgány státní správy a majiteli pozemků vystavěna kombinace poloprůtočných kamenných uzávěr a výhonů. Ty vedou při extrémních průtocích materiál erodovaný v horních částech toku Lučního potoka na rozlivové plochy a současně tak zpomalují rychlost proudící vody, takže pod nimi nedochází k dalším erozivním jevům.

Akce byla dokončena v květnu 2013 a následně pravidelně monitorována. V době, kdy u obou prvků ještě nedošlo k plné stabilizaci prokořeněním vrub, obě stavby byly zátěžově prověřeny povodní na začátku června 2013. Obě opatření splnila svůj očekávaný účel. Byl zachytáván sediment na rozlivných plochách a také se zpomalila rychlost průtoku vody v Lučním potoce. Mocnost zachycených sedimentů na obou opatřeních byla odhadnuta na cca 40 m³ (při průměrné výšce 10 cm a kalkulaci na 50 % plochy) a část sedimentů byla následně odtěžena.

Provedená opatření se ukázala jako vysoce účinná a efektivně snižují množství vnášených sedimentů do vodotečí, nicméně neřeší odstranění příčin a sanaci erozních zdrojů. Postupná sanace erozních zdrojů by měla i nadále zůstat prioritním způsobem řešení a opatření typu sedimentačních rozlivů užívat jako podpůrné.

Oprava povalového chodníku v NPR Červené blato v CHKO Třeboňsko

Územím národní přírodní rezervace Červené blato vede naučná stezka (částečně po povalovém chodníku) umožňující návštěvníkům letmý pohled do nitra lesního rašeliniště s rozsáhlými porosty borovice blatky, kde je dále možné spatřit další významné druhy typické pro rašeliniště, jako jsou rojovník bahenní, kyhanka sivolistá, vlochyně bahenní, suchopýr pochvatý a rosnatka okrouholistá. Jako většina rašelinišť v České republice bylo i Červené blato v minulosti ovlivněno těžbou rašeliny. Její maximální mocnost dosahuje více než 7 m. Některé úseky povalového chodníku na naučné stezce byly ve velmi špatném technickém stavu (prohnilé trámy a fošny pochůzná vrstva). Za účelem zajištění ochrany vzácných rašelinných společenstev zejména proti sešlapu a samozřejmě i zajištění vyšší bezpečnosti a komfortu návštěvníků došlo k jeho pomístné opravě dle předem zpracované projektové dokumentace. Z důvodu prodloužení trvanlivosti bylo jako materiál použito tvrdé jehličnaté dřevo (modřín), a tak lze předpokládat, že nový povalový chodník bude návštěvníkům sloužit jistě déle než předchozí.

Celkové náklady na realizaci opatření dosáhly výše 0,7 mil. Kč.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Třeboňsko.

Program rozvoje venkova

AOPK ČR vydávala pro vybraná opatření Programu rozvoje venkova na celém území ČR mimo území národních parků stanoviska pro MŽP, a to v ose I. Zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, v ose II. Zlepšování životního prostředí a krajiny a v ose III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. AOPK ČR prostřednictvím správ CHKO vydávala rovněž vyjádření orgánu ochrany přírody k opatřením na území CHKO, ptačích oblastí v překryvu s CHKO/NPP/NPR, NPP a NPR mimo CHKO v rámci osy II. Zlepšování životního prostředí.

Agroenvironmentální opatření

Stejně jako v letech minulých, tak i v roce 2013 AOPK ČR vymezovala v rámci agroenvironmentálních opatření (vrstva ENVIRO v systému evidence půdy LPIS) dotační tituly v podopatření Ošetřování travních porostů. Dotačních titulů je celkem 11 a naše regionální pracoviště přiřazují z této nabídky vhodný titul podle přírodních podmínek na dané lokalitě. Správy CHKO vymezují tituly v CHKO, NPR a NPP. Jedná se o 7 titulů, tj. Mezofilní a vlhkomilné louky, Horské a suchomilné louky, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahňáků, Ptačí lokality na TP – hnízdiště chřástala, Druhově bohaté pastviny, Suché stepní trávníky a vřesoviště. Regionální pracoviště AOPK ČR vymezují 4 nadstavbové tituly, konkrétně Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahňáků, Ptačí lokality na TP – hnízdiště chřástala, Suché stepní trávníky a vřesoviště a to na území mimo CHKO, lokalit NATURA 2000 a vojenských újezdů, které nespádají do jejich kompetence.

AOPK ČR vydávala také souhlasná vyjádření, kterými lze upravit odložení a vynechání seče, povinnost sečení nedopasků, mulčování, přisev, obnovu TP, válení a smykování. Mezi další pak patří souhlas se složením regionální směsi v rámci titulu zatravňování orné půdy, souhlas se základním titulem v ZCHÚ a ptačích oblastech a souhlasné vyjádření s výměrou ploch nevhodných k zařazení do AEO.

Operační program Rybářství

AOPK ČR se podílela ve spolupráci s MŽP ČR v rámci pracovní skupiny ustanovené MZe ČR spolu s dalšími vybranými partnery na tvorbě základních dokumentů operačního programu pro další plánovací období 2014. Mimo jiné byla dokončena a pracovní skupinou v rámci připomínkové řízení doporučena k přijetí nová strategie České republiky v oblasti pro akvakulturu „Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu“.

Pastva ovcí a koz na Zlatém koni v CHKO Český kras

21

Úzkolisté a širokolisté suché trávníky jsou jedním z předmětů ochrany EVL a NPP Zlatý kůň. Suché trávníky se na Zlatém koni rozkládají na souvislé ploše 20 hektarů. Trávníky jsou pozůstatkem bývalých pastvin, které byly běžnou součástí krajiny po tisíce let až do první poloviny 20. století. Kvůli společenským změnám byly pastviny opuštěny a trávníky začaly zarůstat dřevinami. Nepříznivě se tak měnily podmínky pro světlomilné druhy živočichů a rostlin. Pro zlepšení stavu suchých trávníků Správa CHKO Český kras v roce 2005 obnovila pastvu smíšeným stádem ovcí a koz. Souběžně probíhá monitoring vlivu pastvy na cévnaté rostliny a motýly. Smíšené stádo je ideální pro obnovu pastvin degradovaných dřevinami: kozy přednostně spásají dřeviny, zatímco ovce rozvolňují travní drn a potlačují dominantní druhy travin. Po 9 letech obnovené pastvy se statisticky průkazně projevily pozitivní vliv na vzrůst druhové pestrosti cévnatých rostlin. Nepodařilo se již zachránit skomírající populaci motýla okáče skalního (*Chazara briseis*) před vymřením. Tento teritoriální druh by ovšem potřeboval pro svoje přežití několikanásobně větší plochu udržovaných pastvin v podobě „ostrovů“ v mozaice kulturní krajiny. Naproti tomu populace jiných vzácných druhů motýlů početně vzrůstají.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Český kras .

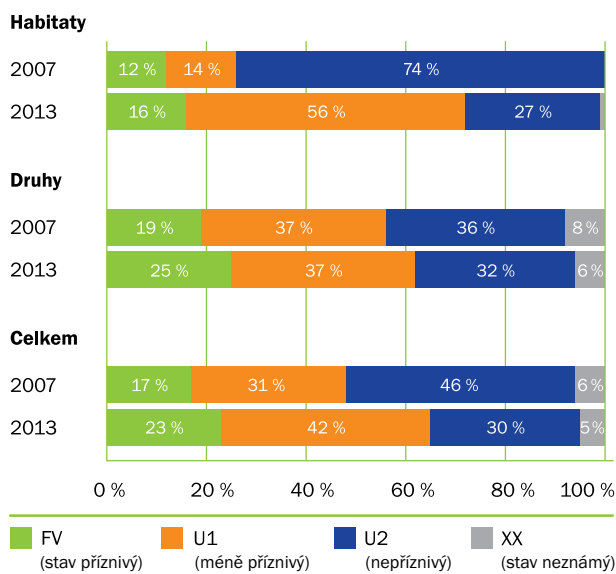

3/ Monitoring

Monitoring biodiverzity v AOPK ČR zahrnuje činnosti dlouhodobého sledování přírodních složek, především s ohledem na naplňování závazků z evropské i tuzemské legislativy, tedy především sledování stavu biotopů a druhů, dle směrnice o stanovištích. V roce 2013 probíhalo sledování stavu z hlediska ochrany podle směrnice o stanovištích, pokračoval monitoring podle směrnice o ptácích, a rovněž byl koordinován monitoring opatření hrazených z dotačních titulů. Rok 2013 byl významný především jako rok reportingu. V obou případech je podáním zpráv za ČR pověřena AOPK ČR. Na červen roku 2013 byl stanoven druhý termín podávání zpráv podle směrnice o stanovištích, povinnosti členských států EU podle článku 17. V tomto případě byla ČR prvním státem EU, který zprávu podal. Výsledky reportingu za rok 2013 a jeho srovnání s rokem 2007 podávají přiložené grafy. Celkem bylo podáno 366 hodnotících zpráv (o 14 více než v roce 2007), které zhodnotily stav z hlediska ochrany u biotopů a evropsky významných druhů. Celkově došlo k nárůstu počtu fenoménů hodnocených v příznivém stavu, ovšem nárůst byl způsoben především přesnějšími daty u habitatů.

Monitoring biodiverzity

Na prosinec 2013 pak byl stanoven první termín podávání zpráv podle nového, rozšířeného formátu, hodnotících stav ptáků. V roce 2013 proběhlo také odevzdání reportů v rámci reportingu ptáků Evropské komisi (EK). Reporting je členskými státy dán za povinnost na základě článku 12 směrnice o ptácích. ČR reportovala celkem 50 populací

(hnízdící, zimující a tahové) 47 druhů (tedy na rozdíl od ostatních států EU pouze výběr druhů). Reporting ptáků a vyhodnocení výsledků pro něj částečně zpracovávala ČSO, AOPK ČR zpracovávala části reportu týkající se péče o druhy a ochranných opatření jednotlivých druhů. Výsledkem reportingu druhů ptáků není stav, ale hodnocení trendů, které byly u hodnocených druhů ptáků označeny v dlouhodobém pohledu jako pozitivní.

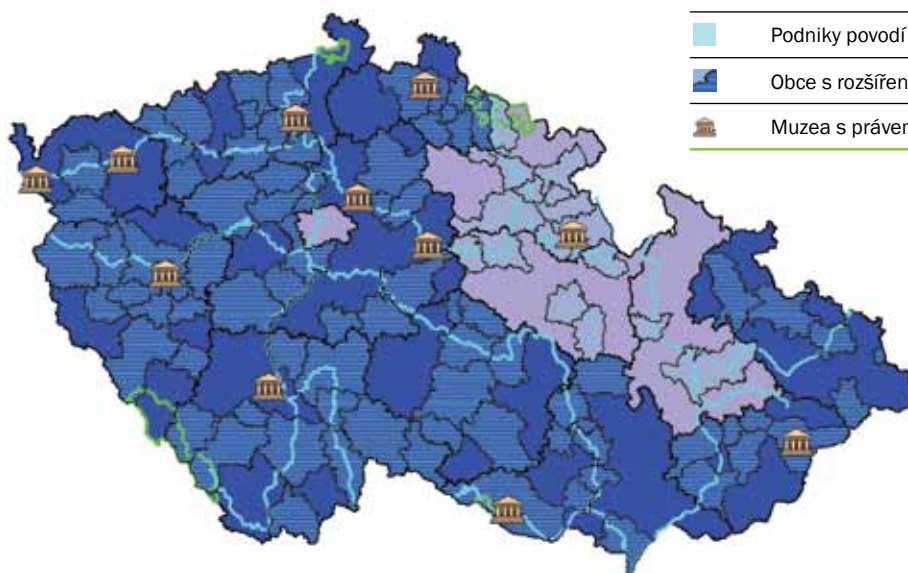
Pracovníci AOPK ČR se podílejí na činnosti Evropského tematického střediska pro biodiverzitu (ETC-BD) a zúčastňují se jednání vědecké pracovní skupiny pro reporting Evropské komise (problematika směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích, revize povinností reportingu) a pracovní skupiny pro hodnocení ekosystémových služeb.

V roce 2013 byl zajišťován sběr dat pro již následující podání hodnotící zprávy Evropské komisi (2019), organizován monitoring evropsky významných fenoménů vedený pomocí (v roce 2011 revidovaných) metodik dlouhodobého sledování stavu biotopů a druhů na území ČR. AOPK ČR vede odbornou skupinu pro Nálezovou databázi ochrany přírody; gestoruje odborný obsah databáze, především v oblasti povinné garance dat o výskytu druhů v zájmu ochrany přírody a rovněž ve věci zpracovávání a zadávání údajů. Na webu jsou k dispozici stránky: www.biomonitoring.cz (obsahující relevantní materiály a dokumenty k monitoringu evropsky významných fenoménů, včetně hodnotících zpráv) a www.facebook.com/Biodiverzitanadzlat, které slouží k prezentaci problematiky i dílčích výsledků sledování stavu biotopů a druhů.

Práce v rámci sledování stavu biotopů a druhů v roce 2013 probíhaly podle již zavedeného vzoru, který se vyvinul v předchozích letech. Jeho součástí byla komunikace a jednání o spolupráci s externími subjekty. V rámci AOPK ČR pak proběhla „internalizace“ prací monitoringu, tedy zapojení zaměstnanců. V roce 2013 byla zavedena minimální míra zapojení pracovišť pro dva základní typy (samotné SCHKO a sloučená pracoviště, v roce 2013 na úrovni mediánu návrhů zapojení). Toto minimum dále zvýšilo míru zapojení pracovníků (v roce 2013 zapojení na úrovni 4800 osobodní). Sledování stavu biotopů a druhů je standardní součástí pracovní náplně odborných pracovníků AOPK ČR, přičemž míra zapojení je jedním z ukazatelů pro stanovování finančních odměn vedoucím regionálních pracovišť. Tato činnost je završována přebíráním hotových děl a kontrolou jejich kvality, posléze pak vyhodnocováním získaných dat (viz box č. 22).

V rámci odborné gesce za obsah Nálezové databáze ochrany přírody (ND OP) spravované AOPK ČR proběhlo v roce 2013 jedno setkání odborné skupiny pro ND OP, která slouží ke

komplexním debatám nad dalším rozvojem obsahu i funkcí databáze. Pokračuje rovněž v uzavírání smluv s externími subjekty o přístupu do databáze. V současnosti je tak ND OP zpřístupněna na základě uzavřené smlouvy ČIŽP, všem národním parkům, krajským úřadům a Magistrátu hl. m. Prahy, podnikům Povodí, Lesům ČR a 11 regionálním muzeím. Dílčí části ND OP jsou ve vztahu k řešeným projektům zpřístupněny i ČSOP a Hnutí Duha. V roce 2013 pokračovalo i uzavírání smluv o přístupu s obcemi s rozšířenou působností (který přesahuje 2/3 všech ORP3, viz obr.). Cílovým stavem je přístup všech orgánů ochrany přírody do úrovně ORP3. Od roku 2011 je ND OP smluvně zpřístupněna i osobám autorizovaným k hodnocení vlivu na soustavu Natura 2000 („naturové hodnocení“ dle §45i) a osobám autorizovaným k biologickému hodnocení (§67).

roku 2020. Ta mimo jiné požaduje, aby členské státy do roku 2014 zmapovaly a posoudily stav ekosystémů a jejich služeb na svých územích a do roku 2020 posoudily ekonomickou hodnotu takových služeb a zařadily je do systému národních účtů. Hodnocení má několik cílů. Zprv má poskytnout náhled na význam přírodní složky prostředí, a to nejen ve zvláště chráněných územích, ale i ve volné krajině a urbánním prostředí, a následně jej zohlednit při rozhodování o využití přírodních ploch a při péči o ně. Druhým účelem je poskytnout znalostní základnu pro další cíle strategie, konkrétně zamezit ztrátě ekosystémů a obnovit část degradovaných přírodních stanovišť.

	Krajské úřady s právem přístupu a zadávání
	Krajské úřady s právem přístupu
	Národní parky s právem přístupu a zadávání
	Podniky povodí s právem přístupu (vyznačeny hlavní toky)
	Obce s rozšířenou působností s právem přístupu
	Muzea s právem přístupu a zadávání

Data z vrstvy mapování biotopů a z nálezových údajů druhů jsou poskytována na základě žádostí a smluv. Tento proces je zaveden od roku 2007. Od počátku vykazuje tato agenda vzestupnou tendenci, která má charakter zvýšené byrokratické zátěže (každá žádost je projednávána a zpřesňována, nakonec vrcholí uzavřením smlouvy, které teprve umožňuje vlastní export dat). V roce 2013 bylo vyřízeno 99 žádostí o data o výskytu druhů a 67 žádostí o data o výskytu biotopů.

V mezinárodní spolupráci jsou nejrozsáhlejší aktivity spojeny s Evropským tematickým střediskem pro biodiverzitu (European Topic Centre on Biological Diversity, ETC-BD) a účastí na pracovních skupinách Evropské komise (Expert Group on Reporting, a její pracovní podskupiny, pracovní skupina zaměřená na hodnocení ekosystémových služeb (WG MAES)). V rámci ETC-BD byly připomínkovány dokumenty, které plnily vnitřní zadání EEA, a to budoucí revize příloh směrnice a návrhy principů a postupů.

Pokračovali jsme v činnosti směřující k hodnocení ekosystémových služeb v ČR. V roce 2011 byla přijata nová strategie Evropské unie v oblasti biologické rozmanitosti do

Takto rozsáhlé hodnocení je velmi ambiciózní cíl. Evropská komise kvůli podpoře členských států založila pracovní skupinu, na jejíž činnosti se podílíme. V roce 2013 jsme na pracovní skupině prezentovali postup ČR na hodnocení ekosystémových služeb.

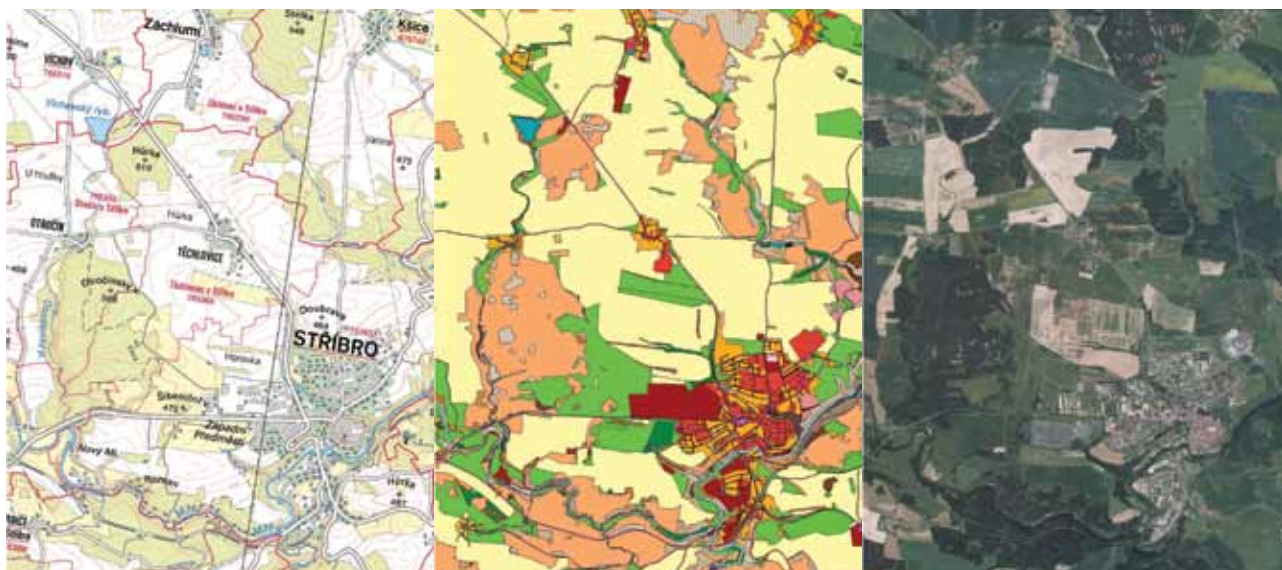
Převážná část českého pokroku je založena na práci Centra pro výzkum globální změny AV ČR (CzechGlobe). S CzechGlobe na základě uzavřené dohody spolupracujeme. V roce 2013 kolegové z CzechGlobe dokončili projekt Integrované hodnocení ekosystémových služeb v ČR. Jedná se o první odhad hodnoty ekosystémových služeb v ČR – v tomto případě založený na přenosu hodnot kalkulovaných v zahraničních nebo dílčích českých studiích. Součástí projektu je také návrh metodiky národního hodnocení ekosystémových služeb. Metodika zohledňuje zkušenosti ze zahraničních národních hodnocení a doporučuje kroky potřebné k tomu, aby výsledky případného národního hodnocení byly přijatelné pro široké spektrum zájmových skupin, tj. nejen ochranu přírody, ale i pro byznys, veřejnou správu obecně a občanskou sféru.

Jako podklad pro Integrované hodnocení ekosystémových služeb v ČR jsme sestavili konsolidovanou vrstvu ekosystémů v ČR. Jedná se o kompilát nejlepších dostupných dat o krajinném pokryvu v ČR. Konsolidovaná vrstva pokrývá 100 % území ČR v mapovacím zrně srovnatelném s vrstvou mapování biotopů, která také posloužila jako jeden z významných vstupů. Vyhotovení vrstvy považujeme za splnění úkolu zmapovat ekosystémy na území ČR uloženého ve výše zmíněné Strategii EU. Ačkoli byla konsolidovaná vrstva vyrobena primárně pro kvantifikaci a zhodnocení prostorové distribuce ekosystémových služeb, lze ji využít i pro jiné analýzy území.

V roce 2013 pokračovalo posouzení vybraných zpracovatelů biologických hodnocení dle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a připomínkování souborů doporučených opatření, popř. vybraných inventarizačních průzkumů.

3.1. Projekt OPŽP Mapování a monitoring EVD

V září roku 2013 bylo vydáno rozhodnutí o přidělení dotace a započaly práce na projektu Operačního programu Životní prostředí Monitoring a celoplošné mapování evropsky

Ukázka konsolidované vrstvy ekosystémů (uprostřed) z okolí Stříbra. Vlevo srovnání se ZABAGED, vpravo s leteckým snímkem.

Pro informovanost, především pracovníků AOPK ČR, ale i odborné veřejnosti, bylo v rámci monitoringu zorganizováno celkem pět seminářů. První obecný, a zaměřený především dovnitř AOPK ČR, byl uskutečněn v Horním Sokolovci u Chotěboře v únoru 2013 (122 účastníků). Zde byl představen a připomenut systém sledování stavu ilustrovaný řadou dílčích příspěvků k jednotlivým oblastem, zároveň však také posloužil jako prostor pro formulaci či diskusi nad dílčími úkoly či zadáními ze strany ředitelství AOPK ČR k regionálním pracovištím.

V červnu byl zorganizován pro zaměstnance AOPK ČR, kteří se podílejí na monitoringu ptáků, dvoudenní seminář, jehož součástí byl blok přednášek, zaměřený na druhy ptáků, které jsou různými zájmovými skupinami lidí považovány za „škůdce“ či nežádoucí, a terénní exkurze. Seminář proběhl v ptačí oblasti Broumovsko a zúčastnilo se jej 25 monitorovatelů. V červnu bylo pro monitorovatele obojživelníků a plazů uspořádáno dvoudenní terénní setkání. Seminář proběhl na lokalitách kraje Vysočina s bohatou batracho- a herpetofaunou a zúčastnilo se jej 40 účastníků. Podzimní dvoudenní přednáškový seminář se uskutečnil v Milovicích (63 účastníků). V říjnu se konalo v Herálcích setkání mapovatelů biotopů (55 účastníků).

významných druhů živočichů pro dokončení soustavy Natura 2000 (projekt byl podán 2009 a registrován v roce 2010). Cílem projektu je podrobné a plošné mapování (v širším smyslu slova monitoring) vybraných druhů živočichů na celém území ČR zajištěné především prostřednictvím akademických subjektů a dalších vědeckých a odborných institucí. Všechna získaná data jsou ukládána a zpřístupňována v rámci ND OP, a tak jsou k dispozici všem příslušným orgánům veřejné správy pro činnosti vyplývající z jejich kompetencí.

Projekt zahrnuje mapování a monitoring evropsky významných druhů raků, měkkýšů, brouků, motýlů a ostatních skupin hmyzu (vážky, rovnokřídlí), mapování evropsky významných druhů ryb, obojživelníků a plazů, vybraných druhů savců (netopýrů, bobra evropského, velkých šelem, sysla a vydry (mimo území Beskyd), kočky divoké, plšika lískového, tchoře stepního a křečka polního) a mapování druhů ptáků z přílohy I směrnice o ptácích. Mapování a monitoring probíhá na základě specifických metodik pro každý taxon. Terénní práce provádí 16 externích subjektů z řad akademické sféry, neziskových organizací a dalších vědeckých a odborných institucí.

Terénní práce na projektu proběhly v omezeném rozsahu v letech 2012 a 2013 a budou probíhat až do konce roku 2015, který je termínem konce projektu.

V souladu s mezinárodním trendem a společenskou objednávkou přistoupila AOPK ČR k hodnocení účinnosti managementu na cenných lokalitách v chráněných krajinných oblastech. Na sběru dat se podílejí i pracovníci Správy CHKO Jizerské hory. Na rozdíl od zahraničního přístupu, kdy je předmětem hodnocení většinou proces péče (tj. dostupnost znalostí, lidských, materiálních a finančních zdrojů a jejich harmonické užití), byla v českém projektu zvolena cesta hodnocení dopadů na biodiverzitu. Jedná se o náročnější přístup, který vyžaduje víceleté sledování, znalost faktorů působících na dané společenstvo, a v neposlední řadě také spolehlivou metodu určování početnosti nebo pokryvnosti sledovaných druhů.

V Jizerských horách byla jako jedna z prvních lokalit k hodnocení vybrána Upolínová louka v PR Bukovec. Jedná se o podmáčenou louku, která se nachází na úpatí zalesněného kopce Bukovec v osadě Zizerka a byla po staletí sečena a pasena. Kvůli snazšímu obhospodařování a zvýšení výnosu byla louka na konci 19. století povrchově odvodněna. Každoroční kosení probíhalo zřejmě až do 70. let 20. století. Dále pokračovalo po cca dvacetileté přestávce v režii LČR. Nakonec se po rozšíření PR dostala Upolínová louka do péče SCHKO Jizerské hory. Ze zvláště chráněných druhů je tu nejhojněji zastoupen upolín nejvyšší, roztroušeně se vyskytují kropenáč vytrvalý, prstnatec májový a vachta trojlístá. Podle platného plánu péče se od roku 2012 provádí fázově posunutá seč, každoročně se kosí 1/3 louky.

Upolín nejvyšší byl, jako vlajková loď Jizerských hor, zvolen indikačním druhem, podle kterého by bylo možné prováděnou péči posuzovat. Jelikož je druh na lokalitě poměrně hojný, byla s ohledem na menší časovou náročnost vybrána metoda sledování pokryvnosti upolínů na transektu. Tato metoda se ale po několika letech ukázala jako příliš hrubá. Proto bylo se změnou frekvence kosení rozhodnuto také o změně metody monitoringu. Nadále jsou sčítáni všichni jedinci upolínu nejvyššího. Postup je náročný, protože ve vysoké vegetaci není snadné odlišit jednotlivé rostliny, nevynechávat je nebo nesčítat dvakrát. Metoda však mnohem jemněji vystihuje meziroční změnu velikosti populace, jak vyplývá zejména ze srovnání s kontrolní lokalitou bez managementu.

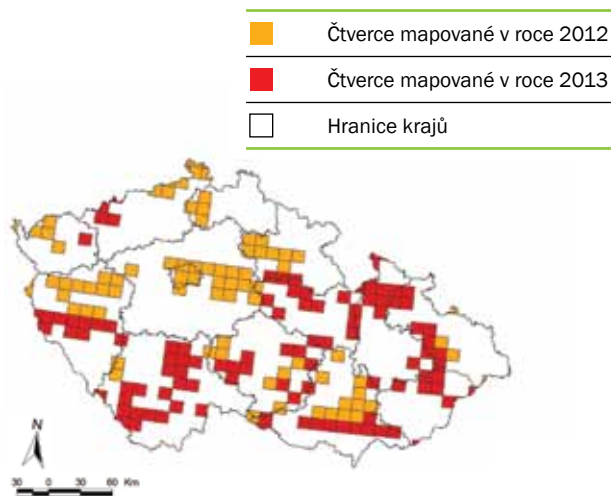

Upolín nejvyšší

Pokud se při hodnocení zaměříme pouze na jediný indikační druh, znamená to většinou úsporu času, ale zároveň i riziko tunelového vidění – v zaujetí cílovým druhem opomeneme vývoj ostatních. Proto je na Upolínové louce doplňkově pořizován v delších intervalech i botanický soupis druhů a na jeho základě např. počítány Ellenbergovy indikační hodnoty pro dusík.

Upolínová louka je ukázkou situace, kdy je optimální metodu monitoringu zaprvé přizpůsobit lokalitě a zadruhé postupně hledat. První přístup – pokryvnost na transektu – byl méně náročný na čas a zprvu se jevil jako dostatečně vypovídající. Dynamika populace upolínů ale měla jiný vývoj, než bylo původně očekáváno. Pokud bychom ovšem transekt nevyzkoušeli, stěží bychom byli ochotni přistoupit k náročnějšímu sčítání jedinců.

Monitoring a mapování raka říčního v letech 2012 a 2013

Rozsah mapování v rámci projektu Map&Mon EVD v letech 2012 a 2013 na příkladu raka říčního (*Astacus astacus*).

3.2. Sledování stavu biotopů

Sledování stavu biotopů se provádí prostřednictvím aktualizace vrstvy mapování biotopů (VMB) a monitoringem trvale monitorovacích ploch (TMP).

Monitoring biotopů je realizován metodou fytoocenologických snímků. Plochy snímků jsou expertně přímo v terénu vybírány, poté zakládány a fixovány. Pro každý typ evropského stanoviště by mělo být založeno až padesát monitorovacích ploch, v případě vzácnějších typů vegetace však může být počet úměrně snížen. Vedle první vlny proběhl letos poprvé i opakovaný monitoring, kdy se na již v minulosti založených plochách provedl opětovný zápis fytoocenologického snímku. V roce 2013 byly monitorovány především pohyblivé sítě kyselých a bazických hornin, bazofilní a acidofilní vegetace efemér a sukulentů, vřesoviště s výskytem i bez výskytu jalovce obecného, nevápnitá mechová slatiniště, panonské sprašové trávníky a kontinentální zaplavované louky. Celkově bylo v letošním roce nově založeno a monitorováno takřka 200 monitorovacích ploch z čehož 84 ploch bylo zmonitorováno opakovaně. Zároveň se v terénu vybíraly lokality, na nichž proběhne monitoring v roce 2014.

Na monitoringu TMP se v roce 2013 podílelo 36 interních zaměstnanců AOPK ČR a tři externí spolupracovníci (viz box č. 23). Externisté založili necelou pětinu všech ploch (34) s celkovými finančními náklady ve výši 56 tisíc Kč. Externě byly monitorovány především plochy vrchovišť, alpského bezlesí a vodních biotopů vegetace parožnatek, které vyžadují expertní přístup.

Zajímavým vedlejším produktem monitoringu biotopů je několik stovek fotografií biotopů, které monitorovatelé povinně vkládají do databáze společně se zjištěnými vegetačními daty. Všechny fotografie se stávají automatickou součástí

Fotoarchivu AOPK ČR a mohou být využity pro rozmanité prezentační i publikační účely (např. ve veřejné Fotogalerii AOPK ČR).

Aktualizace vrstvy mapování biotopů je celoplošný průzkum stavu a dynamiky přírodních stanovišť v České republice. Aktualizace VMB navazuje na původní vrstvu mapování biotopů, vytvořenou v letech 2000 - 2004. Aktualizuje se plošně na celém území státu, včetně nechráněné krajiny. Ověřuje se výskyt a stav všech přírodních biotopů podle původní VMB a dále se zakreslují jejich nové výskyty. Díky pravidelné aktualizaci VMB mohou data sloužit nejen pro popis stavu, ale i k hodnocení trendů vývoje.

Lokality trvalých monitorovacích ploch, které byly založeny v letech 2009 až 2013

V současném cyklu (2007 - 2018) již bylo kompletně předáno (tj. zapsáno prostřednictvím programu Wanas a převzato garantem) 44 % okrsků (přehled po jednotlivých letech viz tabulka na str. 54). Dalších 15 % okrsků je v rozpracovaném stádiu, což znamená, že dosud nebyly řádně zapsány, popř. u nich nebyly plně dokončeny terénní práce. Na přebírání okrsků v současnosti intenzivně pracujeme. V roce 2012 nebyly u relativně velké části okrsků dokončeny terénní práce vzhledem k pozdnímu uzavření externích smluv, k němuž došlo vlivem časové náročnosti administrativních procesů spojených s veřejnou zakázkou na aktualizaci VMB – tyto okrsky byly dokončeny v letošním roce. Výběrové řízení na aktualizaci VMB v roce 2013 bylo uzavřeno až na podzim 2013 a terénní práce proto nebylo možné dokončit. K dokončení těchto prací a zápisu dat dojde v průběhu podzimu 2014. Koncem léta 2013 se rovněž podařilo vypsát druhou veřejnou zakázku zaměřenou na mapování biotopů dotčených pozemními stavbami podél dálnice D1. I tato zakázka byla uzavřena na podzim téhož roku. Rozložení terénních prací a odevzdání dat je analogické zakázce na aktualizaci. Díky výběrovému řízení se podařilo snížit cenu externích prací o cca 35 %. Ušetřené peníze byly využity na další aktivity pro účely sledování stavu biotopů a druhů.

Přehled odevzdaných prací v aktualizaci vrstvy mapování biotopů průběhu let 2007 – 2013

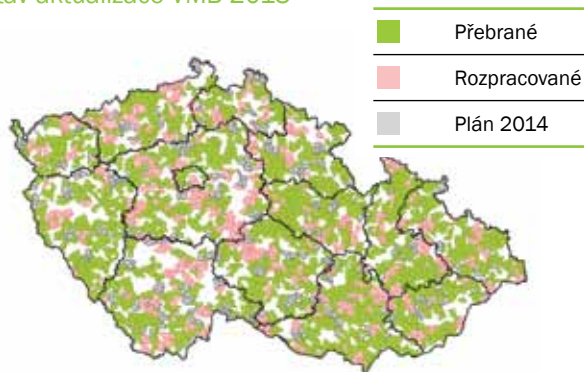
Rok	Počet	Rozloha	% ČR
2007	7	16157,71	0,20 %
2008	248	560685,1	7,11 %
2009	196	691976,7	8,77 %
2010	289	675816,9	8,57 %
2011	217	513592,5	6,51 %
2012	234	551046,7	6,99 %
2013	197	439113,01	5,57 %
Celkem	1488	3448389	43,72 %

Nejlépe pokrytými regiony jsou Pardubický, Olomoucký a Jihomoravský. Nejnižší míry zpracování dosahuje kraj Jihočeský.

Na aktualizaci VMB se v roce 2013 podílelo 43 interních zaměstnanců AOPK ČR, 41 externistů a jedna pracovnice Správy NP Šumava. Finanční náklady na externí spolupracovníky dosáhly pěti milionů Kč a byly použity na aktualizaci VMB ve 455 aktualizacích okrscích (z toho 173 okrsků bylo do letošní sezóny přesunuto z roku 2012 – tyto okrsky byly zčásti financovány již v loňském rozpočtovém období). Internisté v terénu pracovali na 70 aktualizacích okrscích (z části se však jednalo i o okrsky, na nichž byly zahájeny terénní práce již v předchozích letech).

Údaje ze sledování stavu biotopů jsou početně nejvýznamnějším zdrojem dat ND OP. Z aktualizace vrstvy mapování biotopů pochází celkem 4 700 347 záznamů o výskytu rostlin a v rámci monitoringu biotopů bylo doposud zapsáno a následně převedeno do ND OP 34 710 údajů.

Stav aktualizace VMB 2013

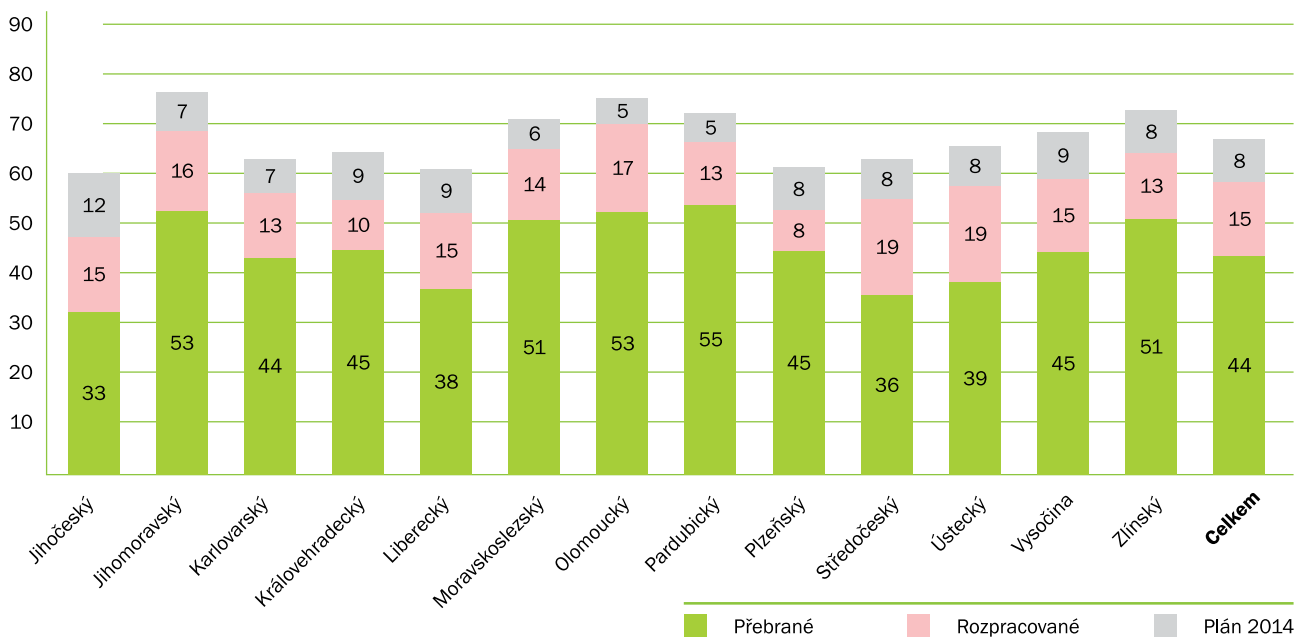
3.3. Sledování stavu druhů

Monitoring **bezcévných rostlin** v roce 2013: celkově proběhl monitoring EVD na 56 lokalitách a bylo prozkoumáno 54 nových lokalit s potenciálním výskytem EVD.

Byla kontrolována početnost populace játrovky *Mannia triandra* (mozolka skalní) na jediné známé lokalitě v ČR v PR Šumárník (Hrubý Jeseník). Stav populace byl vyhodnocen jako dobrý. Stav populace je pravděpodobně příznivě ovlivněn klimatem posledních let s vlhkým podzemním a jarním obdobím.

Stejně jako v minulých letech i tentokrát byl objeven uspokojivý počet nových lokalit druhu *Buxbaumia viridis*

Míra zpracování jednotlivých regionů (stav únor 2014)

Trvalé monitorovací plochy nelesních biotopů při jižním okraji Moravského krasu

23

Jedním z evropsky významných celorepublikově sledovaných biotopů jsou T3.3A Subpanonské stepní trávníky, mnohdy s výskytem evropsky významného druhu koniklece velkokvětý (*Pulsatilla grandis*) nebo hadinec červený (*Echium maculatum*). V rámci působnosti Správy CHKO Moravský kras byly vybrány dvě lokality a na nich založeny trvalé monitorovací plochy (TMP) o rozměrech 5 x 5 m fixované každá v jednom středovém a ve dvou rohových bodech. Dále byly zapsány charakteristiky jako sklon, expozice, souřadnice středového bodu. Byla odečtena výška porostu, pokryvnost jednotlivých pater i celková pokryvnost všech pater a pokryvnosti jednotlivých druhů rostlin uváděné v procentech. Byl proveden náčrt plochy a fotodokumentace. Subpanonské stepní trávníky v relativně nejzachovalejší podobě se v jižní části Moravského krasu nachází na stepním okraji NPR Hádecká planinka a dále v NPP Stránská skála. Záměrně byla vybrána taková místa pro TMP, aby každá plocha reprezentovala vegetačně odlišný typ téhož biotopu. Vzhledem k poloze obou lokalit těsně u Brna jde však o místa hojně navštěvovaná veřejností. Mezi významné vlivy působící na vegetaci tak patří sešlap, který v optimální míře biotopu prospívá.

V TMP na Hádecké planince dominuje z trav kostřava žlábkatá (*Festuca rupicola*), z dalších bylin ostřice nízká (*Carex humilis*), mateřídouška panonská (*Thymus panonicus*) a tollice srpovitá (*Medicago falcata*). Během zatím krátkého sledování, kdy byl opakovan odečet pokryvností pouze jednou, je společenstvo na TMP stabilní, což vyplývá z pozitivní míry působících vlivů jako je mozaiková seč a sešlap.

Vhodné je takto frekventovaná místa alespoň orientačně sledovat a monitorovat změny v zachovalosti a rozsahu trávníků. Detailnější sledování suchých trávníků je důležité i vzhledem k rychlým degradacím zejm. sukcesí, což se může až nevratně negativně projevat zejména u některých významných druhů rostlin i živočichů, z nichž mnohé jsou evropsky významné.

Hadinec červený

(šikoušek zelený) na Jesenicku (6 lokalit), v Železných horách (1 lokalita) a na Šumavě (9 lokalit). Oblasti Hrubého Jeseniku a Šumavy byly z hlediska stavu biotopů i četnosti výskytu šikouška zeleného vyhodnoceny jako velmi perspektivní a očekává se zde nárůst lokalit v průběhu dalšího mapování. Monitoringem se podařilo ověřit dosud známé lokality *Buxbaumia viridis* v Hrubém Jeseniku (10 lokalit), v Moravském krasu (5 lokalit), na Vysočině (2 lokality), v Moravskoslezských Beskydech (1 lokalita) a v Orlických horách (2 lokality).

Byl monitorován výskyt mechorostu *Dicranum viride* (dvouhrotec zelený) na 6 lokalitách. V EVL Hlubočké obory byl druh zaznamenán na 115 stromech a populace se zde jeví jako dlouhodobě stabilní. Bylo prozkoumáno dalších 5 potenciálních lokalit výskytu, kde druh nebyl ani přes podrobný průzkum a výskyt vhodných hostitelských stromů nalezen.

Bylo podrobně prozkoumáno 19 potenciálních lokalit výskytu rašeliništního mechorostu *Hammatocaulis vernicosus* (srpnatka fermežová). Druh nebyl bohužel nalezen na žádné z těchto lokalit. Stav lokalit byl v mnoha případech změněn obvykle absencí vhodného managementu, pouze 3 z těchto lokalit by se daly označit jako vhodné.

Na monitoringu se v roce 2013 podíleli 3 zaměstnanci AOPK ČR a 8 monitorovatelů z řad externistů.

Monitoring **cévnatých rostlin** byl v roce 2013 proveden u všech druhů přílohy II a IV. Sledováno bylo celkem 37 druhů, největší pozornost byla věnována nejhroženějším rostlinám s jednou až dvěma lokalitami v ČR (viz box č. 24). Velmi vzácné druhy se monitorují s každoroční frekvencí, např. jazyček jadranský, pelyněk Pančičův, Iněnka bezlistenná, endemity Hrubého Jeseniku lipnice jesenická a zvonek jesenický. Druhy méně ohrožené s více lokalitami se monitorují průměrně 1x za 2 - 3 roky např. střevíčník pantoflíček a koniklec velkokvětý. V roce 2013 bylo monitorováno téměř 600 lokalit (včetně mikrolokalit) a z dosažených výsledků vyplývá, že většina sledovaných populací, zejména velmi vzácných druhů, vykazovala stabilní nebo dokonce vzestupný stav a to zejména díky managementu. Populace některých evropsky ohrožených druhů ale dosud vykazují i sestupné trendy, těm pak bývá věnována zvláštní pozornost a bývají začleněny do záchranných programů.

Druhy přílohy IV (sněženka, arnika a plavuně) se v roce 2013 monitorovaly jen regionálně, kde to vyžadovalo zlepšení znalostí druhů, jinak se pro vyhodnocení jejich stavu využilo údajů v Nálezové databázi ochrany přírody, včetně dat z aktualizace vrstvy mapování biotopů a z odborné literatury. Monitoring cévnatých rostlin je v terénu prováděn do dotazníků AOPK ČR, které jsou modifikované individuálně pro každý druh. Získaná data jsou zapisována online do aplikace Monitoring druhů (MOD), v roce 2013 byla zapsána data nejen z loňského roku, ale průběžně se zapisovala i data z dřívějších let. Získané údaje se postupně vyhodnocují a umožňují zhodnotit trendy probíhající v populacích. Populace nově nalezených lokalit evropsky významných druhů přílohy II se rovněž zaznamenávaly do MODu ve stejné struktuře jako populace na již dříve zjištěných lokalitách.

V roce 2013 bylo zpracováno 49 hodnotících zpráv pro Evropskou komisi, u většiny zpráv (36) nedošlo k žádnému obratu ve vyhodnocení výsledného stavu ve srovnání s předchozí zprávou. U čtyř zpráv byl stav vyhodnocen o stupeň horší než v r. 2007. Ke zhoršení stavu zvonku krkonošského přispělo zjištění nových lokalit a upřesňování stavu jeho biotopů; populace žabníčku vzplývavého byla oslabena konkurencí dalších druhů a záložní populaci v uměle vyhloubené nádrži se nepodařilo udržet. Koniklec otevřený zaznamenal úbytek jedinců, zejména u slabších populací a podobně se snížila velikost populace u srpce karbincolisté, kde se na zhoršení stavu druhu podepsala nová obora pro zvěř. U devíti zpráv bylo naopak konstatováno zlepšení stavu. Některé druhy pozitivně zareagovaly na management (matizna bahenní, hvozdík písečný český, kuřička hadcová), u některých jsme zaznamenali nové kvalitní lokality, což se příznivě promítlo i do jejich stavu (střevíčník pantoflíček v panonské oblasti, nová lokalita Iněnky bezlistenné u Běštína).

Na sledování stavu evropsky významných cévnatých rostlin se v roce 2013 podíleli v převážné míře pracovníci AOPK ČR (30 pracovníků), z menší části byl monitoring prováděn specialisty formou smluv o dílo a objednávek (20 pracovníků). V rámci monitoringu hmyzu byl sledován stav druhů ze čtyř skupin: brouků, motýlů, vážek a rovnokřídlých.

V roce 2013 se monitoring **hmyzu** již kompletně držel nové koncepce finančně méně náročných aktivit, které ovšem přináší dostatečně kvalitní data jak z hlediska celorepublikové faunistiky, tak i z hlediska potřeb lokálních orgánů ochrany přírody. Smyslem této koncepce je provádět pouze cílený a omezený monitoring v ideálním případě pouze v oblasti, která byla určena pilotním monitoringem jako optimální pro výskyt cílového druhu a v čase (resp. fenologickým obdobím), kdy jeho početnost dosahovala svých maxim. Srovnáním těchto dílčích dat s výsledky pilotních monitoringů lze jednoduše odvodit stav populace na celém území během kompletní sezóny (při současné kontrole habituálních změn v rámci celé plochy). Nicméně v případě nejhroženějších či lokálně velmi omezených druhů byla zachována kontrola všech lokalit výskytu, ve vybraných případech došlo pouze k prodloužení monitorovací periody (např. z každoroční kontroly na dvouletou). V případě rozšířenějších a méně ohrožených druhů je aplikována metoda čtvercová (čtverec = pole síťového mapování), kdy je cílem jednou za 6 let (tj. jednou v rámci aktuálního hodnotícího období) prokázat obsazenost daného čtverce cílovým druhem. Tato metoda nám umožňuje poměrně flexibilně reagovat na množství dostupných finančních prostředků úpravou počtu monitorovaných lokalit v každém čtvrtí.

V případě **brouků** lze i u nejhroženější skupiny, saproxylů (druhů vázaných na mrtvé dřevo), pozorovat poměrně neměnný stav, kdy žádnému sledovanému evropsky významnému druhu nehrozí bezprostřední ohrožení vyhynutím a v řadě případů je situace stabilní. To je celostátní situace, v lokálním měřítku je řada lokalit ohrožena. Nedostatek starých soliterních stromů, resp. nevhodná věková struktura

porostu je proto nejzávažnějším ohrožujícím faktorem řady saproxylických druhů hmyzu. Příznivá situace je i u evropsky významných druhů střevlíků, kde je nejdůležitějším faktorem ohrožení sukcese lokalit. Z dalších druhů brouků zůstává neznámý chrobák jednorohý (*Bolbelasmus unicornis*), kde se poslední nálezy z roku 2002 stále nedaří potvrdit.

V případě evropsky významných druhů **rovnokřídých** lze také situaci hodnotit pozitivně. Kobylka sága (*Saga pedo*) prochází v současné době expanzí areálu svého rozšíření, respektive dochází k zahušťování stávajících lokalit. V případě saranče skalní (*Stenobothrus eurasius bohemicus*) můžeme hovořit o stabilní populaci, která je ovšem vázána pouze na několik lokalit v Českém středohoří, i díky nastavení managementu. Situace u **vážek** je také poměrně stabilní, v případě šidélka *Coenagrion ornatum* lze naopak sledovat pokračující expanzi areálu. Jen v případě druhů vázaných na stojaté vody (např. *Leucorrhinia pectoralis* a *L. albifrons*) se vyskytují lokální problémy s velikostí rybí osádky stanovišť, kdy přerybnění vede ke kolapsu celé lokální populace.

Kritická situace je ovšem u řady druhů **motýlů**. Tato skupina má oproti jiným skupinám velmi rychle reakční dobu (tj. změny v habitatu jsou velmi rychle reflektovány změnou velikosti populace). Proto lze situaci u motýlů brát jako jeden z indikátorů biodiverzity. Mezi EVD jsou druhy vymřelé (žlutásek barvoměnný) i druhy s poslední lokalitou (hnědásek osikový, okáč jílkový), vedle druhů relativně početných a stabilních i druhy ubývající (druhy modrásků). V současné době je monitoring hmyzu z velké míry závislý na výsledcích projektu OPŽP Mapování a monitoring EVD. Tento projekt umožnil mapování řady skupin hmyzu ve všech vhodných oblastech ČR a zajistil nejen velké množství náleзовých dat, včetně velmi zajímavých faunistických nálezů.

Monitoring **ostatních bezobratlých** byl v roce 2013 zajišťován jak interními, tak i externími spolupracovníky. Vlastní monitoring poprvé využíval podklady získané z výsledků projektu „Monitoring a celoplošné mapování evropsky významných druhů“, který ale nepokrývá všechny sledované druhy (např. pijavku lékařskou).

Podle metodik pro monitoring a mapování byly sledovány všechny významné skupiny, z desetinožců monitoring probíhal u raka kamenáče, který z většiny zajistili externí spolupracovníci (v současnosti nárůst na 54 lokalit) a raka říčního, na kterém se podílela i regionální pracoviště. Ze skupiny měkkýšů se monitorovaly lokality evropsky významných druhů (perlorodka říční, velevrub tupý, svinutec tenký, vrkoč útlý, vrkoč bažinný). Probíhalo každoroční mapování a monitoring lokalit pijavky lékařské (včetně nejteplejších oblastí Čech a další potenciální oblasti) a podruhé byly mapovány s ohledem na možný výskyt štírka *Anthrenochernes stellae* potencionální lokality v českém termofytiku spolu s vyplavenými dřevinami po povodních. Významné nálezy lokalit vrkoče Geyerova na Vysočině byly zohledněny při zpracování reportingu a pro budoucí územní ochranu spojenou s aplikováním příznivého managementu (viz box č. 25).

V souvislosti s račím morem byla prověřována pouze 1 lokalita (Plzeňský kraj). Na problematice AOPK ČR úspěšně spolupracuje s katedrou ekologie PŘF UK a VÚV TGM.

V roce 2013 byl monitoring **ryb a mihulí** uskutečněn v podobném rozsahu jako v roce 2012 a to hlavně díky projektu OPŽP Mapování a monitoring EVD. V rámci jedné jeho části bylo provedeno sledování nejcennějších evropsky významných lokalit (EVL), mezi takové patří EVL Soutok-Podluží s vysokou koncentrací evropsky významných druhů (11): parma obecná, bolen dravý, hořavka duhová, piskoř pruhovaný, sekavci, ježdík žlutý a dunajský, drsek velký a menší, ostrucha křivočará a hrouzka běloploutvý. Dále byl zhodnocen výskyt druhů vyskytujících se na území ČR velmi vzácně, např. mihule ukrajinské v EVL Račí potok, sekavčíka balkánského v EVL Vlára a hrouzka Kesslerova v EVL Bečva-Žebračka a Morava-Chropyňský luh. Pozornost byla věnována i ověření stavu populací sekavců v EVL Nová Říše a na dalších lokalitách.

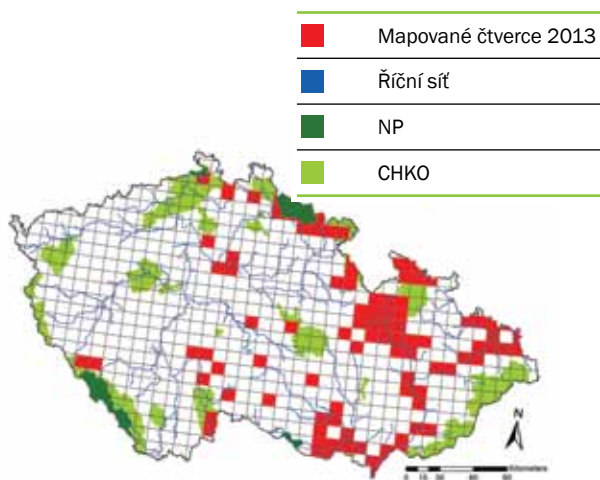
Ve druhé části bylo provedeno sledování 73 potencionálně vhodných lokalit s výskytem piskoře pruhované a hořavky duhové převážně na území Moravy a Slezska. Výsledky tohoto sledování ukazují znatelný pokles rozšíření piskoře, který byl zaznamenán pouze na třech lokalitách z 38 a pravděpodobně vymizel i na lokalitách v minulosti prokazatelně osídlených. U hořavky duhové nedošlo k tak nápadnému poklesu, hořavka byla potvrzena na 15 z 35 lokalit, i u ní ale došlo k vymizení na několika v nedávné minulosti zaznamenaných místech výskytu.

Sledování vranky obecné a mihule potoční bylo v loňském roce zacíleno hlavně na území Moravy a Slezska. Monitoring proběhl na 90 lokalitách a mnohé pozitivní nálezy představovaly rozšíření známého výskytu těchto druhů. Rovněž došlo k upřesnění hranic areálu vranky obecné a vranky pruhoploutvé. Tyto druhy byly v minulosti často zaměňovány a relevantní informace chyběly. Současně proběhlo také sledování stavu populací vranky obecné a mihule potoční na vybraných trvale monitorovaných lokalitách zajišťované interními pracovníky. Celkem bylo navštíveno 20 lokalit (8 pro vranku, 12 pro mihuli), kdy na každé monitorované lokalitě byly vždy sledovány tři reprezentativní profily v různých částech toku.

Celkem byly tedy získány informace o rozšíření ryb a mihulí v rámci 99 standardních mapovacích čtverců, což představuje přibližně 15 % plochy celé České republiky. To představuje v porovnání s rokem 2012 mírný pokles, celkově bylo ale dosaženo lepších výsledků z pohledu získání nových informací o výskytu jednotlivých druhů.

Rozsah sledování stavu mihulí a ryb v roce 2013

Sledování stavu **oboživelníků a plazů** probíhalo v roce 2013 na několika úrovních. Monitoring byl v tomto roce z 60 % realizován interními pracovníky (22 regionálních pracovišť a ústřední pracoviště) a ze 40 % externisty. Terénní práce probíhaly převážně v první polovině roku na konkrétně určených lokalitách v rámci systému monitoringu dle stanovených metodik.

V roce 2013 se také pokračovalo v projektu celoplošného mapování oboživelníků a plazů. Celkově (za 6 let) již bylo zmapováno 87 % území (polí síťového mapování) pro oboživelníky a 81 % pro plazy a to z 60 % interními spolupracovníky (23 regionálních pracovišť a ústřední pracoviště) a ze 40 % externími spolupracovníky. Bylo získáno přibližně 71 000 recentních nálezových dat o výskytu oboživelníků a 21 000 dat o výskytu plazů. Získané údaje jsou velmi cenným podkladem pro analýzy stavu druhů (viz obr.)

Největší taxonomickou skupinou **savců**, která je předmětem monitoringu, jsou netopýři (27 druhů). V roce 2013 bylo sledování opět zajištěno ve spolupráci s Českou společností pro ochranu netopýřů a zahrnovalo: 1) sčítání netopýřů na zimovištích (proběhlo v lednu a únoru – cca 700 lokalit); 2) sledování letních kolonií (proběhlo v červnu a červenci – 200 lokalit). Jedná se ve své podstatě o pokračování dlouhodobého projektu, který byl zahájen již v roce 1969 a získaná data tak zásadně přispívají k řešení problematiky dlouhodobých změn rozšíření a početnosti jednotlivých druhů na území ČR. V roce 2013 byl mj. potvrzen trend nárůstu početnosti netopýra velkého, netopýra brvitého či vrápence malého.

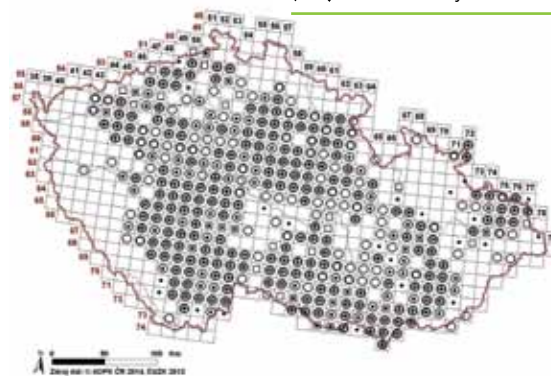
Výskyt sysla obecného byl v roce 2013 potvrzen celkem na 33 lokalitách. Na lokalitě Újezd u Brna nebyl výskyt potvrzen. Vzhledem k heterogenitě lokality by bylo vhodné provést podrobný průzkum těsně po probuzení syslů – před začátkem vegetační sezóny – aby bylo možné lépe rozhodnout o existenci či zániku kolonie na této lokalitě. Totéž se týká i lokality Jaroslavice, která nebyla v letošním roce kontrolována. Celková početnost populace syslů na území ČR byla odhadnuta na cca 3376 - 3596 jedinců.

Monitoring bobra evropského proběhl v roce 2013 v EVL

Niva Dyje a Labské údolí. Z území celé republiky pak byla shromažďována data o přetrvávajícím či novém výskytu.

V případě velkých šelem bylo z území celé České republiky získáno 218 údajů o výskytu rysa ostrovida, 31 údajů o výskytu vlka obecného a 8 údajů o výskytu medvěda hnědého. Získané údaje spolu s údaji předchozích monitoringů potvrzují stálý výskyt všech tří velkých šelem v oblasti Beskyd a stálý výskyt rysa ostrovida v Českém lese, na Šumavě, v Blanském lese, Novohradských horách, Brdech a Jeseníkách. Na ostatním území se zaznamenaným výskytem druhu nemá tento výskyt stálý charakter. I přes tuto pozitivní skutečnost je však stále velmi alarmující opakovaný velmi nízký počet údajů o výskytu rysů v Labských písevcích (a sousedních Krušných horách a Lužických horách), Jeseníkách a nově i oblasti Českého lesa, tedy v oblastech, kde ještě nedávno existovaly stabilizované a početnější subpopulace tohoto druhu. Situace v Českém lese zcela jistě souvisí s výrazným poklesem pozorování druhu v hraniční oblasti Bavorska (Oberpfalzer Wald a Fichtelgebirge). Naopak opakovaně se rys ostrovid vyskytl i v NP Krkonoše, v tomto území se však pravděpodobně nejedná o stabilní, rozmnožující se populaci. Poprvé byly získány údaje o velice pravděpodobném výskytu vlka v Krušných horách, kde se může jednat o výskyt migrujících jedinců z rozšiřující se německé populace v Lužici. Byly získány údaje i o výskytu medvěda mimo území Beskyd.

Rozšíření kuňky ohnivě

Kuňka ohnivá je druh preferující otevřená, slunná stanoviště, a to zejména v období rozmnožování. V porovnání s většinou ostatních druhů oboživelníků je náročnější na kvalitu biotopů. Vyžaduje několik typů biotopů, vodní plochy od kaluží po větší nádrže vhodných parametrů pro rozmnožování, otevřenou krajinu s pravidelnou a vhodnou extenzivní a mozaikovitou péčí o suchozemské biotopy.

V rámci projektu OPŽP Mapování a monitoring EVD proběhlo mapování/monitoring kromě netopýrů a sysla obecného (viz výše) u dalších 3 druhů: kočky divoké – získána fotodokumentace z oblasti Beskyd (verifikace údaje v současné době probíhá); tchoře stepního – 2 nová pozorování; a plšika lískového – doložení výskytu ve 4 nových polích síťového mapování.

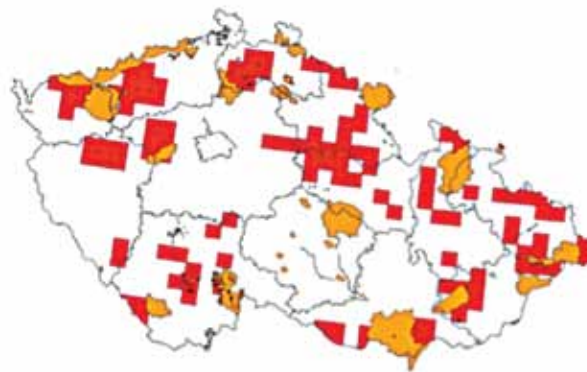
Sledování stavu ptačích oblastí a vybraných druhů **ptáků** z přílohy I směrnice o ptácích v roce 2013 proběhlo ve spolupráci s Českou společností ornitologickou (ČSO), která externě zajistila přibližně ¼ monitoringu. Zbývající ¾ byly zajištěny interními zaměstnanci AOPK ČR. Systém monitorovaných druhů v roce 2013 měl být stejný jako v roce 2010 – mělo tedy být monitorováno 49 druhů přílohy I a 8 shromaždišť vodních druhů ptáků. Nedostatek finančních prostředků si však vynutil omezení podílu externího monitoringu až na zmiňovanou ¼ a nebylo proto možné dosáhnout stejné úrovně monitoringu jako v roce 2010. Podařilo se sice zajistit monitoring 47 druhů, většina z nich však byla sledována pouze na několika málo z plánovaných lokalit. Shromaždišť vodních ptáků se pak podařilo monitorovat jen 7.

Výsledky monitoringu externích spolupracovníků i interních zaměstnanců AOPK ČR již byly odevzdávány skrze aplikaci Monitoring druhů (MOD), z níž budou data importována do ND OP.

Monitoring ptáků byl částečně pokryt také projektem OPŽP Mapování a monitoring EVD, v rámci něhož se mapuje 60 druhů ptáků z přílohy I směrnice o ptácích. V roce 2013 bylo zmapováno 130 polí síťového mapování.

Monitoring a mapování druhů ptáků přílohy I v roce 2013

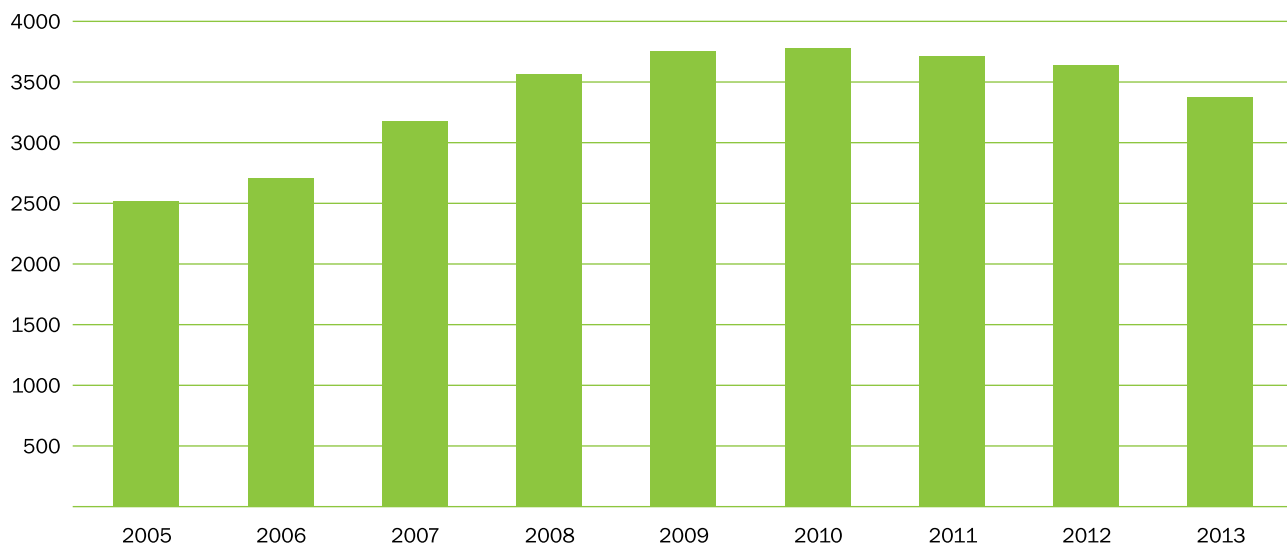
	Monitoring ptáků v roce 2013
	Mapování ptáků v roce 2013 (Map a Mon EVD)
	Hranice krajů

Přehled mapování a monitoringu ptáků v rámci sledování stavu druhů a v rámci projektu OPŽP Mapování a monitoring EVD v roce 2013.

V roce 2012 byla zpracována studie Analýza habitatových preferencí silně ubývajícího sýčka obecného z jádrového území jeho výskytu v ČR a návrh jeho ochrany.

Změny početnosti sysla obecného (*Spermophilus citellus*) v letech 2005 – 2013

3.4. Hodnocení péče o přírodu

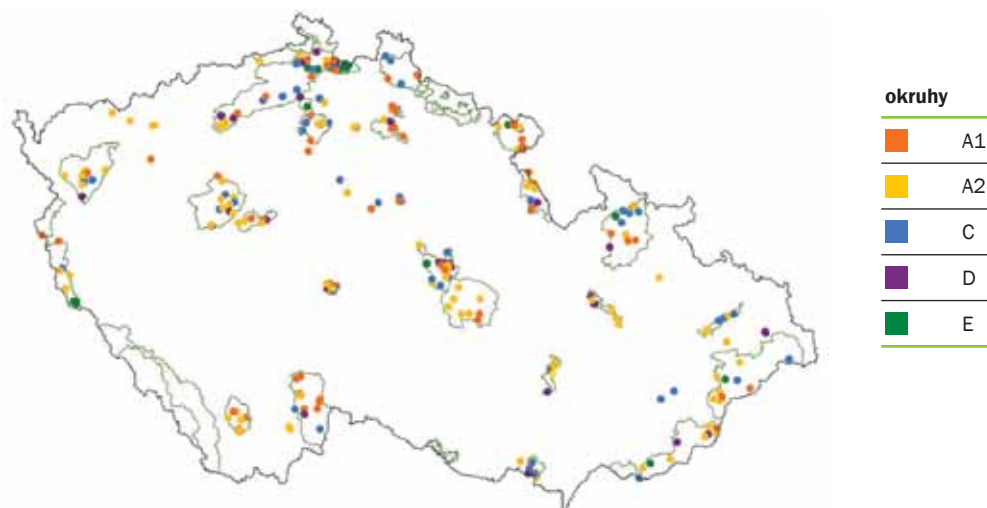
Hodnocení se zaměřuje na vybraná opatření prováděná v ochraně přírody a na jejich dopady na biodiverzitu. Zdrojem dat pro hodnocení je monitoring vzorku lokalit, které jsou předmětem péče ochrany přírody s cílem podpořit biologickou rozmanitost a zvýšit kvalitu biotopů. V roce 2013 pokračoval sběr dat zaměřený na 4 opatření:

- péče o trvalé travní porosty, konkrétně kosení, pastva a likvidace náletu (okruhy A1 a A2),
- vytváření tůní pro podporu obojživelníků (okruh C),
- likvidace invazních druhů rostlin (okruh D),
- výsadby a dosadby stanovištně původních dřevin (okruh E).

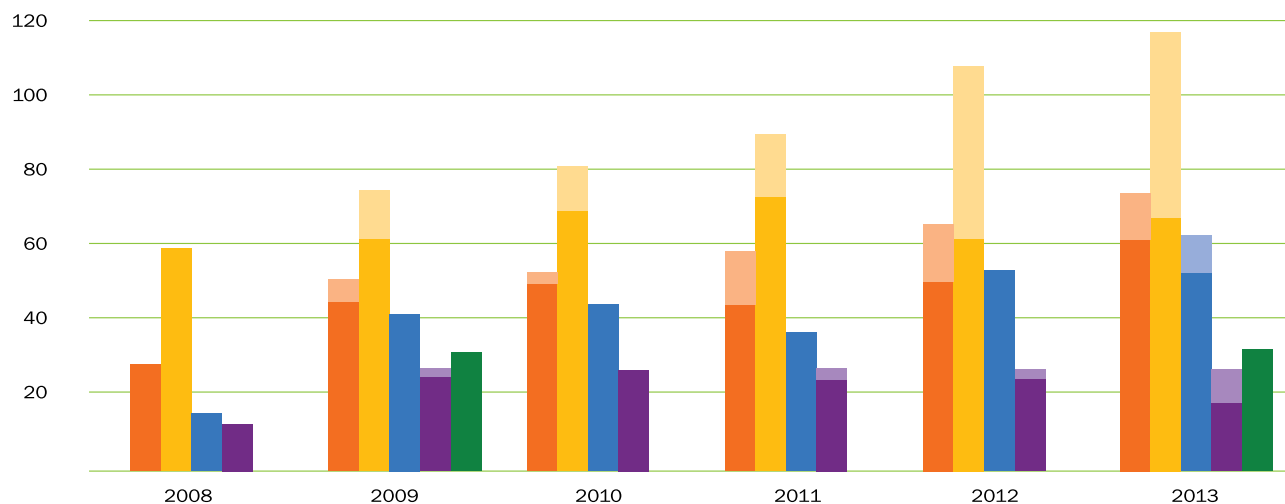
Na sběru dat se podílelo 65 monitorovatelů, všichni jsou pracovníky AOPK ČR. Jako každoročně se díky iniciativě monitorovatelů podařilo do sledování zařadit nové lokality (loni 27), jejich celkový počet tak dosahuje čísla 313. Sběr terénních dat proběhl v okruzích A1, A2, C a D standardizovaným způsobem podle již ustálené metodiky. V okruhu E byl rozšířen způsob hodnocení a následně přepracována metodika. Velkou pomocí při plánování sběru dat bylo loňské spuštění aplikace LandMan.

V průběhu roku byly vyhodnoceny trendy vývoje početnosti nebo pokryvnosti cílových druhů na jednotlivých sledovaných lokalitách. Početnost nebo pokryvnost cílového druhu slouží jako základní ukazatel dopadů ochranné péče na lokalitu. Vyhodnocení je k dispozici pro všechny lokality, na kterých máme data ze dvou a více let.

Ukázka vyhodnocení na dvou lokalitách, na každé pro jeden vybraný druh.

Vývoj počtu sledovaných lokalit

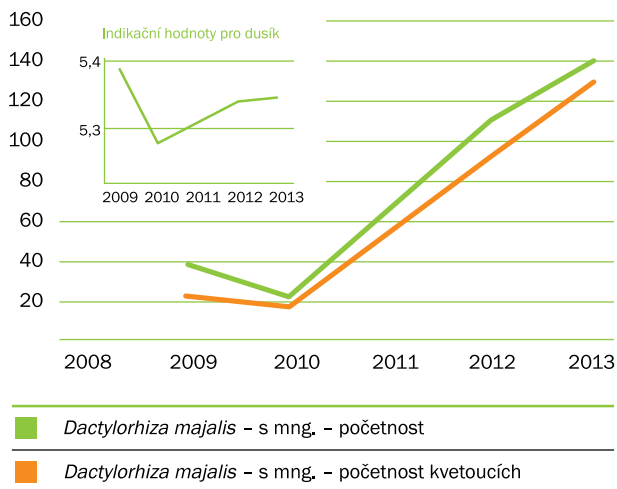

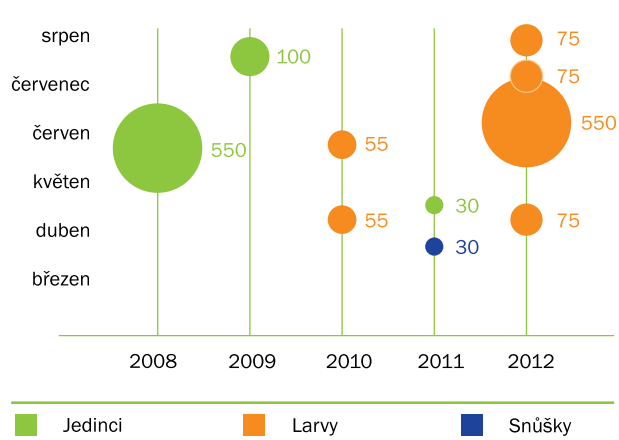
Společenstva na některých lokalitách jsou sledována metodou fytoocenologického snímkování (okruh A2). Trendy jsou v těchto případech sestaveny na základě indexů diverzity, počtu druhů ve snímku a Ellenbergových indikačních hodnot. Na základě trendů je možno provádět další srovnávání: např. na kolika lokalitách početnost (pokryvnost) cílového druhu roste, klesá nebo je v čase proměnlivá, v čem se liší lokality, na kterých zaznamenáváme nárůst či pokles ad.

Záměrem v roce 2014 je rozšířit vyhodnocení sebraných dat o další srovnávání, mj. s dalšími datovými sadami a také pomocí mnohorozměrných analýz, a dále o statistické testování hypotéz o vlivu managementu na cílové druhy a společenstvo na lokalitách.

Vývoj početnosti prstnatce májového na lokalitě „Třeboň – Prátr“ (okruh A1)

Vývoj početnosti ropuchy krátkonohé na lokalitě „Lom na Pasekách“

Monitoring oměje tuhého moravského v Beskydech

24

Statné a za květu nápadné rostliny oměje tuhého moravského (*Aconitum firmum* subsp. *moravicum*) potkáme v rámci České republiky pouze v Beskydech. Tento poddruh oměje tuhého patří mezi západokarpatské endemity. Jeho celkové rozšíření představuje jen malý ostrůvek uprostřed Evropy – kromě Beskyd roste již jen v přílehlé části Slovenska a Polska. Z těchto důvodů byl oměj tuhý moravský zařazený do seznamu evropsky ohrožených druhů rostlin soustavy Natura 2000 a od roku 2005 je také v Beskydech pravidelně sledován.

Rostlina je vzpřímená („tuhá“), běžně dosahuje výšky 1,8 metru. Tmavě modré květy, vysoké 2 - 3,5 cm, mají tvar vojenské přílby a uspořádány jsou v širokém mnohokvětém hroznu.

Oměj tuhý moravský roste v Beskydech v horských polohách, na vlhkých, humózních a polostinných stanovištích. Nejčastěji je součástí vegetace lesních pramenišť, suťových lesů, horských klenových bučin, vysokobylinných niv a devěsilových lemů potoků. Nejvýš byl zaznamenán v horských papratkových smrčínách pod vrcholem Kněhyně (ve výšce 1200 m n. m.), splavován bývá i do nižších poloh (břehy Čeladenky a Velkého potoka, asi 500 m n. m.). Ekologická plasticita způsobuje, že oměj se chová i jako apofyt a osidluje synantropní stanoviště, jako jsou okraje lesních cest, příkopy a skládky dřeva.

Areál výskytu oměje tuhého moravského v ČR sahá od východní části hřebene Veřovických vrchů, přes masív Radhoště, Kněhyně a Čertova mlýna až po Smrk, dál na východ od řeky Ostravice se již nevyskytuje. Ojedinelé jsou lokality v masívu Ondřejníku v Podbeskydské pahorkatině. Naopak, ani opakovaným průzkumem se nepodařilo potvrdit historicky uváděný výskyt z oblasti Javorníků.

Do roku 2000 byl oměj tuhý moravský zaznamenán pouze z 27 lokalit, počet rostlin byl odhadnut asi na 700 (Sedláčková 2001). Už tehdy bylo však zřejmé, že skutečné rozšíření taxonu bude mnohem širší. V průběhu desetiletého intenzivního monitoringu se podařilo v Beskydech vymapovat dalších více než 230 lokalit, s metapopulací čítající přes 20 000 rostlin. Systematickým sledováním populací oměje se zabýval především externí spolupracovník RNDr. Josef Janeček, později i interně pracovník Správy CHKO Beskydy a v menší míře také další 4 externisté.

Na základě celé řady morfologických měření stanovil J. Janeček spolehlivé determinační znaky taxonu a upřesnil klíč pro rozlišení oměje tuhého moravského a podobného, a v regionu častého, oměje pestrého (*Aconitum variegatum*). Podařilo se mu také v Beskydech identifikovat hybrida

křížence obou taxonů (*Aconitum berdaui* Zapal nsubsp. *walasii*). Výsledky determinací potvrzují i prováděná cytometrická měření (zatímco oměj tuhý moravský je tetraploid, o. pestrý je diploid a jejich hybrid triploid).

Vzhledem k velkému počtu lokalit, terénní náročnosti a finančnímu omezení byla asi na 60 vybraných lokalitách zvolena metodika každoročního (tzv. intenzivního) monitoringu, na ostatních lokalitách probíhá tzv. extenzivní monitoring (lokalita je mapována 1x/3 roky). Současně jsou procházeny i další oblasti s dosud nemapovaným výskytem taxonu a zaznamenávají se lokality nové. Intenzivní monitoring by měl přispět k objasnění trendů populace, stavu stanovišť i fluktuací v rámci celkové populace. V ideálním případě je vhodné lokalitu navštívit 2x – v době květu a v době plodu. Jedině tak lze zaznamenat skutečnou fertilitu populace, ale také napadení škůdci, které ji přímo ovlivňuje. Velmi častá je totiž gradace napadení mšicemi, klopuškami a plísní v období od kvetení do plodnosti.

Díky J. Janečkovi a ve spolupráci s fytokarantenním odborem ÚKZUZ v Opavě se podařilo determinovat plíseň napadající oměj tuhý moravský jako druh *Perenospora ficariae*. Na podnět J. Janečka se také odborníci z Entomologického ústavu Biologického centra AV ČR v Českých Budějovicích zaměřili na mšice, které v některých letech vytvářejí na omějích velmi silné kolonie. Kyjatka stračková (*Delphinobium junackianum*) sající běžně na stračkách, zde saje výlučně na oměji tuhém moravském a jeho hybridu s omějem pestrým, avšak doposud nikdy nebyla pozorována na oměji pestrém. Specifická vazba těchto přirozených nepřátel zřejmě souvisí s chemickým složením omějů, konkrétně s vysokým obsahem alkaloidů.

Lokality intenzivního monitoringu zahrnují takřka 80 % dosud známé populace oměje tuhého moravského v celé oblasti Beskyd. Většina je také součástí některého z maloplošných chráněných území, čímž je do značné míry zajištěna jejich ochrana.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Beskydy.

Od roku 2003 je na území CHKO Kokořínsko prováděn mj. trvalý monitoring uvedeného měkkýše se zaměřením na změny v početnosti v souvislosti se změnami stanovišť a v souvislosti s prováděným managementem (kosení) ve vybraných územích. V několika MZCHÚ byly vybrány plochy 50 x 50 cm na kterých je každoročně zjišťována početnost vrkoče bažinného. Pozornost byla věnována především místům, kde se kosí podmáčené rákosiny a ostřicové mokřady. Vždy je tak sledována jak kosená plocha, tak i kontrolní plocha s absencí kosení. Kromě toho jsou sledovány i mokřadní olšiny, kde se druh také vyskytuje a kde zdánlivě k žádným změnám nedochází. Z dosavadních výsledků prozatím vyplývá, že pokud nedojde kosením k výraznější změně stanoviště (např. z vysokých ostřic na nízký trávník), tak se zde vrkoč nadále vyskytuje, ale vzhledem ke značným fluktuacím v početnostech daným velkým množstvím faktorů nelze jednoznačně říci, zda má kosení negativní či pozitivní vliv na populaci tohoto druhu. Z rozmístění lokalit na plochách s různou výškou hladiny vody však jednoznačně vyplývá, že podstatná je především „podmáčenost“ stanoviště. Ideálním biotopem jsou mokřady s hladinou vody kolísající v blízkosti povrchu půdy, plochy s hlouběji položenou hladinou mu příliš nevyhovují.

Vrkoč bažinný

Charakter monitorované plochy u Tubože (PP Prameny Pšovky)

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Kokořínsko.

4/ Práce s veřejností

Osvěta

I v roce 2013 bylo, zejména regionálními pracovišti, uspořádáno několik set akcí pro širokou veřejnost, kterých se zúčastnilo více jak 100 tisíc návštěvníků. Připraveny byly desítky exkurzí v terénu s kvalifikovanými průvodci (130 akcí), tematicky laděné přednášky (552), výstavy (49), semináře a v neposlední řadě také soutěže (161). Mezi tradiční akce patří Vítání ptačího zpěvu, Mezinárodní noc pro netopýry či oslavy Evropského dne chráněných území. Popularitu si získaly Slavnosti stepí v Českém středohoří, které se v roce 2013 konaly podruhé. Jak již bývá zvykem, řada akcí byla i v loňském roce uspořádána u příležitosti výročí vyhlášení některých CHKO (kupříkladu k 40. výročí CHKO Beskydy, 45. výročí CHKO Jizerské hory či 35. výročí CHKO Křivoklátsko). Veřejnosti je přístupná také odborná knihovna AOPK ČR, v níž bylo k 31. prosinci 2013 zaevidováno 20 479 svazků a 153 aktuálně docházejících periodik. Knihovna se počtem svazků řadí do kategorie středně velkých. Oproti běžné knihovně zajišťuje odborná knihovna prodej a distribuci publikací vydávaných AOPK ČR. Jejich přehled je průběžně aktualizován na internetových stránkách www.nature.cz. Zároveň se intenzivně pracovalo na tom, aby zkraje roku 2014 mohl být zpřístupněn online katalog s databází.

Návštěvnická infrastruktura

Správy CHKO ve vybraných lokalitách provozovaly a udržovaly více než 90 naučných stezek, díky kterým se tisíce návštěvníků přímo v terénu dozvídají zajímavosti o rostlinách, živočišcích, o místním přírodním prostředí (loukách, lesích, jeskyních, mokřadech atd.) či o způsobech hospodaření a péče o území, kterým stezka prochází.

Kromě naučných stezek mohou návštěvníci využít různé prvky návštěvnické infrastruktury, jako jsou přístřešky či lavičky pro odpočinek. Pro snadnější pohyb v různém prostředí se budují mostky, schody zdolávající příkrou stráž či zábradlí zajišťující bezpečný průchod nad skalní průrvou nebo oblíbené vyhlídky umožňující rozhled do krajiny.

Do údržby naučných stezek se mohla zapojit také široká veřejnost. Například Správa CHKO Orlické hory zorganizovala pro Klub českých turistů z Dobrušky brigádu v přírodě, konkrétně na NS Zemská brána ve stejnojmenné přírodní rezervaci. Akce se zúčastnilo 9 turistů, kteří natřeli 10 stojanů NS a další 2 zařízení informačního systému.

Program Dům přírody

V roce 2013 pokračovaly práce na programu Dům přírody, který byl zahájen roku 2009. Jeho cílem je vybudovat ve vybraných chráněných krajinných oblastech návštěvnická střediska, která budou návštěvníkům poskytovat informace

o ochraně přírody a krajiny, přírodního a kulturního dědictví dané lokality. Bez podpory veřejnosti by totiž nebylo možné ochranu přírody a krajiny účinně a dlouhodobě zajišťovat.

Dům přírody Třeboňska, jehož provozovatelem je Informační kulturní středisko města Třeboň, byl pro veřejnost otevřen již čtvrtým rokem. V letní sezóně 2013 byl také zahájen provoz Domu přírody Slavkovského lesa. Obsahuje čtyři expozice, které představují čtyři stěžejní fenomény CHKO Slavkovský les – minerální prameny, rašeliniště, hadce společně s mokřadními loukami a lesy. Je určen pro návštěvníky všech věkových kategorií a celá expozice je prezentována ve třech jazykových mutacích. Více viz box č. 26.

Zahájena byla také realizace Domu přírody Litovelské Pomoraví a byla odsouhlasena realizace projektu Dům přírody Blaníku na úpatí Velkého Blaníku.

Koncem roku 2013 byla také schválena dotace na realizaci návštěvnického střediska Dům přírody Moravského krasu a byla zahájena výstavba. Celkové výdaje na projekt ve výši 84 mil. Kč spolufinancuje z 85 % Evropská unie z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životní prostředí. Návštěvníkům nabídne interaktivní expozici, která přibližuje například geologickou minulost či dávný i současný život v jeskyních tohoto mimořádně cenného území.

Rada AOPK ČR

Poradní orgán ředitele byl ustanoven s cílem otevřít profesionální ochranu přírody zainteresované veřejnosti z řad uznávaných osobností zejména z oblasti vědy, zákonodárců, veřejné správy a neziskového sektoru. Vedle zpětné vazby bude Rada i inspirací při koncepční a strategické práci organizace. Rada je platformou pro výměnu názorů, znalostí a zkušeností, výsledkem jednání Rady jsou doporučení Rady řediteli AOPK ČR. Členství v Radě AOPK ČR (viz příloha na str. 94) je čestné, bez nároku na odměnu.

Poskytování informací

Podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím podaly v roce 2013 fyzické či právnické osoby na AOPK ČR více než tisíc písemných i ústních žádostí o informace. Ty byly poskytnuty písemně, ústně, telefonicky nebo elektronicky. Pokud nebyla AOPK ČR příslušná k vyřízení žádosti, postoupila ji správnímu orgánu kompetentnímu k jejímu vyřízení. Žádosti o informace podávaly většinou soukromé osoby, dále zástupci občanských sdružení a neziskových organizací, Česká inspekce životního prostředí, městské a obecní úřady, různé organizace působící v oblasti ochrany přírody a krajiny, vysoké školy atd.

Dům přírody Slavkovského lesa, druhé návštěvnické středisko zrealizované v rámci programu AOPK ČR Dům přírody, byl slavnostně otevřen 14. června 2013. Uprostřed bývalého Císařského lesa, v blízkosti národní přírodní rezervace Kladské rašeliny, v objektu bývalého loveckého zámečku Kladská nedaleko Mariánských Lázní vznikl společný projekt AOPK ČR a státního podniku Lesy ČR v červenci 2009, kdy se obě strany dohodly na realizaci společného návštěvnického střediska. Lesní závod Kladská, regionální pracoviště Lesy ČR. poskytly zrekonstruovanou část budovy bývalého hospodářského zázemí loveckého zámečku a zavázaly se k provozu Domu přírody. AOPK ČR do vybraného objektu zrealizovala expozici.

Ještě v roce 2009 vznikla studie expozice Ing. arch. Zdeňka Franty a Mgr. Přemysla Tájka. Studie vychází ze staršího záměru z Plánu péče CHKO Slavkovský les vybudovat na Kladské informační středisko. Autoři museli navrhnout takové řešení expozice, které umožňoval již zrekonstruovaný objekt a splnit podmínky Jednotného architektonického konceptu pro navrhování návštěvnických středisek AOPK ČR. Vnitřní expozice je rozdělena do 4 částí, ve kterých interpretují nejvýznamnější biotopy a fenomény přírody Slavkovského lesa – minerální prameny, rašeliniště, hadce, mokřady a lesy. Projektovou dokumentaci vypracovala v roce 2010 společnost „M Plus“ spol. s r.o., která se stala podkladem pro vypracování žádosti do Operačního programu Životní prostředí do XX. výzvy.

Vlastní realizace byla tak zahájena až v polovině roku 2012. Vnitřní a vnější expozici zhotovila společnost AV MEDIA, a.s. Expozice je určena všem návštěvníkům, je vrstvena do tří úrovní a oživena dynamickými prvky a efekty. Celá expozice využívá audiovizuální technologie jak pro vytváření mimořádné atmosféry (zvuky přírody, světelná nálada), tak i pro simulace přírodních jevů a vizuální efekty, které se snaží poutavě zvýšit zájem o vybrané fenomény Slavkovského lesa. Konkrétně v úvodu expozice je umístěna simulovaná mofeta, která nejen doslova „bublá“ podobně jako v přírodě, ale navíc díky kontextuální projekci v pozadí vysvětluje audiovizuálně návštěvníkům celý tento přírodní jev. Mimořádně poutavý je holografický efekt „Víla“ umístěný ve speciálním prostoru horního patra expozice, který je jakýmsi „WOW“ efektem inspirovaným přírodními domy v zahraničí.

Expozice domu přírody se může pyšnit unikátním řešením tzv. interaktivního dotykového stolu umístěného ve vestibulu objektu. Dotykový stůl je doslova jakousi studnicí informací o Slavkovském lese. Aplikace obsahuje rozsáhlé množství

map, které vycházejí z mimořádně bohatého zdroje mapových podkladů AOPK ČR. Návštěvník si tak může interaktivně zobrazit turistickou mapu, historickou mapu, přírodní mapu nebo krajinu. Navíc je k dispozici i interaktivní 3D mapa celé CHKO. Každá mapa je doplněna kontextuálními informacemi jako jsou: fotografie, panoramata, videa nebo dokonce modely geomorfologických zajímavostí kraje. Pro nejmenší je tu i poznávací hra (přirázování zvířat, stromů, ptáků). Pro hloubavé je zde encyklopedie znalostí ve formě interaktivního průvodce Slavkovským lesem. V celé expozici jsou informace distribuovány i formou dotykových obrazovek, které umožní interaktivní vzdělávání (animovaný vznik rašelinišť, mapy oblastí) a dokonce haptický 3D kvíz.

Celou expozici završuje 3D kinosál, kde návštěvník může načerpat přírodní krásy a detaily pomocí 3D stereoskopické technologie. K dispozici je hned několik 3D filmů, kde jeden z titulů je přímo vyroben pro Dům přírody.

Provoz Domu přírody zajišťuje regionální pracoviště Lesy ČR, s.p., Lesní závod Kladská. AOPK ČR přispívá ročním příspěvkem na provoz ve výši 0,48 mil. Kč z národního programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny v rámci péče o chráněnou krajinnou oblast v souladu se schváleným plánem péče CHKO Slavkovský les.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Slavkovský les a KS Pízeň.

Veletrh "Česká příroda"

V prvním pololetí roku 2013 byla zahájena celoroční kampaň „Česká příroda“ veletrhem v pražském Národním domě na Vinohradech, který představil činnost všech 13 resortních organizací Ministerstva životního prostředí. Bohatý doprovodný program se odehrával na několika místech Národního domu. V promítací místnosti bylo například možné shlédnout nejúspěšnější snímky z Ekofilmu

za rok 2012, speciální sál byl vyhrazen ČMHÚ, v hlavních prostorách bylo možné seznámit se s aktivitami AOPK ČR, NP a jeskyní. Součástí programu byly také workshopy pro školy, vědomostní hry, edukativní programy či možnost seznámit se s exponáty vlka, rysa, vydry a dravců.

Cílem kampaně bylo především upozorňovat na hodnotu české přírody.

Publikační činnost

V příloze této výroční zprávy naleznete přehled veškerých publikací a tiskovin, které připravilo a vydalo ředitelství AOPK ČR. V roce 2013 jich bylo 5. Mimo jiné například Metodika pro praktickou ochranu ptáků v zemědělské krajině či 2. doplněné a aktualizované vydání Oceňování dřevin rostoucích mimo les (včetně výpočtu kompenzačních opatření za kácené nebo poškozené dřeviny). Kromě toho také některá regionální pracoviště vydávala, na vlastní náklady či ve spolupráci s partnery, řadu dalších tiskových materiálů určených pro širokou veřejnost. Jako příklad je možno uvést leták vydaný v rámci „Projektu LIFE+ Stepi Lounského středohoří – Nepůvodní druhy rostlin v Českém středohoří, který je zaměřen na aktivní ochranu mezinárodně významných stepních společenstev.

Během roku 2013 opět vyšlo šest pravidelných čísel časopisu Ochrana přírody, který poskytuje odbornou a informační podporu zejména profesionálním ochráncům přírody a je přístupný rovněž na internetových stránkách www.casopis.ochranaprirody.cz. Za zmínku také stojí příprava nového layoutu pro nadcházející období.

AOPK ČR v roce 2013 vydala více než 40 tiskových zpráv, které se opět věnovaly celé škále nejrůznějších aspektů její činnosti a to od záchranných programů až po managementová opatření.

5/ Mezinárodní spolupráce

Mezinárodní závazky

A) Natura 2000

Činnost AOPK ČR v oblasti soustavy Natura 2000 byla i v roce 2013 představována zejména odbornou podporou MŽP v rámci plnění závazků plynoucích z evropských směrnic.

Byla dokončena příprava novely nařízení vlády (ukončené meziresortní připomínkové řízení, předání podkladů k přípravě novely nařízení vlády), kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit. Novela vyšla v říjnu 2013 pod číslem 318/2013 Sb. V souvislosti s novelou byly připraveny digitální mapové podklady k poskytování ÚAP (ve spolupráci s oddělením ÚSOP) a podklady o formách ochrany EVL do Věstníku MŽP.

Na podzim 2013 byla AOPK ČR oficiálně vyzvána ze strany MŽP, aby zahájila přípravy na doplňování soustavy Natura 2000. Na základě rámcového harmonogramu předloženého MŽP byl navržen podrobný harmonogram přípravy návrhů lokalit pro dosud nedostatečně zastoupená stanoviště a druhy. Oddělení mezinárodních závazků (OMZ) začalo s analýzou informačních zdrojů a datových podkladů, které mohou sloužit jako zdroj informací pro regionální pracoviště. Současně bude celý proces doplňování a předjednávání návrhů lokalit na doplnění řídit a koordinovat.

Informace o lokalitách soustavy Natura 2000 byly průběžně evidovány a aktualizovány, a to především v rámci vnitřní databáze lokalit soustavy Natura 2000 (modul Natura 2000 a Předjednávání v Intranetu), i v rámci dalších interních evidencí OMZ (zejména evidence tzv. problematických EVL, u kterých se požaduje úprava výčtu předmětů ochrany nebo vymezení hranic).

V rámci pravidelného režimu poskytování aktualizovaných údajů o soustavě Natura 2000 byla v září 2013 předána Evropské komisi aktualizovaná databáze národního seznamu prostřednictvím předepsaného formátu (tzv. datového formuláře SDF).

Také v roce 2013 bylo OMZ zapojeno do problematiky posuzování podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (tj. posuzování vlivů na lokality soustavy Natura 2000 – tzv. „naturové hodnocení“). Pro MŽP byla zpracována odborná vyjádření k hodnocením a posudkům především za účelem udělování a prodlužování autorizace. Zástupci OMZ se zúčastnili tematicky spřízněných akcí – setkání autorizovaných osob (pořádalo MŽP) a mezinárodního workshopu k problematice naturového hodnocení, který se konal v září 2013 v Mikulově (pořádal Ametyst).

Odborná skupina pro hodnocení EVL byla v roce 2013 svolána dvakrát (26. 2. 2013 a 12. 11. 2013), společně

s regionálními garanty pro Naturu 2000. Byl řešen především metodický přístup pro sledování stavu EVL, téma problematických EVL a poskytnuty aktuální informace k soustavě Natura 2000. Metodika sledování stavu EVL byla podrobena obsahové revizi, především na základě provedené analýzy pro testované lokality a fenomény.

Průběžně byly aktualizovány stránky Natura 2000 (www.natura2000.cz).

B) Spolupráce s MŽP na plnění povinností vyplývajících z rámcové směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/EC ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

Projekt Národního programu SFŽP “Metodické postupy pro hodnocení stavu vodních útvarů ve vazbě na registr chráněných území ve smyslu RSV”, který AOPK ČR podávala v roce 2012, nebyl realizován z důvodu administrativních překážek pro převod finančních prostředků. Po dohodě s MŽP byla provedena pouze aktualizace seznamu lokalit soustavy Natura 2000 a nově byly doplněny ramsarské lokality. K aktualizaci seznamu na vodu vázaných MZCHÚ nedošlo.

C) Zastupování ČR v rámci agendy spojené s činností Evropské komise (EK)

• Komunikace s EK o změnách v národním a evropském seznamu EVL

Průběžně byly evidovány žádosti o změny a úpravy EVL, možnosti řešení byly diskutovány s MŽP a EK. Byl připraven dokument shrnující typy problematických EVL, který byl představen EK na jednání v Bruselu společně se zástupci MŽP (říjen 2013). EK navržený způsob řešení neoficiálně schválila. Na tomto základě budou v roce 2014 předloženy první zásadnější návrhy na změny a úpravy EVL z hlediska výčtu předmětů ochrany a vedení hranic.

• Účast na jednáních s Evropskou komisí

Vzhledem ke svěřeným úkolům zastupovala AOPK ČR Českou republiku ve výborech zřízených EK v souvislosti s plněním povinností daných směrnicemi o stanovištích a ptácích: Habitats Committee a Ornis Committee (společně se zástupcem MŽP), v Bruselu (2. - 4. 10. 2013), kde byla projednána otázka problematických EVL a způsob řešení s EK. Účast na odborné skupině Natura 2000 Management Group byla v roce 2013 ze strany AOPK ČR vynechána, ČR byla prezentována zástupcem z MŽP.

- **Spolupráce na organizaci semináře k financování soustavy Natura 2000**

OMZ pomáhalo v ČR organizačně zajistit seminář EK pořádaný v jednotlivých členských státech za účelem šíření informací o možnostech financování soustavy Natura 2000 pro další finanční období. Pořádání semináře zajišťovala pro EK organizace WWF na základě smlouvy a za partnerské podpory MŽP, které převzalo za českou stranu garanci. Seminář poskytl základní představu o finančních nástrojích určených pro Naturu 2000 a představil některé zkušenosti s nastavením finančních nástrojů v ČR, Polsku a Rakousku.

D) Ostatní mezinárodní agenda

- **Činnosti v rámci Evropského tematického střediska biologické rozmanitosti (European Topic Centre on Biodiversity – ETC/BD)**

K roku 2013 byla ukončena činnost stávajícího konsorcia ETC/BD, nicméně AOPK ČR se společně s dalšími organizacemi stala součástí nového konsorcia pro období 2014 - 2018. OMZ je i nadále odpovědné za komunikaci a koordinaci spolupráce s ETC/BD jak na odborné úrovni, tak i při vykazování zpráv o činnosti a nákladech. V roce 2013 se AOPK ČR podílela na řešení úkolů spojených například s aktualizací příloh směrnice o stanovištích a o ptácích, přípravě reportingu podle čl. 17 směrnice o stanovištích, revizi a návrhu indikátorů pro hodnocení biodiverzity nebo studii věnované migračním koridorům a analýze databáze chráněných území registrovaných podle Rámcové směrnice o vodách (WFD) ve vztahu k lokalitám soustavy Natura 2000.

- **EUROPARC**

Po odchodu Michaela Hoška, který byl nejen zástupcem AOPK ČR v české sekci EUROPARC, ale také jejím prezidentem, došlo k zásadním změnám. Vedení a koordinace české sekce byly po nové volbě předány na Správu KRNP. Zastupování AOPK ČR v roce 2013 bylo dočasně v rukou ředitele Františka Pelce. Zástupce OMZ se zúčastnil výroční konference Federace EUROPARC v Maďarsku, kde se současně konalo pracovní setkání zástupců sekce.

- **Spolupráce při naplňování závazků vyplývajících z Úmluvy o ochraně a udržitelném využívání Karpat (Karpatská úmluva)**

Činnosti v roce 2013 zahrnovaly podporu organizace 2. konference CNPA (Síť chráněných území Karpat) konané na Slovensku, účast na jednáních a připomínkování vybraných nově připravovaných protokolů a akčních plánů těchto protokolů. Dále byly připomínkovány vybrané materiály připravené v rámci projektu Bioregio Carpathians (červené seznamy, doporučení týkající se velkých šelem apod.). AOPK ČR se zároveň ve spolupráci s MŽP podílela na přípravě konání 4. Konference smluvních stran Karpatské úmluvy, které se uskuteční v září 2014 v Mikulově.

- **Úmluva o ochraně evropské fauny a flory a přírodních stanovišť (Bernská úmluva)**

Byl vypracován reporting za roky 2011 - 2012, týkající se počtu udělovaných výjimek z ochrany zvláště chráněných druhů příloh Bernské úmluvy na území CHKO. Součástí reportu byly také údaje z Registru CITES sumarizující údaje o držení a obchodu s ohroženými druhy dravců a sov pro komerční účely (sokolnictví a chov v zoologických zahradách) – obsahuje jen údaje o počtu udělených povolení a nereflekтуje celkový stav držených druhů ptáků. Opět vyvstala otázka potřeby registru druhové ochrany nejen pro účely podávání zpráv EK, ale i pro potřeby orgánů státní správy na národní úrovni.

- **Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů (Bonnská úmluva)**

V rámci Memoranda porozumění o ochraně středoevropské populace dropa velkého proběhla administrace přípravy smlouvy o bezplatném užívání pozemků převedených na jaře 2013 z Pozemkového fondu na AOPK ČR za účelem hospodaření ve prospěch dropa. Zástupci AOPK ČR se aktivně zúčastnili semináře o dropovi velkém v Hodonicích.

- **Program Člověk a biosféra (MaB)**

OMZ ve spolupráci s odd. ÚSOP zajišťovalo předání aktualizovaných podkladů k vymezení hranic a nově také zonace všech území biosférických rezervací zapojených do programu MaB.

- **Informační systém Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD CHM)**

Česká verze webu CHM (Clearing House Mechanism) Úmluvy o biologické rozmanitosti byla nově vytvořena v jiném prostředí a byla pojata jako informační rozhraní pro všechny mezinárodní úmluvy v ochraně biologické rozmanitosti, jichž je Česká republika členem. AOPK ČR nadále zůstává národním koordinátorem tohoto informačního systému (National Focal Point) a bude zajišťovat pravidelnou aktualizaci a správu systému. Technickou podporu bude i nadále zajišťovat MŽP.

E) Významné mezinárodní projekty

- **Projekt zahraniční rozvojové spolupráce „Preparation of Management Plan for the Tusheti Protected Landscape“ (Příprava plánu péče pro chráněnou krajinnou oblast Tušsko), Gruzie**

Projekt současně naplňuje Memorandum o spolupráci uzavřené mezi AOPK ČR a sesterskou organizací v Gruzii Agency of Protected Areas of Georgia (APA) a oběma spřízněnými ministerstvy životního prostředí ČR a Gruzie. Všechny klíčové aktivity a výstupy projektu byly v roce 2013 dokončeny. S ČRA bylo dohodnuto prodloužení plnění projektu do poloviny roku 2014, za účelem finalizace metodické příručky a dopracování gruzínské verze plánu péče a usnadnění jeho oficiálního přijetí. Na roky 2014 a 2015 je plánován navazující rozvojový projekt s cílem pomoci správě CHKO Tušsko s implementací opatření navržených v plánu péče.

- **Twinning projekt: Podpora správy chráněných území a péče o ně v Gruzii (Strengthening Management of Protected Areas of Georgia)**

Projekt současně naplňuje Memorandum o spolupráci uzavřené mezi AOPK ČR a sesterskou organizací v Gruzii Agency of Protected Areas of Georgia (APA) a oběma spřízněnými ministerstvy životního prostředí ČR a Gruzie. Projekt je řešen ve spolupráci s Österreichische Bundesforste AG, Umweltbundesamt GmbH, Natural History Museum Vienna, MŽP a Krkonošským národním parkem.

S plněním projektu se začalo od druhé poloviny roku 2013. Účast na plánovaných aktivitách se očekává na jaře 2014.

- **2nd Conference of the Carpathian Network of Protected Areas (CNPA) – projekt financovaný z projektu Bioregio Carpathians.**

OMZ se zapojilo do přípravy grantového projektu, který zajistil další zdroj financování druhé konference Karpatských chráněných území (CNPA) v roce 2013 z Vísegrádských fondů. Hlavním žadatelem o projekt byla WWF-DCP (Vídeň), dalšími

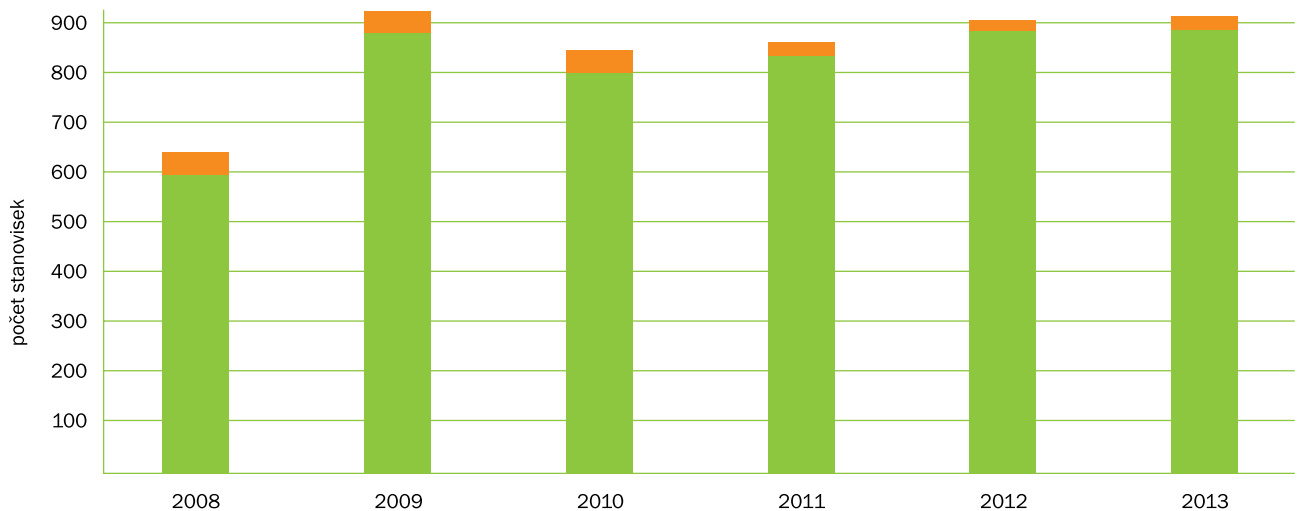
navazujícím na NP Bavorský les. Na české straně sledované území navazuje na NP a CHKO Šumava v Jihočeském a Plzeňském kraji.

Sledovány jsou také některé migrační koridory pro velké savce. Na české straně se zatím podařilo pořídit přes 20 fotografií rysů. Plánována je kromě osvěty také společná databáze nálezů a vytvoření populačního modelu přežívání rysa.

2. Vědecký orgán CITES

AOPK ČR je podle § 27 zákona č. 100/2004 Sb. o obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin ustavena tzv. vědeckým orgánem CITES (Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). Velmi úzce spolupracuje s hlavním tzv. výkonným orgánem CITES (MŽP), výkonnými orgány s další působností (krajské úřady) a kontrolními orgány (ČíŽP, celní správa).

Počet stanovisek vydaných AOPK ČR k žádostem o udělení výjimky

zdroj: elektronická databáze Registr CITES, zprávy o činnosti oddělení 2008 - 2013

■ Pozitivní stanoviska ■ Negativní stanoviska

partnery byly: Štátná ochrana prírody a krajiny Slovenskej republiky (ŠOP SR), Pieninský národný park, AOPK ČR a Duna-lpoly Nemzeti Park Igazgatóság z Maďarska. Konference se zúčastnilo 140 lidí ze všech 7 zemí Karpatské úmluvy.

- **Transboundary Lynx Cooperation ("Trans-Lynx-Project") (2012 - 2015)**

Do konsorcia partnerů patří Bayerisches Landesamt für Umwelt, Nationalparkverwaltung Bayerischer Wald, Bayerischer Jagdverband - Wildland Stiftung, Bund Naturschutz in Bayern e.V., Landesbund für Vogelschutz e.V., WWF - World Wide Fund for Nature Deutschland, Alka Wildlife o.p.s; a AOPK ČR jako nefinanční partner. Hlavní aktivitou je monitoring rysa ostrovida pomocí fotopastí v území

A) Podpora výkonu státní správy

Převážná většina celkové agendy vědeckého orgánu spočívala v roce 2013 ve vydávání stanovisek k výjimkám ze zákazu obchodních činností pro druhy z přílohy A k nařízení Komise (ES) č. 338/1997 pro orgány státní správy – výkonné orgány CITES (krajské úřady). Počet stanovisek k výjimkám ze zákazu obchodních činností v roce 2013 byl 911, žádostí bylo srovnatelně s rokem 2012 (904). Veškerá stanoviska byla vypracována v rámci webové aplikace Registr CITES. Nesouhlasných stanovisek bylo vydáno celkem 26. V rámci posuzování splnění podmínek článku 54 nařízení 865/2006 (exempláře narozené a odchované v zajetí) provedli pracovníci vědeckého orgánu 3 odborná šetření u soukromých chovatelů a 1 v zoologické zahradě.

V rámci žádostí o výjimku pro exempláře narozené a odchované v zajetí požadoval vědecký orgán v některých případech k prokázání původu mláďat parentitní analýzy DNA. Tyto analýzy jsou vyžadovány jen ve výjimečných případech u druhů, které jsou často předmětem nelegálního obchodu nebo u exemplářů, u kterých vzniklo podezření, že nebyly odchované v péči člověka. Z druhů z naší přírody je to především jestřáb lesní (*Accipiter*

Odběr krve u dravce pro účely DNA analýzy.

gentilis), u kterého je požadována analýza rodičovství u všech odchovaných jedinců. Z druhů exotických je pravidelně analýza DNA vyžadována u arů hyacintových (*Anodorhynchus hyacinthinus*), amazoňanů rudoočasných

Odečítání čísla kroužku u mláděte papouška.

(*Amazona brasiliensis*), amazoňanů rudookých (*Amazona rhodocorytha*) a amazoňanů nádherných (*Amazona pretrei*). Vědecký orgán vydal dále v roce 2013 stanovisko k dovozu a vývozu exemplářů do/z České republiky v 1 036 případech, což je o 10 více, než v roce předešlém. Tato stanoviska jsou vydávána pro MŽP, které vydává dovozní a vývozní povolení (tzv. permity).

Z pohledu médií bylo sledováno vydání stanoviska k dovozu tří exemplářů delfína skákavého (*Tursiops truncatus*) z Ukrajiny pro potřeby soukromé společnosti k výchovným a vzdělávacím účelům. Vědecký orgán CITES vydal nesouhlasné stanovisko k dovozu těchto jedinců

a spolupracoval také s Městskou veterinární správou v Praze, která se vyjádřila nesouhlasně k zařazení, kde měli být jedinci umístěni, a které v době podání žádosti nebylo ještě postaveno.

Pro potřeby soudů, Policie ČR a Celní správy byly zpracovány tři znalecké posudky a dvě odborná vyjádření.

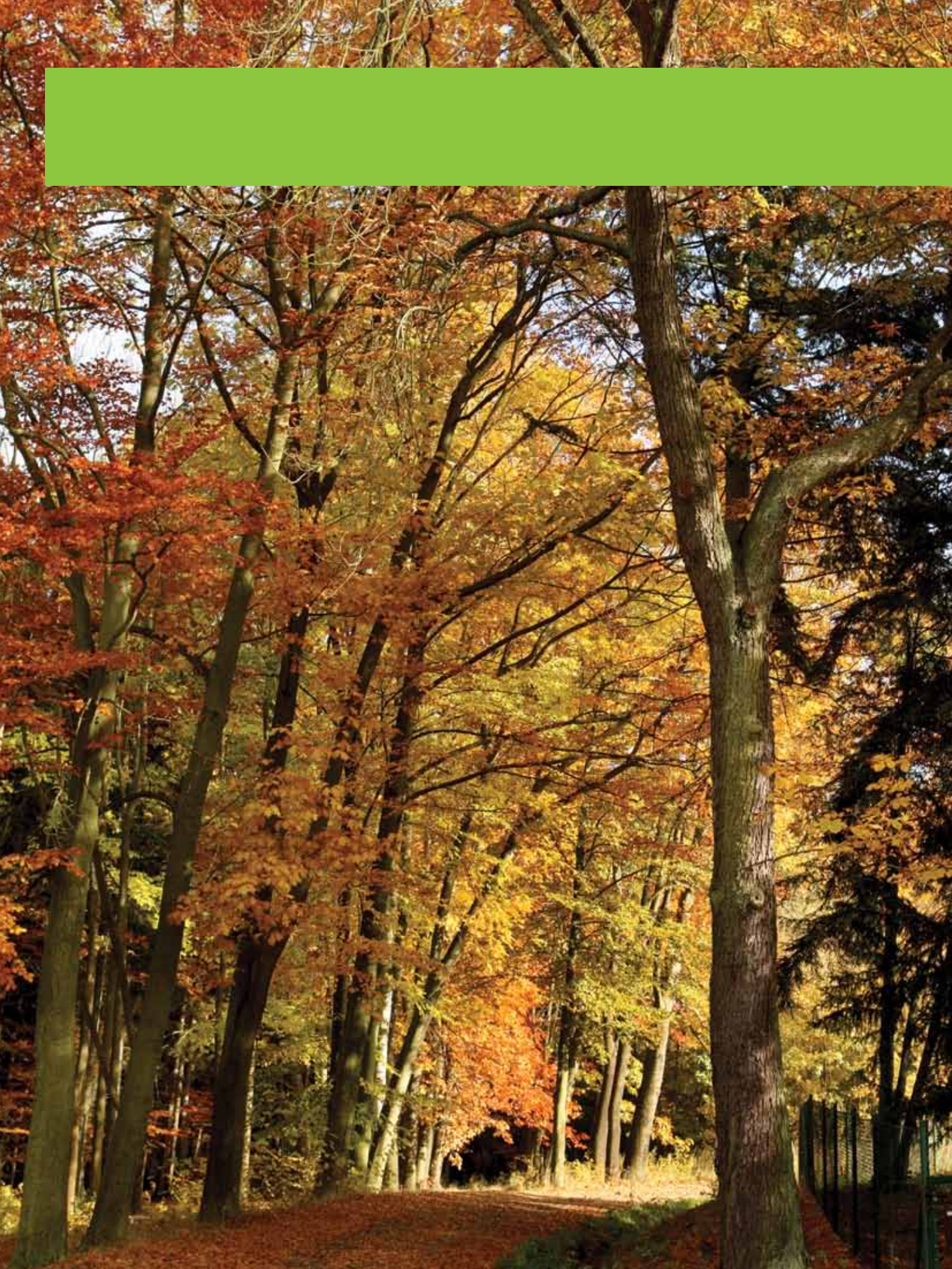
B) Ostatní činnost

Vědecký orgán CITES se po vyhodnocení aktuálních dat souvisejících s problematikou odchovu exemplářů druhů z přílohy CITES I, resp. A (EU), pro které byl plošně vyžadován test parentity (testy DNA), rozhodl pro změnu přístupu národního vědeckého orgánu CITES ke striktnímu vyžadování analýz DNA k prokázání parentity u vybraných druhů. Bylo navrženo ponechat opatření primárních plošných testů DNA u všech odchovaných mláďat u dvou druhů papoušků, a to u arů hyacintových a amazoňanů rudoočasných. Tyto druhy se odchovávají v ČR vzácně, jsou finančně nejnákladnější a je s nimi evidován nelegální obchod. U ostatních druhů došlo v různých stupních ke zmírnění tohoto obecného požadavku. V roce 2013 byl vytvořen přehled odchovaných druhů zařazených do přílohy A (nařízení Komise EU č. 750/2013) za roky 2011 a 2012, a to na základě informací z elektronické databáze Registr CITES. Přehledy je možné dále využívat zejména při hodnocení objemu obchodu s uvedenými druhy. Získaná data navazují na počty odchovaných exemplářů z let 2007-2010.

Byl vydán aktualizovaný letáček „ÚMLUVA CITES & EVROPSKÁ UNIE – Informace o obchodování s ohroženými druhy živočichů a rostlin“, který představuje přehled regulací CITES pro chovatele a obchodníky.

4. ročník semináře „CITESové evergreeny“ byl v roce 2013 zaměřen na mořské, resp. vodní druhy a byla zde tato problematika diskutována v rámci širší odborné veřejnosti. Seminář byl pořádán mj. u příležitosti čtyřicetiletého výročí úmluvy CITES. Hlavním cílem bylo představit komerčně využívané druhy ryb a paryb a zhodnotit současnou formu ochrany těchto druhů před nadměrným lovem.

Odborná skupina pro CITES byla zřízena pro řešení koncepčních a odborných otázek CITES a pro podporu funkce vědeckého orgánu. Sešla se v roce 2013 celkem třikrát na dvoudenních jednání (18. a 19. 4., 21. a 22. 8., 23. a 24. 10.). Členové odborné skupiny nadále prováděli osvětu mezi širokou i odbornou veřejností, přednášeli na školách, školili pracovníky Celní správy a dalších orgánů státní správy, aktivně se účastnili seminářů a konferencí. Také navštívili několik chovatelských burz, kde byly sledovány současné trendy v mezinárodním obchodu s ohroženými druhy.

6/ Informatika

Provozní informační systémy a aplikace

V roce 2013 proběhlo nasazení nové verze aplikace „Spisová služba“ včetně všech jejích modulů (Správní řízení, Elektronické podatelny, napojení na Datové schránky) vyhovující „Národnímu standardu pro elektronické systémy spisové služby“, současně s nasazením bylo vybudováno digitální úložiště dokumentů, včetně vybudování infrastruktury (diskové pole, server). Na všech pracovištích AOPK ČR proběhlo školení uvedené Spisové služby.

Do ostrého provozu byl spuštěn nový redakční systém webových stránek, s proškolením všech redaktorů a migrace obsahu webů z původního redakčního systému.

Po provedení analýzy zálohování a archivace dat byl proveden upgrade zálohovací technologie (upgrade SW, rozšíření diskových kapacit, rozšíření počtu slotů páskové knihovny a výměna páskových mechanik na technologii LTO6).

Ústřední seznam ochrany přírody

Činnosti v oblasti zabezpečení chodu Sbírký listin Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP) probíhaly i v roce 2013 v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb. a vyhláškou č. 64/2011 Sb. Současně byla zajišťována správa GIS dat o ZCHÚ a památných stromech. S využitím externích zaměstnanců pokračovalo skenování chybějící dokumentace, včetně jejího uložení do DR ÚSOP.

Z dokumentace doručené do ÚSOP bylo do digitálního registru (k 31. 12. 2013) zapsáno 73 vyhlášovacích dokumentů MZCHÚ (nové vyhlášky: 1 NPP, 3 PR, 39 PP a 30 přehlášených území) a 102 dokumentů PS (památných stromů), z toho 53 nových objektů, 26 změnových ustanovení a 23 zrušovacích ustanovení.

V loňském roce bylo vydáno vládní nařízení 318/2013 Sb. měnící údaje o všech územích EVL. Aktualizační údaje byly zaneseny do databáze DR ÚSOP a byla aktualizována GIS data EVL.

Rozsáhlá aktualizace proběhla ve vektorových datech (GIS data). Vzhledem k nárůstu vyhlásování EVL jako ZCHÚ bylo nutné zkrátit cyklus publikování aktualizovaných verzí maloplošných ZCHÚ (M_ZCHU). Celkem byla v roce 2013 data M_ZCHU aktualizována v 5 verzích. Při aktualizacích bylo od poslední verze dat z roce 2012 změněno, zrušeno nebo nově zapracováno více jak 29 % objektů v GIS datech.

V průběhu loňského roku byly poskytnuty statistické výstupy a statistické přehledy o chráněných územích ČR následujícím organizacím v ČR: Český statistický úřad, MŽP, CENIA, Lesy ČR. V rámci domovské AOPK ČR byly zpracovány statistické výstupy sloužící jako podklady pro PPK. Na úrovni mezinárodní spolupráce byly předány statistiky za ČR také do

Common Database on Designated Areas (CDDA), spravované EU, a to včetně GIS vrstev ZCHÚ.

Po celý rok 2013 byl zároveň zajišťován běžný dataservis a poskytování dat zájemcům mimo AOPK ČR. Celkově bylo vyřízeno 66 oficiálních žádostí o poskytnutí prostorových dat mimo AOPK ČR. Dále bylo ve spolupráci s dalšími odděleními vyřízeno 11 smluv o výpůjčce dat a byla připravena data pro 22 poskytnutí na základě licenčních smluv. Proběhlo předání a výměna dat dle stávajících a nově uzavřených smluv o spolupráci.

Údaje o území pro zpracování územně analytických podkladů (ÚAP) dle zákona 183/2006 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb. byly nadále poskytovány prostřednictvím webové aplikace pro výdej údajů o území. Od roku 2013 jsou prostřednictvím aplikace nově poskytována data o smluvně chráněných územích a koncepční vymezení nadregionálních biocenter ÚSES. Celkem tak výdejní aplikace zpřístupňuje 20 vrstev geografických dat o ochraně přírody. Odbor informačních systémů připravil rozšíření výdejní aplikace, které umožňuje dlouhodobé zpřístupnění těchto dat mimo účely územního plánování i dalším subjektům na základě licenčních smluv – tzv. smluvní poskytování.

V listopadu 2013 provedla Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR dotazníkové šetření mezi zpracovateli ÚAP a tedy uživateli výdejní aplikace a dat AOPK ČR. AOPK ČR se umístila na první příčce mezi poskytovateli dat, se kterými mají zpracovatelé ÚAP dobré zkušenosti. Velmi vysoko byla hodnocena také věcná kvalita dat z AOPK ČR poskytovaných jako ÚAP.

Informační systém ochrany přírody

V roce 2013 byl plynule bez vážných výpadků zabezpečen chod všech aplikací a databází Informačního systému ochrany přírody (ISOP). V souvislosti s provozem datového skladu byly provozovány dvě základní databáze Oracle 11.2 g a jedna databáze MySQL sloužící pro Intranet AOPK ČR. Trvale byla zajištěna správa a údržba interního datového souborového úložiště poskytujícího aktuální geoprostová data.

V rámci zajištění provozu webových mapových služeb byla provedena aktualizace dvou mapových serverů ArcGIS for Server a na jejich aktuální verze (10.2). V souvislosti s tím došlo k výrazné optimalizaci poskytování mapových služeb veřejnosti. V návaznosti na tyto změny byly aktualizovány i mapová rozhraní zobrazující vymezení chráněných území. Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody byl doplněn o nový návazný mapový projekt k uložení vyhlášovacích digitálních dokumentací. V souvislosti s novými technologiemi byla aktualizována interaktivní mapová rozhraní pro internetové stránky soustavy Natura 2000.

V průběhu celého roku 2013 byl zajištěn provoz a rozvoj interní aplikace LandMan pro tvorbu a správu lokalizací realizovaných opatření (činností) v rámci dotačních titulů krajinotvorných programů. První rok využívání lokalizační aplikace přinesl velké zpřesnění tvorby zákresů jednotlivých činností. Všechna realizovaná opatření (více jak 4000) byla lokalizována. Aplikace tedy splnila svůj základní úkol shromáždění a přesné provázání s realizovanými opatřeními. V roce 2013 byl provozován a rozvíjen veřejnosti přístupný průvodce mapovými službami AOPK ČR (MapoMat, <http://mapy.nature.cz>) – přehled o využívání tohoto nástroje v roce 2013 viz graf níže. Ten zpřístupňuje mapové služby AOPK ČR formou více specializovaných mapových kompozic tzv. tematických úloh. V polovině roku byl institucemi státní správy hojně využívaný filtr náleзовých dat doplněn o nové funkcionality (např. vyhledávání nálezů dle překryvu s vymezením MZCHÚ a soustavy Natura 2000). Především díky servisní práci datové podpory zajišťující výrazné importy náleзовých dat (MB, data monitoringu, externí datové zdroje) do náleзовé databáze ochrany přírody byla překročena hranice 13 milionů záznamů. V souvislosti s implementací elektronického oběhu dokumentů a zavedením nové aplikace spisové služby byla vytvořena interní aplikace umožňující lokalizaci spisů.

Na 16. mezinárodním speleologickém kongresu (16th International Congress of Speleology), v roce 2013 pořádaném v ČR Českou speleologickou společností, AOPK ČR prezentovala databázi JESO (Jednotnou evidenci speleologických objektů). Na základě rozhodnutí mezinárodní komise bylo tomuto příspěvku uděleno ocenění Honourable mentions v rámci Kartografického salonu.

V průběhu roku 2013 byla ve spolupráci externí firmou Gekon s.r.o. provozována mapová aplikace napomáhající evidenci pozemků ve vlastnictví AOPK ČR a revizi vůči stavu ISKN. Vedle standardní datové podpory odboru ISOP poskytované v rámci instituce byly vytvořeny i analýzy a podklady pro hodnotící zprávu (ETC 2013) dle Směrnice o stanovištích, podklady pro přípravu Domů přírody.

Průměrný počet spuštění aplikace MapoMat v období (1. 1. 2013 – 1. 5. 2014)

7/ Hospodaření a provoz

7.1. Rozpočet AOPK ČR

AOPK ČR splnila rozpočtované příjmy (plán 6 978 tis. Kč), které dosáhly výše 13 327 tis. Kč.

AOPK ČR hospodařila v roce 2013 dle schváleného rozpočtu a pravidel stanovených příslušnou legislativou, především zákonem č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) v aktuálním znění.

Celkové výdaje AOPK ČR v roce 2013

Upravený rozpočet	492 997 tis. Kč
Nároky z nespotřebovaných výdajů	63 332 tis. Kč
Rezervní fond	6 674 tis. Kč
Celkem	563 003 tis. Kč

Na platy zaměstnanců včetně prostředků získaných v rámci odborných projektů, grantových projektů, prostředků z rozpočtu EU a ostatních finančních mechanismů bylo vynaloženo 168 342 tis. Kč (včetně OON, nároků z nespotřebovaných výdajů a rezervního fondu) a na sociální, zdravotní pojištění včetně fondu kulturních a sociálních potřeb byly spotřebovány finanční prostředky v hodnotě 58 507 tis. Kč. Náhrady mezd v době nemoci dosáhly výše 422 tis. Kč. Náklady na odstupné spojené se snižováním počtu zaměstnanců AOPK ČR dosáhly celkové výše 185 tis. Kč.

Provoz všech pracovišť AOPK ČR, tj. ředitelství a 24 regionálních pracovišť, pokryla částka 46 950 tis. Kč. Tato částka byla tvořena rozpočtovými i mimorozpočtovými finančními prostředky vč. ostatních projektů. Největší podíl představovaly provozní a režijní výdaje, a to zejména nájemné, pohonné hmoty, platby za energie, cestovné, poštovní služby, náklady na opravy, materiálové náklady a další služby.

Zahraniční pracovní cesty zaměstnanců AOPK ČR se v roce 2013 soustředily zejména na naplňování povinností, vyplývajících z legislativy Evropské unie a týkajících se ochrany přírody a krajiny a péče o biologickou rozmanitost. Celkové náklady na zahraniční služební cesty činily 1 538 tis. Kč. Zúčastnilo se jich 140 zaměstnanců AOPK ČR na 93 služebních cestách. Z toho AOPK ČR hradila plně náklady 48 cest, spolu s pořadatelem či zpětně refundovala 42 cest, pořadatelem byly plně hrazeny 3 zahraniční pracovní cesty. V roce 2013 byla AOPK členem nebo partnerem konsorcia ETC/BD – Evropského tematického střediska

biologické rozmanitosti, IUCN – Mezinárodní unie ochrany přírody, Federace EUROPARC a Evropského střediska ochrany přírody (ECNC).

Na proplácení náhrady újmy za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření dle § 58 zákona č. 114/1992 Sb., byly použity finanční prostředky v celkové výši 49 091 tis. Kč, z toho čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů činilo 12 tis. Kč. Celkem bylo uhrazeno 174 položek zahrnující jednotlivé žádosti za újmu vzniklou v letech 2008 až 2013 a dále na úhradu úroků a nákladů na řízení v rámci soudních sporů, nejvíce s Lesy České republiky.

Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK ČR) je Ministerstvem životního prostředí (MŽP) pověřena zajištěním monitoringu ptáčích oblastí a vybraných druhů ptáků pro naplnění povinností vyplývajících ze směrnice 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích) a sledováním stavu evropsky významných druhů a biotopů pro naplnění povinností vyplývajících ze směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích). K tomuto účelu jsou ze státního rozpočtu uvolňovány účelově vázané finanční prostředky pro tzv. monitoring, který probíhá celoplošně, jak v rámci soustavy NATURA 2000, tak mimo ni. Příslušná ustanovení obou směrnic jsou do české legislativy převedena zejména v § 45f zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Potřeba monitorovací sítě je tudíž ukotvena i legislativně stanovenými závazky vůči Evropské komisi. AOPK ČR obdržela v roce 2013 od MŽP účelově vázané prostředky pro naplňování úkolů souvisejících s implementací obou výše zmíněných směrnic, celkem byly spotřebované finanční prostředky ve výši 7 024 tis. Kč.

Čerpání rozpočtu AOPK ČR k 31. 12. 2013 v tis. Kč

Položka	Upravený rozpočet	Nároky z nesp. výdajů	Rezervní fond	Celkem
Mzdové prostředky - platy, OOV	154 529	10 502	3 311	168 342
Pojistné - zdravotní a sociální, FKSP	54 058	3 572	877	58 507
Náhrady mezd v době nemoci	422	0	0	422
Odstupné	0	185	0	185
Běžné výdaje - provoz	37 462	9 488	0	46 950
Běžné výdaje TA OPŽP	1 901	235	0	2 136
Běžné výdaje LIFE Motýli, Louny	0	1 074	1 438	2 512
Návštěvnická infrastruktura	2 328	0	0	2 328
Ostatní výdaje	1 101	196	1 023	2 320
VaV a GA ČR	48	0	0	48
Transfery mezinárodním organizacím	181	1	0	182
Gruzie	258	207	0	465
PPK	83 392	543	0	83 935
Újmy	49 079	12	0	49 091
NATURA 2000	7 024	0	0	7 024
Výdaje spolufinancované z EU OP LZZ	2 937	2 473	0	5 410
Programové financování	98 277	34 844	25	133 146
Celkem	492 997	63 332	6 674	563 003

Čerpání upraveného rozpočtu r. 2013 v tis. Kč

Položka	částka v tis. Kč
Mzdové prostř. - platy, OOV - vč. projektů	154 529
Pojistné - zdravotní a sociální, převod FKSP	54 058
Náhrady mezd v době nemoci	422
Běžné výdaje - provoz	37 462
Ostatní výdaje	1 101
Běžné výdaje - TA OPŽP	1 901
PPK	83 392
Návštěvnická infrastruktura	2 328
Újmy	49 079
GA ČR, transfery mezin. organizací, Gruzie	487
Natura 2000	7 024
OP LZZ	2 937
Programové financování	98 277
CELKEM	492 997

7.2. Správa majetku

Provoz a ekonomika

K 31. 12. 2013 hospodařila AOPK ČR s movitým a nemovitým majetkem státu o celkové hodnotě 1,9 mld. Kč (v pořizovacích cenách) v následujícím členění:

- pozemky: celkem 16 023 pozemků o celkové výměře 121 209 056 m² v celkové hodnotě 898 606 500,20 Kč v pořizovacích cenách;
- dlouhodobý investiční majetek (hmotný, nehmotný, revitalizace) v hodnotě 800 925 745,55 Kč v pořizovacích cenách;
- drobný hmotný i nehmotný majetek (včetně OOPP a zvířat) v hodnotě 194 236 456,39 Kč v pořizovacích cenách.

V roce 2013 byl vyřazen majetek DHM, DDHM, DDNM, OOPP (likvidací, bezúplatným převodem, prodejem) v celkové pořizovací ceně 10 800 161,900 Kč. Vyřazený majetek již nesloužil účelu, ke kterému byl pořízen, a byl vyhodnocen pro AOPK ČR jako nepotřebný.

V roce 2013 byly vyřazeny a zařazeny pozemky (prodej trvale nepotřebných pozemků pro ochranu přírody a krajiny, bezúplatné převody mezi organizačními složkami státu (ÚZSVM, SPÚ) a jinými státními organizacemi, komplexní pozemkové úpravy, obnova katastrálního operátu) následovně:

- vyřazení 2074 ks, 38 042 212,21 Kč v pořizovacích cenách
- zařazení 1547 ks, 212 003 936,21 Kč v pořizovacích cenách
- z prostředků SFŽP bylo vykoupeno do vlastnictví České republiky – příslušnosti hospodařit s majetkem státu pro AOPK ČR celkem 228 ks pozemků v ZCHÚ o celkové výměře 1 291 984 m² v celkové kupní ceně 6 285 179 Kč.

AOPK ČR obdržela do konce roku 2013 celkem 133 výzev od církví a náboženských společností k vydání církevního majetku – 675 pozemků. Jedná se o lokality napříč celou Českou republikou, s největším počtem pozemků v oblasti Ústeckého, Moravskoslezského a Středočeského kraje. Po obdržení výzvy k vydání pozemků se ověřuje, zda jsou splněny všechny zákonné předpoklady pro vydání pozemků podle zákona 428/2012 Sb.

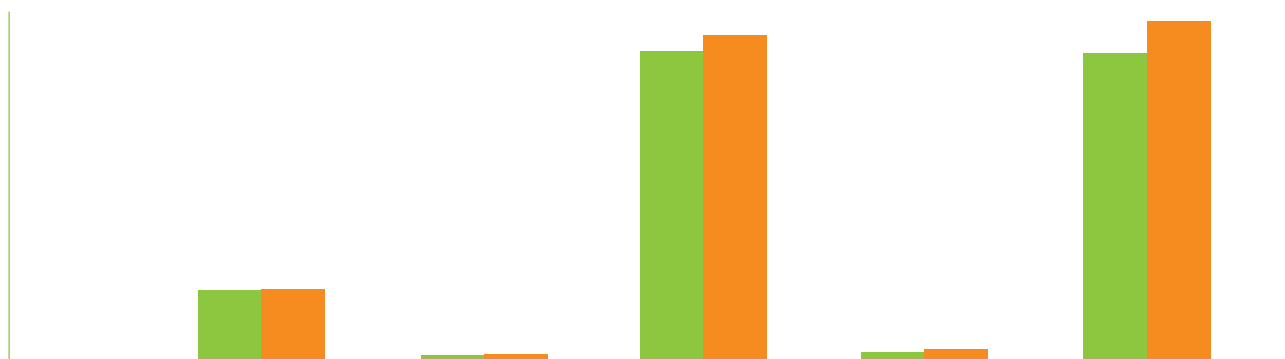
V souladu s usnesením Vlády ČR č. 954/2012 byly do systému Centrálního registru administrativních budov (CRAB) doplněny údaje o 35 administrativních budovách, se kterými je AOPK ČR příslušná hospodařit.

V rámci optimalizace provozních nákladů bylo zahájeno výběrové řízení na prodej 3 nemovitostí, se kterými je AOPK ČR příslušná hospodařit a které přestaly sloužit k zabezpečování činnosti AOPK ČR. Jedná se o budovy v Brně, Hrubé Vrbce a Skryjích.

V roce 2013 byly ukončeny nájemní smlouvy nebytových prostor u nestátních organizací, které sloužily jako sídla Krajského střediska Praha a Střední Čechy a Krajského střediska Hradec Králové. Obě pracoviště se přestěhovala: do prostor u Výzkumného ústavu vodohospodářského, v.v.i. v Praze a České inspekce životního prostředí v Hradci Králové – v obou případech jde o bezúplatné užívání prostor.

Autoprovoz AOPK ČR využíval v roce 2013 celkem 130 služebních vozidel, z toho 87 ks osobních a 43 ks terénních.

Majetek v evidenci AOPK ČR stavy k 31. 12. 2012 a 31.12.2013

	DDHM	DDNM	DHM	DNM	Pozemky
2012	169 688 182,11	19 777 042,73	730 366 488,42	24 634 832,44	724 644 776,67
2013	173 386 249,66	20 850 206,73	768 304 418,86	32 621 326,69	898 606 500,20

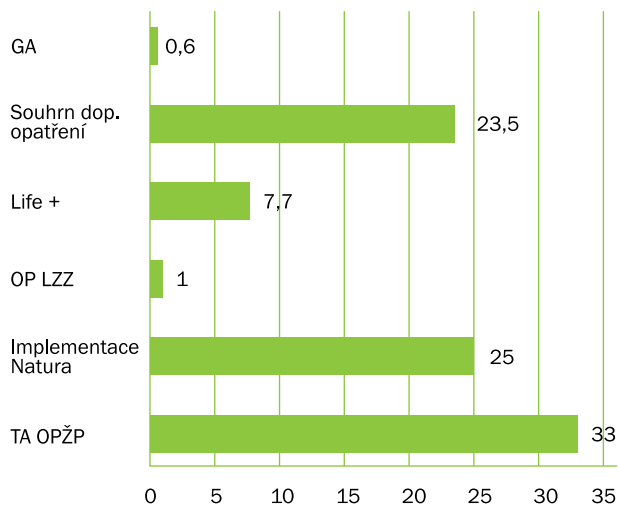
Majetek v evidenci AOPK ČR v Kč – stav k 31. 12. 2013

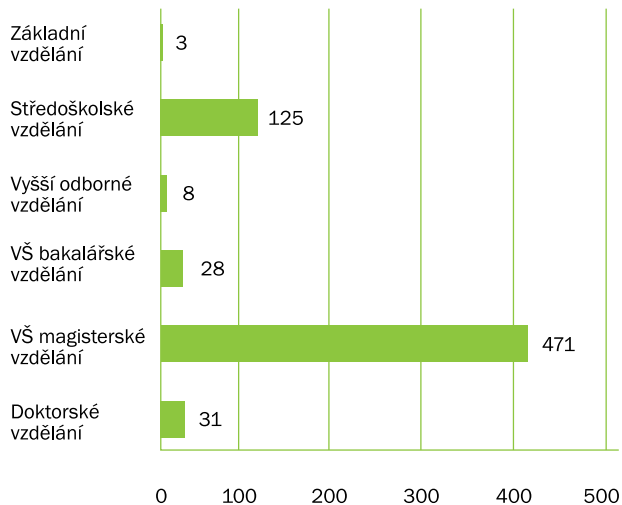
Položka	částka v Kč
DDHM vč. OOPP	173 386 249,66
DDNM	20 850 206,73
DHM	768 304 418,86
DNM	32 621 326,69
Pozemky	898 606 500,20
CELKEM	1 893 768 702,14

Personální obsazení k zajištění činností AOPK ČR v roce 2013 vycházelo ze stanoveného limitu systemizovaných míst AOPK ČR ve vztahu k objemu přidělených mzdových prostředků na začátku roku na 564 (z toho 479,2 kmenových). Od října 2013 se celkový počet tabulkových míst navýšil o tabulky tzv. projektové na 570.

Rozdělení projektových úvazků (2013)

Vzdělanostní struktura (2013)

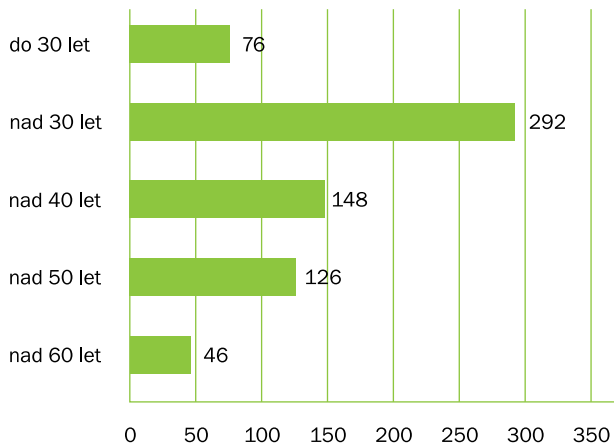

Jedno tabulkové místo je často obsazeno více než jedním zaměstnancem se zkráceným úvazkem, proto fyzický počet zaměstnanců k 31. 12. 2013 dosáhl 668 osob, z toho 343 žen a 325 mužů. Zaměstnanců s příplatkem za vedení má AOPK ČR 124, v tom 45 žen.

Zaměstnanci AOPK ČR mají převážně vysokoškolské magisterské vzdělání – 471, bakalářské VŠ má 28 zaměstnanců, a to zejména přírodovědného zaměření, část humanitního či technického zaměření. Celkem 31 zaměstnanců a zaměstnankyň má akademické vzdělání ve stupni doktorském. Zvláštní odbornou způsobilost v roce 2013 získalo dalších 13 zaměstnanců.

Věková struktura zaměstnanců

7.3. Materiálně technické zajištění

Podprogram 115V023/17

115V02300B001 – Rekonstrukce výměňkové stanice sídla KS Brno, Kotlářská 51

Z důvodu přechodu městských rozvodů z páry na horkou vodu a po výběrových řízeních na TDI a zhotovitele akce byla stavba realizována včetně projektové a rozpočtové dokumentace.

Na akci nebylo zapotřebí stavební povolení ani ohlášení. Akce byla ukončena v listopadu 2013.

115V02300B002 – Plynový kotel v budově č. p. 294 v Turnově – SCHKO Český ráj

Zastaralý a již neopravitelný plynový kotel byl nahrazen úspornějším novým plynovým kotlem o vyšší výkonnosti včetně nahrazení původního dožilého odkouření novým odkouřením nad střechu. Akce byla ukončena v srpnu 2013.

115V02300B003 – Odvětrání sklepních prostorů KS Plzeň, Malá 9

Akce byla konzultována se stavebním a památkovým úřadem. Na akci byl vybrán projektant, ale ten dlouhodobě onemocněl a tím pádem nebyla provedena ani rozpočtová, ani projektová dokumentace. Výběr nového projektanta, technického dozoru a zhotovitele stavby včetně realizace stavby bude probíhat v roce 2014.

115V02300B005 – Rekonstrukce budovy SCHKO Poodří, Studénka

Připravuje se stavební povolení na stavbu. Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který bude ještě následně upravován dle nových vyhlášek. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby, včetně realizace akce samotné.

115V02300B006 – Rekonstrukce budovy KS Ostrava, Trocnovská 2

Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který bude ještě následně upravován dle nových vyhlášek. V roce 2014 bude uskutečněn výběr technického dozoru, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby včetně realizace stavby.

115V02300B007 – Rekonstrukce objektu Michalská 260/14 v Litoměřicích (SCHKO České středohoří)

Připravuje se stavební povolení na stavbu. Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který bude ještě následně upravován dle nových vyhlášek. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby. Akce bude realizována v roce 2014.

115V02300B009 – Rekonstrukce střešních krytí objektů Správy CHKO Jizerské hory

Akce byla a bude konzultována s památkovým a stavebním úřadem. Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který byl a ještě bude následně upravován dle nových vyhlášek. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby včetně realizace akce samotné. Na stavbu není zapotřebí stavební povolení.

115V02300B010 – Stavební úpravy objektu Správy CHKO Moravský kras

Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který bude ještě následně upravován dle nových vyhlášek. Připravuje se stavební povolení na stavbu. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby. Posléze bude stavba realizována.

115V02300B011 – Kontrola a oprava kanalizace a odvětrání sociálních zařízení v objektu SCHKO Beskydy

Akce byla připravována v roce 2013. Na akci nebude zapotřebí projektová dokumentace, ale jen dokumentace rozpočtová s technickou zprávou. Na akci není zapotřebí stavební povolení ani ohlášení. V roce 2014 bude uzavřena smlouva s technickým dozorem investora. Dále bude vypsáno výběrové řízení na zhotovitele stavby, která bude následně realizována.

115V02300B012 – Oprava podlahy garáže a hydroizolace budovy SCHKO Žďárské vrchy

Akce byla konzultována se stavebním úřadem. Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který bude ještě následně upravován dle nových vyhlášek. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby. Na stavbu není zapotřebí stavební povolení. Akce bude stavebně realizována v roce 2014.

115V02300B013 – Dílčí rekonstrukce budovy Správy CHKO Český kras, Karlštejn 85

Na akci se připravuje stavební povolení. Před rozpočtováním akce byly provedeny sondy za účelem zjištění stavu konstrukcí. Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře byl vypracován projekt a rozpočet, který byl a ještě bude následně vylepšován dle nových vyhlášek. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby, která bude následně realizována. Akce bude také konzultována s památkovým úřadem.

115V02300B014 – Rybník Farář – revitalizace a rekonstrukce

V průběhu roku 2013 byla vypracována příslušná dokumentace pro provádění stavby a bezodkladně zahájena administrace výběrového řízení a následné předání stavby zhotoviteli. S ohledem na nepříznivé meteorologické podmínky v závěru roku budou práce dokončeny v první polovině roku 2014.

115V02300B020 – Oprava plotu, vstupní branky a přemístění vodoměrné šachty (SCHKO Broumovsko)

Bylo jednáno se stavebním úřadem a s projektantem. Projektová ani rozpočtová dokumentace nebyla dokončena. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby. Poté bude stavba realizována.

115V02300B021 – Dílčí rekonstrukce budovy Správy CHKO Broumovsko

Na akci se připravuje stavební povolení. Po výběrovém řízení na projektanta a rozpočtáře bude vypracován projekt a rozpočet tak, aby vyhovoval novým vyhláškám. V roce 2014 proběhne výběrové řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a zhotovitele stavby. Akce bude realizována v roce 2014.

115V02300B022 – NI - Vybudování ornitologických pozorovaten v rámci posílení návštěvnické infrastruktury

V průběhu roku 2013 byla uzavřena smlouva na zpracování projektové dokumentace a dokumentace pro provádění stavby, přičemž příslušné dokumentace budou zhotovitelem objednateli předány v roce 2014, tzn. že uvedená částka bude čerpána až v roce 2014.

115V02300B023 – Oprava fasády jižní stěny budovy KS v Českých Budějovicích

Jedná se pouze o udržovací práce (výstavba lešení, zednické začišťování oken, oprava a nátěr fasády). Celou akci zajišťuje Národní památkový ústav (2/3 podíl), AOPK ČR bude po dokončení akce přefakturovaná poměrná část nákladů, tj. 1/3 z celku.

Podprogram 115V013/36, 115V014/36

SCHKO Blanský les – „Celková rekonstrukce technické budovy SCHKO Blanský les“ v Českém Krumlově, Vyšný č. 59 – č. akce 115V01300B007

Na akci byl zajištěn územní souhlas na vodovodní přípojku a kanalizaci a dále stavební povolení na obě technické budovy. Bylo nutno provést úpravy projektové a rozpočtové dokumentace dle nových vyhlášek 230 a 231/2012 Sb. Projektant změny zapracoval a po dvou výběrových řízeních byl vybrán zhotovitel stavby s nejnižší cenovou nabídkou. Následně byl vybrán i technický dozor investora a koordinátor bezpečnosti práce.

Jelikož byly přiděleny finanční prostředky na stavební realizaci akce pouze na rok 2013, byla realizována pouze I. etapa prací na velké technické budově, malá technická budova byla dokončena a v prosinci 2013 bylo vydáno stavebním úřadem její předčasné užívání.

Velká technická budova – příprava nového stropu nad přízemím

Malá technická budova

**SCHKO Lužické hory – „Rekonstrukce stodoly pro SCHKO Lužické hory v Jablonném v Podještědí, Školní 12“
– č. akce 115V01300B044.**

Bylo vydáno stavební povolení. Hotová projektová a rozpočtová dokumentace z roku 2012 byla opravena dle nových vyhlášek. Proběhla výběrová řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a na zhotovitele stavby.

Akce byla realizována a je dokončena. Kolaudace byla vydána v prosinci 2013.

Objekt stodoly po rekonstrukci

SCHKO Pálava - “Rekonstrukce garáže Správy CHKO Pálava (Mikulov, ulice Na Jámě)”

– č. akce 115V01300B043

Byla vypracována projektová a rozpočtová dokumentace. Byl vybrán zhotovitel stavby a technický dozor investora. Byla podepsána smlouva o právu provést stavbu. Dále byla vyhotovena veřejnoprávní smlouva, která nahrazuje územní souhlas a stavební povolení. Realizace stavby byla dokončena připojením na elektrickou energii v listopadu 2013.

Rekonstrukce garáže

**SCHKO Labské pískovce – „Terénní stanice Dolní Chřibská - celková výměna střešní krytiny“
– č. akce 115V01300B049.**

Rozpočtová dokumentace byla upravena dle nových vyhlášek. Byla realizována výběrová řízení na technický dozor investora, koordinátora bezpečnosti práce a na zhotovitele stavby. Stavebně byla akce realizována a je dokončena v roce 2013. Dle stavebního úřadu na akci nebylo zapotřebí stavební povolení ani ohlášení prací. Nebyla proto kolaudace ani závěrečná kontrolní prohlídka od stavebního úřadu.

Rekonstrukce střechy

**SCHKO Třeboňsko – “Odstranění staveb bývalé roty Pohraniční stráže Mirochov v CHKO Třeboňsko”
– č. akce 115V162003144**

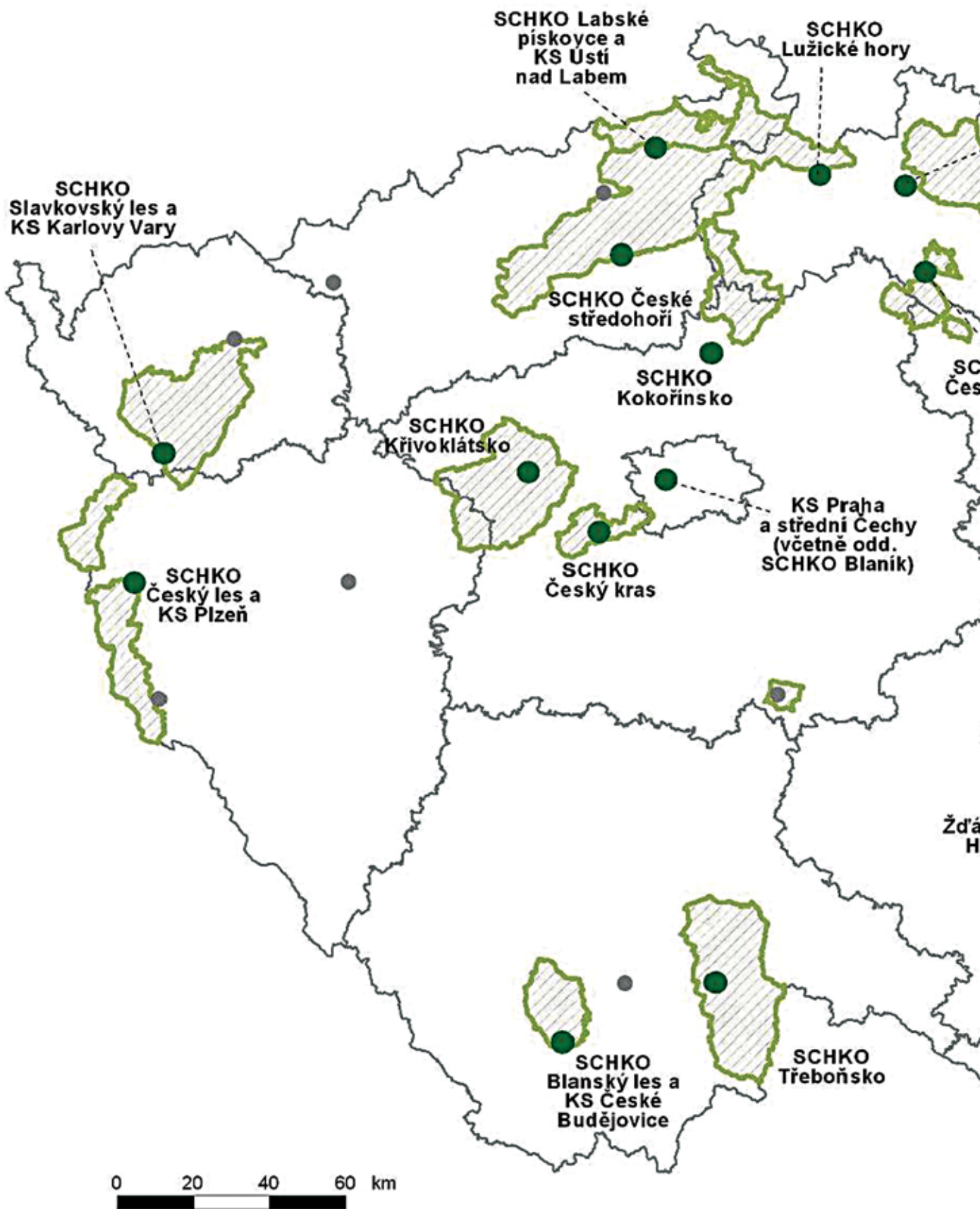
Dvakrát bylo realizováno výběrové řízení a byl vybrán projektant. S projektantem byla uzavřena smlouva. Byla vypracována projektová a rozpočtová dokumentace, která ještě bude opravena v roce 2014 dle nových vyhlášek 230 a 231/2012 Sb.

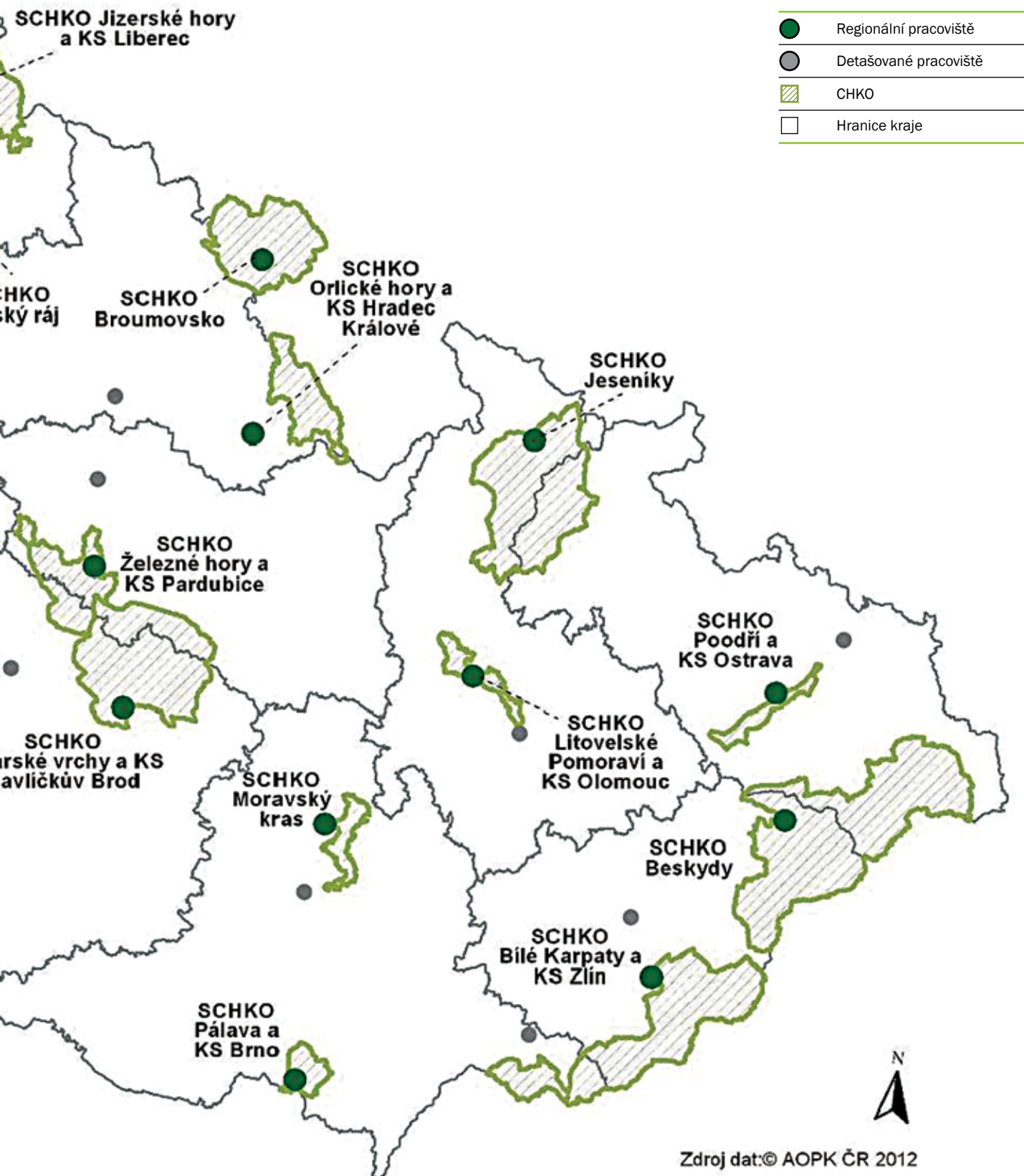
Hlavní objekt k odstranění

Oprava a údržba objektů AOPK ČR dle zpracovaného generelu budov AOPK ČR – č. akce 115V01300B054

Dle zpracovaného generelu budov AOPK ČR byly provedeny tyto opravy: Bílé Karpaty – výměna venkovních dveří na balkón a oken v inspekčním pokoji, odstranění vlhkosti v suterénu budovy, nátěry venkovních kovových a dřevěných konstrukcí, Orlické hory – oprava omítek a výmalba vnitřních prostor budovy, Žďárské vrchy – oprava komína objektu EIC čp.12 v k.ú. Krátká, Havlíčkův Brod – oprava plotu u sídla KS, Železné hory – výměna 6-ti střešních oken na budově, oprava elektroinstalace v podkroví budovy, Lužické hory – vytmelení a nátěr vnějších křídel oken, oprava, nátěr a zazdění vnitřního schodiště, vymalování vnitřku budovy.

Působnosti regionálních pracovišť AOPK ČR

Zkratky

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR / Nature Conservation Agency of the Czech Republic (NCA CR)
CBD	Úmluva o biologické rozmanitosti / Convention on Biological Diversity
CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin / Convention on the International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí / The Czech Environmental Inspectorate
DR ÚSOP	Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody / Digital Register of the Nature Conservancy Central Register
EEA	Evropská agentura životního prostředí / European Environment Agency
EK	Evropská komise / European Commission
ETC	Evropské tématické středisko / European Topic Centre
EUROPARC	Federace přírodních a národních parků Evropy /EUROPARC – Federation of Nature and National Parks of Europe
EVL	evropsky významné lokality / Sites of Community Importance
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb / Staff's Cultural and Sport Fund (CSF)
GA ČR	Grantová agentura České republiky / Grant Agency of the Czech Republic
GIS	Geografický informační systém / Geographical Information System
CHKO	chráněná krajinná oblast / Protected Landscape Area (PLA)
IUCN	Mezinárodní unie na ochranu přírody / International Union for Conservation of Nature
JESO	Jednotná evidence speleologických objektů / Unified Files of Speleological Objects
LHC	lesní hospodářský celek / forest management unit
LHP	lesní hospodářský plán / forest management plan
LPIS	veřejný registr půdy / Land Parcel Information System
MZe	Ministerstvo zemědělství / Ministry of Agriculture
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území / Small-size Specially Protected Area (SSPA)
MŽP	Ministerstvo životního prostředí / Ministry of the Environment (MoE)
NDOP	Nálezová databáze ochrany přírody / Findings (Occurrence) Data of Nature Conservation
NPP	národní přírodní památka / National Nature Monument (NNM)
NPR	národní přírodní rezervace / National Nature Reserve (NNR)
OLH	odborný lesní hospodář / expert forest manager
OOP	orgán ochrany přírody / State Nature Conservancy Authority
OPLZ	Operační program Lidské zdroje / Operation Programme Human Resources (OPHR)
OPŽP	Operační program Životní prostředí / Operation Programme Environment (OPE)
POPFK	Program obnovy přirozených funkcí krajiny / Landscape Natural Function Restoration Programme
PPK	Program péče o krajinu / Landscape Management Programme (LMP)
PS	památný strom / Monument/Veteran Tree
SFŽP	Státní fond životního prostředí České republiky / State Environmental Fund of the Czech Republic
ŠOP SR	Státní ochrana přírody Slovenské republiky / State Nature Conservancy of the Slovak Republic
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ÚSES	Územní systém ekologické stability / Territorial System of Ecological Stability (TSES)
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody / Nature Conservancy Central Register (NCCR)
ZCHÚ	zvláště chráněné území / Specially Protected Area
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny / Act on the Protection of Nature and the Landscape

Publikace

Příroda a krajina Moravskoslezského kraje

Natura Pragensis 21: mnohonožky (Myriapoda: Diplopoda) Prahy / Pavel Kocourek

IENE 2013 Scientific workshop: infrastructure and wildlife corridors - learning from experience: book of abstracts, 16th-18th October 2013, Luhačovice

Steppes of the Louny Region / Jana Korbelová, Karolína Šůlová (brožurka, která vyšla v roce 2012 v češtině)

Metodická příručka pro praktickou ochranu ptáků v zemědělské krajině: metodika AOPK ČR / Václav Zámečník

Oceňování dřevin rostoucích mimo les: včetně výpočtu kompenzačních opatření za kácené nebo poškozené dřeviny: metodika AOPK ČR / Jaroslav Kolařík a kol. (2. dopl. a aktualiz. vyd.)

Nepůvodní druhy rostlin v Českém středohoří

Sysel obecný: kriticky ohrožený obyvatel stepí

Denní motýli Lounského středohoří

Ovocné stromy v krajině Českého středohoří

Magma, naučná geologická cyklostezka

Zásady pro používání managementových kategorií chráněných území (pouze elektronicky)

Výroční zpráva AOPK ČR 2012

Leták CITES

Rada AOPK ČR

V roce 2013 v Radě AOPK ČR působili tito externí členové:

RNDr. Libor AMBROZEK – botanik, předseda ČSOP, bývalý ministr ŽP

prof. RNDr. Vladimír BEJČEK, CSc. – zoolog, proděkan pro vědeckovýzkumnou činnost Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity

PhDr. Robin BÖHNISCH – poslanec, předseda výboru pro životní prostředí PSP ČR

Ing. Jan HŘEBAČKA – ředitel Správy KRNP

prof. RNDr. Helena ILLNEROVÁ, DrSc. – fyzioložka, bývalá předsedkyně AV ČR a České učené společnosti

Ing. Dan JIRÁNEK – předseda Svazu měst a obcí, primátor Kladna

Ing. Kateřina KONEČNÁ – poslankyně Evropského parlamentu

Mgr. Vojtěch KOTECKÝ – biolog

prof. RNDr. Pavel KOVÁŘ CSc. – geobotanik, bývalý děkan Přírodovědecké fakulty UK

doc. RNDr. Ladislav MIKO, PhD. – Evropská komise, zástupce generálního ředitele Generálního ředitelství pro zdraví a ochranu spotřebitelů a bývalý ředitel pro ochranu přírody Generálního ředitelství pro životní prostředí, bývalý ministr ŽP

JUDr. Svatomír MLČOCH – právní expert, bývalý náměstek ministra ŽP

prof. RNDr. Bedřich MOLDAN, CSc. – ekolog, ředitel Centra pro otázky životního prostředí UK, bývalý ministr ŽP

PhDr. Ivan RYNDA – sociální a kulturní ekolog, Fakulta humanitních studií UK, vedoucí katedry

prof. Ing. Petr SKLENIČKA, CSc. – krajinný ekolog, děkan Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity, předseda Rady AOPK ČR

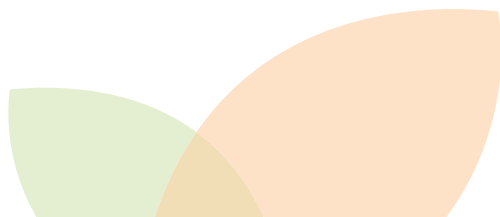
prof. Ing. Dr. Bořivoj ŠARAPATKA, CSc. – Univerzita Palackého Olomouc

Mgr. Milan ŠŤOVÍČEK – starosta Litvínova

doc. Ing. Tomáš VRŠKA, Dr. – expert v lesnické ekologii a pěstění lesa Mendelovy univerzity, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví

Ing. Miroslav ZÁMEČNÍK – ekonomický expert

Ing. Václav Zemek – poslanec, místopředseda výboru pro životní prostředí PSP ČR

Kontakty

AOPK ČR

Ředitel: RNDr. František Pelc
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11
Tel.: +420 283 069 242

Samostatné oddělení sekretariátu ředitele

Vedoucí: Radka Poláková
Tel.: +420 283 069 242

Samostatné oddělení práce s veřejností a knihovna

Vedoucí: Mgr. Karolína Šůlová
Tel.: +420 283 069 247

Samostatný odbor mezinárodních závazků

Vedoucí: RNDr. Jindřiška Jelínková, Ph.D.
Tel.: +420 283 069 140

Referát Rady AOPK ČR

Vedoucí: RNDr. František Pojer
Tel.: +420 283 069 245

Referát vnitřního auditu

Vedoucí: Ing. Miloslav Polanský
Tel.: +420 283 069 188

Sekce vnitřních služeb

Náměstek ředitele: Ing. Vlastimil Ostrý
Tel.: +420 283 069 244

Referát TA OPŽP

Samostatné oddělení právní a veřejných zakázek

Vedoucí: JUDr. Petr Bejček
Tel.: +420 283 069 186

Samostatné oddělení personální

Vedoucí: PhDr. Věra Dřevíková
Tel.: +420 283 069 128

Samostatné oddělení materiálně-technického zajištění

Vedoucí: Dagmar Heřmanová
Tel.: +420 283 069 330

Odbor finanční

Vedoucí: Jitka Oborníková
Tel.: +420 283 349

Odbor správy a podpory ICT

Vedoucí: Jan Vostatek
Tel.: +420 283 069 310

Odbor Informačního systému ochrany přírody

Vedoucí: Mgr. Jan Zárybnický
Tel.: +420 283 069 320

Sekce ochrany přírody a krajiny

Náměstek ředitele: Ing. Pavel Pešout
Tel.: +420 283 069 205

Samostatné oddělení právní podpory státní správy

Vedoucí: JUDr. Jana Hůlková
Tel.: +420 283 069 264

Odbor zvláštní ochrany přírody

Vedoucí: Mgr. Ondřej Vitek, Ph.D.
Tel.: +420 283 069 256

Odbor obecné ochrany přírody a krajiny

Vedoucí: Mgr. Jaromír Kosejk
Tel.: +420 283 069 230

Odbor péče o přírodu a krajinu

Vedoucí: Mgr. Bohumil Fišer
Tel.: +420 283 069 207

Odbor monitoringu biodiverzity

Vedoucí: Mgr. & Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
Tel.: +420 283 069 105

1. KS Praha a Střední Čechy

Vedoucí: Ing. Pavel Mudra
U Šalamounky 41/769, 158 00 Praha 5
Tel.: +420 251 101 686
praha@nature.cz

2. SCHKO Beskydy

Vedoucí: Mgr. František Jaskula
Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Tel.: +420 571 654 293
beskydy@nature.cz

3. SCHKO Bílé Karpaty a KS Zlín

Vedoucí: Ing. Jiřina Gaťáková
Nádražní 318, 763 26 Luhačovice
Tel.: +420 577 119 626
bilekarp@nature.cz

4. SCHKO Blaník

Vedoucí: RNDr. Lubomír Hanel, CSc.
Vlašimská 8, 257 06 Louňovice pod Blaníkem
Tel.: +420 317 852 654
blanik@nature.cz

5. SCHKO Blanský les a KS České Budějovice

Vedoucí: RNDr. Jan Flašar
Vyšný 59, 381 01 Český Krumlov
Tel.: +420 380 301 031
blanles@nature.cz

6. SCHKO Broumovsko

Vedoucí: Ing. Hana Heinzlová
Ledhujská 59, 549 54 Police nad Metují
Tel.: +420 491 549 020
broumovsko@nature.cz

7. SCHKO České středohoří

Vedoucí: RNDr. Jaroslav Obermajer
Michalská 260/14, 412 01 Litoměřice
Tel.: +420 416 574 611
cstred@nature.cz

8. SCHKO Český kras

Vedoucí: Ing. Michal Slezák
267 18 Karlštejn 85
Tel.: +420 311 681 713
ceskras@nature.cz

9. SCHKO Český les a Plzeň

Vedoucí: RNDr. Tomáš Peckert, Ph.D.
Náměstí Republiky 287, 348 06 Přimda
Tel.: +420 374 611 021
ceskyles@nature.cz

10. SCHKO Český ráj

Vedoucí: Ing. Jan Mocek
Antonína Dvořáka 294, 511 01 Turnov
Tel.: +420 481 321 900
ceskyraj@nature.cz

11. SCHKO Jeseníky

Vedoucí: Ing. Michaela Pruknerová
Šumperská 93, 790 01 Jeseník
Tel.: +420 584 458 659
jeseniky@nature.cz

12. SCHKO Jizerské hory a KS Liberec

Vedoucí: Ing. Jiří Hušek
U Jezu 10, 460 01 Liberec
Tel.: +420 482 428 999
jizhory@nature.cz

13. SCHKO Kokořínsko

Vedoucí: Ing. Ladislav Pořízek
Česká ul. 149, 276 01 Mělník
Tel.: +420 315 728 061
kokorin@nature.cz

14. SCHKO Křivoklátsko

Vedoucí: RNDr. Petr Hůla
270 24 Zbečno 5
Tel.: +420 313 251 180
krivoklat@nature.cz

15. SCHKO Labské pískovce a KS Ústí nad Labem

Vedoucí: Ing. Petr Kříž
Teplická 424/69, 405 02 Děčín
Tel.: +420 412 518 202
labpis@nature.cz

16. SCHKO Litovelské Pomoraví a KS Olomouc

Vedoucí: Ing. Michal Servus
Husova 5, 784 01 Litovel
Tel.: +420 585 344 156
litpom@nature.cz

17. SCHKO Lužické hory

Vedoucí: Ing. Tomáš Besta
Školní 12, 471 25 Jablonné v Podještědí
Tel.: +420 487 762 356
luzhory@nature.cz

18. SCHKO Moravský kras

Vedoucí: RNDr. Leoš Štefka
Svitavská 29, 678 01 Blansko
Tel.: +420 516 428 880
morkras@nature.cz

19. SCHKO Orlické hory a KS Hradec Králové

Vedoucí: Ing. David Rešl
Dobrovského 332, 516 01 Rychnov nad Kněžnou
Tel.: +420 494 539 541
orlhory@nature.cz

20. SCHKO Pálava a KS Brno

Vedoucí: Ing. Stanislav Koukal
Kotlářská 51, 602 00 Brno
Tel.: +420 547 427 640
palava@nature.cz

21. SCHKO Poodří a KS Ostrava

Vedoucí: Mgr. Petr Birklen
2. května 1, 742 13 Studénka
Tel.: +420 556 455 055
poodri@nature.cz

22. SCHKO Slavkovský les a KS Karlovy Vary

Vedoucí: Ing. Jindřich Horáček, Ph.D.
Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně
Tel.: +420 354 624 081
slavkles@nature.cz

23. SCHKO Třeboňsko

Vedoucí: Ing. Josef Hlásek
Valy 121, 379 01 Třeboň
Tel.: +420 384 701 011
trebonsko@nature.cz

24. SCHKO Žďárské vrchy a KS Havlíčkův Brod

Vedoucí: Ing. Václav Hlaváč
Brněnská 39, 591 01 Žďár nad Sázavou
Tel.: +420 566 653 111
zdarvrch@nature.cz

25. SCHKO Železné hory a KS Pardubice

Vedoucí: Mgr. Vlastimil Peřina
Náměstí 317, 538 25 Nasavrky
Tel.: +420 469 326 500
zelhory@nature.cz

Výroční zpráva 2013

Vydala: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Autoři textů: kolektiv pracovníků AOPK ČR

Titulní fotografie: Zdeněk Patzelt

Fotografie: Zdeněk Patzelt, Petr Kuna, Soňa Hospodková,

Petr Šandor, Pavel Kolibáč, Pavel Marek, Olga Žerníčková, Martin Waldhauser, Pavel Moucha,
Monika Jindrová, Alžběta Čejková, Roman Hamerský, Karel Novotný, Robert Ouředník, Jan Švanyga,
Antonín Hosnedl, Vojen Ložek, Luboš Beran, Dana Turoňová, Petr Válek a další.

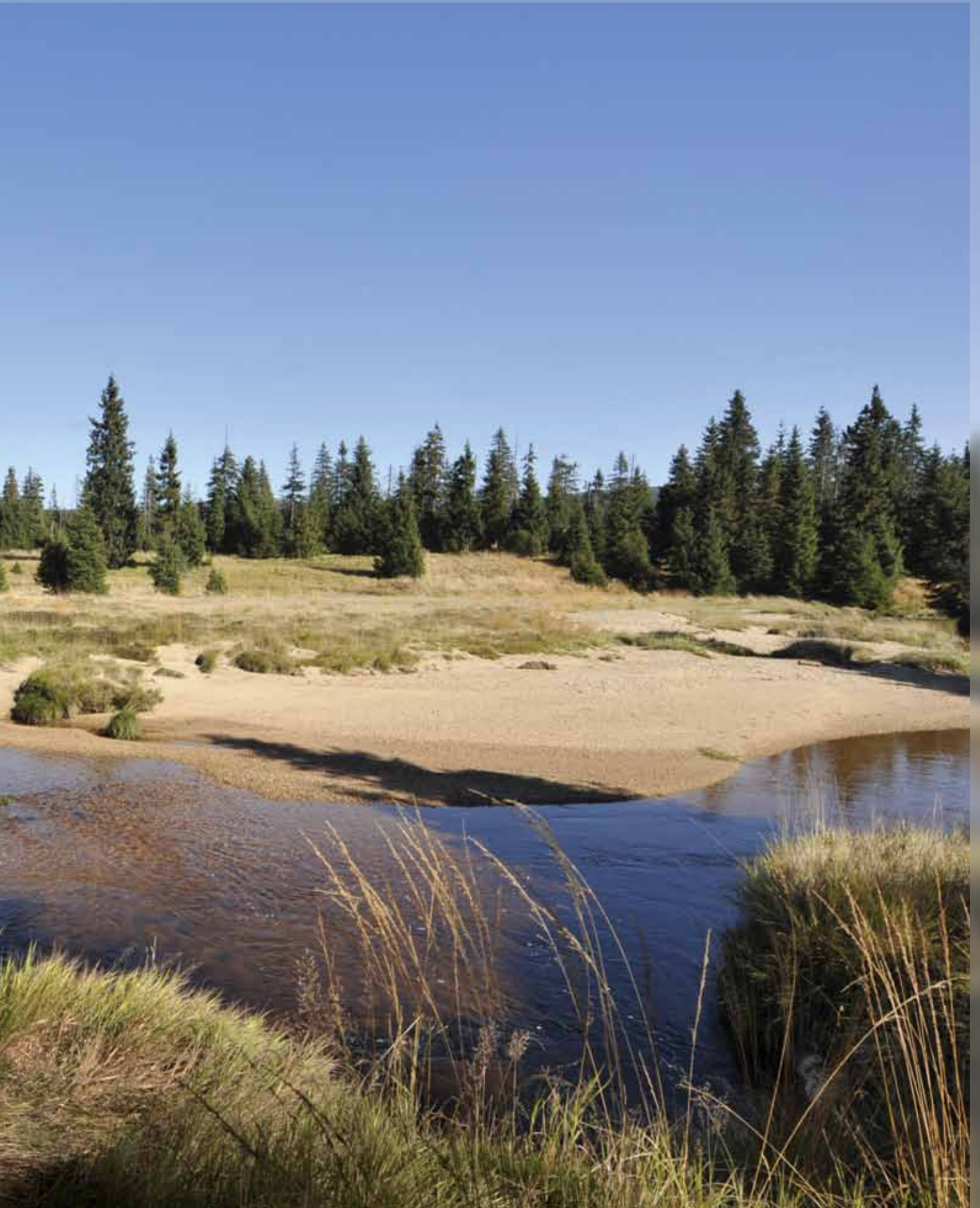
Grafické zpracování: Brand Brand, s.r.o.

Tisk: UNIPRESS, spol. s r. o.

Počet stran: 96

Místo a rok vydání: Praha 2014

ISBN: 978-80-87457-91-7

Výroční zpráva 2013
www.nature.cz